Капчици Животворна Вода

ОТ ОКЕАНА НА МЕСНЕВИ

Осман Нури ТОПБАШ

ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

بسم الله الرحمن الرحيم

1435 / 2014

Цитатите от Свещения Коран са от изданието Теофанов, Цветан. *Превод на Свещения Коран*. С., 1999

КАПЧИЦИ ЖИВОТВОРНА ВОДА

ОТ ОКЕАНА НА МЕСНЕВИ

Осман Нури ТОПБАШ

ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

Всевишният Аллах повелява:

„…Моите праведни раби ще наследят земята…“

(Сура Ал-Анбиа /Пророците/, 21:105)

„ Да, за приближените на Аллах не ще има страх и не ще скърбят.“

(Сура Юнус, 10:62)

„за тях е радостната вест в земния живот и в отвъдния…“

(Сура Юнус, 10:64)

Пророкът -салляллаху алейхи ве селлем- повелява:

„…Без съмнение (истинските) учени в Исляма (алим) са наследници на пророците. А пророците не са оставили в наследство нито динари нито дирхеми. В наследство те са оставили познанието. Който вземе от това познание, ще е получил много голям дял.“

(Тирмизи, Ебу Дауд)

Хазрети Мевляна (куддисе сиррух – Аллах да се смили над него):

Осъзнай се и приеми, че живота ти се състои от днешният ден, в който живееш.

Виж да видим, с кои от любимите си неща пропиляваш деня си.

❖

Отвори си очите и виж Свещения Коран – той е словото на Аллах!

Всички айети на Корана учат на **благовъзпитание**.

Попитах наум: „Какво е вярата?“

Разумът подшушна на сърцето ми:

„**Вярата е благовъзпитание**!“

❖

„Не храни и не се грижи прекомерно за тялото си! Защото в крайна сметка то ще бъде положено в пръста. Най-добре се погрижи и нахрани душата си, защото тя ще е тази, която ще се извиси и ще бъде удостоена.”

❖

„Розата спечели прекрасния си аромат, защото се разбираше добре с бодлите. Чуй това от самата нея. Виж какво казва:

Защо да се натъжавам и да страдам за това, че съм заедно с бодли? Аз се сдобих с усмивка, затова, защото понесох близостта с бодлите с лош нрав. Благодарение на тях имам възможност да дарявам красота и аромат край себе си…”

❖

Казах на сърцето си: бъди лек от милосърдие и нежност; не бъди трън, който наранява!

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР

„Творбата „Месневи“ е път за онези, които искат да намерят истината и да бъдат посветени с тайнствата на Всевишния Аллах. „Месневи“ е лек за сърцата, утеха за тъгата. „Месневи“ ни помага да разберем Свещения Коран и да разкрасим нрава си.”

Безспорно сред творбите свързани с човешкия дух (рух), които привличат вниманието на хора от цял свят е творбата на Мевляна - *„Месневи“*. Както е известно в чест на 800 годишнината от рождението на Мевляна Джеляледдин Руми ЮНЕСКО обяви 2007 г. за „Година на толерантността и обичта на *Мевляна*“. Това означава, че напътственото писмо, което този приближен раб на Аллах е написал на човечеството векове назад, днес продължава да намира отзвук и да предизвиква вълнение в цял свят. Написана от Хазрети Мевляна преди повече от 700 години с голяма обич и възторг, днес тази творба достига до нас като вик отронил се от сърцето. *„Месневи“* сякаш обръща огледало пред вътрешния свят на човека и така му помага да опознае себе си и да намери решение на проблемите си; насочва подтиснатия под материализма на съвремието духовен свят на човека в правилната посока в живота и го дарява с успокоение. И наистина *„Месневи“* е като океан от тайнство и мъдрост. Рядкост са книгите, които като тази творба представят по разбираем за всички начин мъдростите в суфизма (тасаввуф) и достигат до такава дълбочина в човешката душа.

Тълкувателите на *„Месневи“* правят аналог между започването на Корана с „Чети!”, а *„Месневи“* със „Чуй!” пояснявайки, че „Чуй!” е тълкуването на „Чети!” в смисъл на:

„Чуй Божието слово! Чуй тайнството! Чуй истината, скрита в самия теб!”

Казано по друг начин, стиховете в *„Месневи“* са капчици роса от истината и тайнството на Свещения Коран поднесени на зажаднелите души.

„Месневи“ е и духовният свят на Мевляна превъплътен в слово и отразен в стихове. Един вик откъснал се от страданието в душата на този духовно извисен човек. Самият Мевляна описва *„Месневи“* по следния начин: *“Месневи е сияен път за онези, които искат да достигнат до истината и да бъдат удостоени с Божиите тайни.”*

Изливайки в слово приключението на живеещата и усещаща душа, Хазрети Мевляна –Аллах да се смили над него – оставя на човечеството един прекрасен дар. Съдържанието на *„Месневи“* можем да определим с тези две строфи:

„Ако притежаваш прозрение, обиколи Кябе (домът) в душата!.. Истинското значение на Кябе, което виждаш изградено от камъни и пръст, всъщност е сърцето.”

„Всевишният Аллах те е задължил да обиколиш познатото на всички Кябе, за да пречистиш сърцето си.“

„Месневи“ е книга изпълнена с дълбоки тайни. В нея картата на приключението за откриване на човека и човешкият дух (рух) е начертана с думи. Хазрети Мевляна е успял на направи това, защото самият той е достигнал до дълбините на човешката душа и е наблюдавал вътрешния образ на човека. Видяното там

той описва в *„Месневи“*. Колко хубаво представя тайнството в сътворението и своя вътрешен мир в следните строфи:

„Аз се превърнах в раб на Аллах, аз се превърнах в раб на Аллах...”

„Аз – безсилен раб на Аллах, се засрамих от неспособността си да Му служа подобаващо. И сведох глава.”

„Всеки слуга се радва, когато бъде освободен. О, Аллах! Аз се радвам че служа на Теб...”

Тези няколко реда са достатъчни за да покажат възторга и вълнението на Хазрети Мевляна от това, че е служил като праведен раб на Аллах. Както Всевишният Аллах известява:

„Сътворих Аз джиновете и хората единствено за да Ми служат.” (Аз-Зарийат /Отвяващите/, 51: 56)

Мевляна поема от пламъка на Божията обич в духовните беседи и напътствия на дервиш на име **Шемс**, отдаден на обичта към Всевишния Аллах. Този Мевляна, който след като се „ражда” повторно в атмосферата на Божията обич, оставя книгите с явните науки, които до тогава е преподавал в Селчукското Медресе на нивото, на което трябва да бъдат и започва да чете тайнствата във Вселената. Едва след това се появява произведението *„Месневи”* – един вик, разясняващ на хората мъдростта и тайнството в човека, Вселената и Свещения Коран.

„Месневи“ е беседата на Хазрети Мевляна с неговият ученик Хюсамеддин. Така започва и продължава. Когато единият се отделя, духовното общуване прекъсва.

В *„Месневи“* Хазрети Мевляна –Аллах да се смили над него– всъщност разказва стотици истории преплетени една в друга, с цел хората да си вземат поуки чрез аналогии и размисъл. Тоест разяснява трудните за разбиране от човешкия разум

въпроси. Ала основната му цел не е била да разказва притчи. Самият той пояснява това по следния начин:

„Целта е да си вземеш поука от разказа, а не да ти се разказват случки!..”

Изразявайки чрез разкази своите наставления, предупреждения и съвети, Хазрети Мевляна иска хората да разберат истинския смисъл и дух съдържащ се в притчите:

„Хей братко! Разказа е като теглилката, а значението – като зърното в нея... Умният взима зърното, а не гледа има ли теглилка, няма ли !”

„Слушай разказа, но не забравяй да отделиш зърното от плявата!”

„Това, което разказвам не е само прост разказ. Размишлявай, това сме аз и ти днес...”

В притчите на Хазрети Мевляна се крият много наставления и послания, поради това човек не бива да остава в примерите, а трябва да разбере мъдростта съдържаща се в същността им.

Мевляна ни учи, че докато човек не преодолее препятствията на душата (нефс), знанието (илим) не може да се извиси до прозрение (ирфан); не може да изживее достойнството да бъде човек в пълна степен и не може да открие истинското си лице. Предпазването от бедствията на душата (нефс) изисква съзнание за безсилие пред Божието величие и опознаване на душата (нефс). В това пътуване по пътя на познанието за Аллах (марифетуллах) човек може да се отправи само с духовен живот и обич към Аллах джелле джелялюху.

Знание (илим), което не се пречупва през призмата на вътрешния свят, което не се изживява и което не се превръща в прозрение Хазрети Мевляна описва по следния начин:

„Знай че, мъдра дума, която не се превърне в поведение е като красива дреха взета назаем!..”

Колко голяма нужда имаме днес от състраданието, което е раздавал Хазрети Мевляна преди по-вече от 700 години. Колко прекрасен е зовът му към Всевишния Аллах, изпълнен с чувствителността на обичта и милосърдието към създанията заради Създателя:

„О Аллах! Ако само праведните могат да се надяват на Твоята милост, при кого да търсят убежище грешните?..”

„О Аллах! Ако Ти приемаш само чистите раби, на кого да отидат да се молят сгрешилите?.. (Безсъмнено Ти си Най-милосърдният от милосърдните!..)”

Молим Всевишния Аллах да дари тази скромна творба с нестихваща благодат. Нека искрените усилия на всички участници в подготовката и издаването на тази книга да се превърнат в несекваща милостиня (садака-и джарие).

Нека Всевишният Аллах приеме нашите искрени намерения и начинания. И нека отреди тази творба, която е като писмо с неизвестен адресат да се превърне в своеобразен духовен „прозорец“, даряващ спокойствие и живителна сила на отегчените души изпаднали в материална или духовна криза и уморените сърца. Амин.

Успехът е от Всевишния Аллах.

Осман Нури ТОПБАШ

ИСТОРИЯТА НА ТРЪСТИКОВАТА ФЛЕЙТА (НЕЙ)

*Музикалният инструмент „**ней**“ от притчите в творбите на Мевляна олицетворява „**съвършеният човек**“. Етапите, през които преминава тръстиката от водоема, в който расте до превръщането ѝ в музикален инструмент изобразяват фазите, през които преминава съзряването на човека тоест „**пречистването на душата и сърцето**“.*

ИСТОРИЯТА НА ТРЪСТИКОВАТА ФЛЕЙТА (НЕЙ)

Тръстиковата флейта „**ней**“ от притчите в творбите на Мевляна олицетворява „**съвършеният човек**“. Етапите, през които преминава тръстиката от водоема, в който расте до превръщането ѝ в музикален инструмент изобразяват фазите, през които преминава съзряването на човека, тоест „**пречистването на душата и сърцето**“.

В началото *ней-ът* се отделя от тръстиката, в която е израснал и както тази раздяла става причина за неговият жалостен плач, така „съвършения човек“, идва от света на духа, влиза в сътвореното от глина тяло т.е. в „клетката на плътта“ и започва да изпитва болка от раздялата с духовния свят. Човек съзрява чрез болката, самоконтрола, насочването към вътрешния свят с цел преоценка (*муракабе*), размисъла (*тефеккюр*), Божията обич и страданията, които преживява; извисява се и се превръща в „**съвършен**“ (зрял, изграден, духовно усъвършенстван) човек.

Извадeният от тръстиката ***ней*** се изрязва надлежно от умела ръка. Вътрешността му се изважда и той се изсушава. След това се пробива с огън и в горния и долен край се поставят железни пръстени. След като престои така определено време, чрез благоуханието от дъха на умелите изпълнители (*нейзен*) започва да разнася, според чувствителността на сърцето и възприятията на слушателите, нежни мелодии и мъдрости.

И човека по пътя си към съвършенството неизменно преминава през тези фази. Съвършените хора се избират сред останалите по определени критерии. Една от най-големите особености на пророците е това, че са „избрани“. Чрез различни методи на възпитание от вътрешния свят на човека се премахват земните зависимости и тревоги. По пътя на духовното усъвършенстване той се среща с редица грижи, беди, изпитания и препятствия, които налагат да бъде проявено търпение (сабър). Тъй като следва посоката на Божието откровение „**вахий**“ човек съзрява. Превръща се в проявление на Божието изкуство, мъдрост и могъщество. Хората биват привлечени от дълбоката мъдрост, която съвършеният човек излъчва и започват да го следват и да напредват по пътя към приближаването към Аллах.

В източниците на *мевлеви* появата на *ней* и общата му съдба с хората, които го откриват се разказва по следния начин:

Пророкът (с.а.с.) поверява една капка от морето от тайнство и мъдрост, с които е бил удостоен на Хазрети Али р.а. – „*вратата на знанието (илим)*“ и го предупреждава:

„–В никакъв случай не разгласявай тези тайни!”

Хазрети Али не може да понесе тежестта на поверените му тайни, превива се на две и тръгва да броди из пустините. Намира пресъхнал кладенец и „излива“ в него тайнството, което е пазил в дълбините на душата си. След време кладенецът се изпълва с вода, която прелива и залива околността. На мястото израства тръстика. Случайно овчар забелязва, че когато вятъра повява, тръстиковите стебла издават нежен звук. Отрязва една тръстика и изработва от нея флейта „*ней*“. Мелодията на този ней е толкова вълнуваща и прочувствена,

че всеки, който я чуе остава пленен от красотата й. С нея плаче и с нея се смее. За кратко време славата на овчаря се разнася и скоро арабските племена започват да се събират край него, за да го слушат. (Ахмед Ефляки, Арифлерин Менкъбелери, II, 440)

Ето така и „***Месневи***" на Мевляна е словесната форма на тази прекрасна и тайнствена мелодия. Поради това читателите на тази творба, навлизайки в дълбокия смисъл признават, че тя съдържа много мъдрости и тайнства.

Хазрети Мевляна, който е успял да зърне огромното море в капката, във всеки един стих, който е като капка, ни представя цял океан от мъдрост. Въпреки това море от дълбока мъдрост и тайнство, Мевляна отправя вопъл от страдание, че не е могъл да разкрие тайнството в степента, в която е искал. Така мислейки за първия си събеседник веднъж казва:

„–Аз написах Месневи за Хюсаммеддин!" а друг път:

„– Написах Месневи като резюме. Ако бях разяснил тайнството и мъдростта още малко, щеше да стане толкова обемен труд, че 40 камили трудно щяха да го носят." насочвайки ни към безкрая на океана от мъдрост и знание на Аллах.

За да изрази безсилието на хората да осъзнаят дълбоките духовни преживявания на Мевляна един вярващ намерил правия път чрез неговите творби казва:

„–Ние чухме вика на Мевляна. Не можем да видим дълбините на морето, в което той се е потопил. Виждаме само онова, което се е откъснало от дъното и е стигнало до повърхността. Ние не достигнахме любовта на Мевляна, ние достигнахме само до вика, който тази силна обич предизвика. Това е, което сричайки се опитваме да изречем. Само той успя да се гмурне в дълбините на морето на спокойствието. За нас останаха

гласовете от бурята, която силната му обич предизвика. А ние мислим, че този вик е Мевляна."

„МЕСНЕВИ“

ВОПЪЛ ОТ СЪРЦЕТО НА СЪВЪРШЕНИЯ ЧОВЕК

ПЛАЧЪТ НА ТРЪСТИКОВАТА ФЛЕЙТА „НЕЙ“

Месневи: *„Ако изсипеш морето от блага в една стомна, колко би поела ? Само колкото вместимостта си… тоест, колкото е отреденото за всяко живо същество…”* (том *1*, 20)

Всевишният Аллах отрежда благата за препитанието според нуждите на всяко едно живо същество. Безполезно е да проявяваме алчност и ненаситност при осигуряването на препитанието (ръзък). Както се повелява в хадис-и шерифа *„Както смъртта, така и препитанието достигат до всеки раб.* (Ибн Хиббан, Сахих, VIII, 31) Значението на това е, че животът на никое живо същество не приключва преди да се изчерпи отредената му прехрана и препитание. И препитанието, както и другите предварително предопределени неща, Всевишният Аллах е свързал с причини. Поради това усилията и актив-

ността за осигуряването му са както условие, така и задължение. Ала да приемеш резултата от усилията си – препитанието – като своя заслуга и да забравиш Създателя е изключително тежко невежество. Разумният човек знае, че препитанието идва не от причините, за които той полага усилия, а от Всевишния Аллах – Създателя на причините; тоест знае, че препитанието е отредено от Аллах. Той е Който изпраща препитанието. Ние трябва да следваме Даващият препитанието – „Ар-Раззак“. В айета се повелява: **„…И не искаме Ние от теб препитание, а Ние ти даваме препитание…”** (Сура Та Ха, 20:132).

❁

Месневи: *„Делвите в очите на онези, които премного обичат земното никога не се изпълват. Седефът не се изпълва с перла, докато не покаже доволство (канаат).”* (том 1, 21)

Стремежите са заложени в същността на всяко създание, разликата е в степента, в която се проявяват. Ако дадете в ръцете на две деца еднакви играчки, всяко едно ще изревнува другото според степента на заложеното в характера му чувство на завист. Контролирането и свеждането на тази вродена склонност до минимум е възможна само чрез възпитание на душата (нефс). Поради това в Свещения Коран се повелява: **„Сполучил е онзи, който се пречиства…“** (Сура Ал-Аля /Всевишния/, 87:14)

Първото условие за постигане на мир и благоденствие в едно общество е да се приема онова, което Аллах е отредил за нас. Защото отреденото е част от съдбата – „кадер-и мутлак” (нещата, които не зависят от човека като раждането, смъртта, продължителността на живота, пола, народността и способностите). А съдбата (кадер) е океан от тайнство. Не може да бъде проумяна същността на мъдростта скрита в нея. Поради

това трябва да се приеме отреденото от Всевишния Аллах и да се прояви доверие към мъдростите скрити в това предопределение. Онези, които не успеят да проявят тази зрялост биват погубени във водовъртежа на кипящия кладенец в Ада.

❁

Месневи: *„Онзи, който чрез Божията обич се освобождава от страстите на душата нефс и съблича дрехата на надменността, може да се пречисти изцяло от всякаква нечистота и порочност.”* (том 1, 22)

Онези, които подхранват духа си (рух) успяват да изживеят насладата от вярата. Те се откъсват от притесненията за живота и имуществото си и успяват да ги превърнат в средство за достигане до обичта на Всевишния Аллах. Тази степен обаче не се постига лесно. За това са необходими много търпение, постоянство, служене на Аллах (ибадет), молитви (дуа) и усилия за пречистване на душата нефс. Дори почвата се разкрасява с благата на пролетта именно защото устоява на зимните трудности. Така и мидата бива удостоена с това да отгледа в прегръдката си перла.

❁

Месневи: *„Създаденото ни от пръст тяло се извиси и придоби възвишеност чрез любовта.”* (том 1, 25)

Тялото на човек е съставено от пръст (принадлежи на пръстта). По този признак той не се отличава от другите създания. Като всички тях той е създаден от пръст, прехранва се с храни, които са резултат от преобразуванията на пръстта и като завършек отново се връща в пръстта, за да се разтвори тялото му в нея. Духовната ни същност принадлежи на Аллах. В айета се повелява: **„И когато го сътворя и му вдъхна от Своя дух...”** (Сура Ал-Хиджр, 15:29; Виж Сура Сад, 38:72) Всевишният Аллах е

дарил човека със способности и наклонности, чрез които да се извиси до Него. Който успее да се пребори с отрицателните си човешки черти и да тръгне по пътя на усъвършенстването започва да се приближава към Всевишния Аллах.

Хазрети Мевляна казва:

„Не храни и не се грижи прекомерно за тялото си! Защото в крайна сметка то ще бъде положено в пръстта. Най-добре се погрижи и нахрани душата си, защото тя ще е тази, която ще се извиси и ще бъде удостоена.”

„Не храни тялото си с мед и масло. Онези, които охранват тялото си повече от необходимото попадат в плен на страстите на душата нефс и се погубват.”

„Подхранвай духа си (рух) с духовна храна. Поднеси му разумна мисъл и проницателност, за да достигне до целта си като силен и непоклатим пътник към безкрая.”

❁

Месневи: *„Когато познаващия само собствения си език и душа попадне сред хора, които не знаят неговия език и не разбират неговото положение и стремежи, остава ням дори да знае много езици.* (том 1, 28)

Пророкът (с.а.с.) е повелил: *„Говорете с хората според техните разбирания.”* (Бухари, Илим, 49) Независимо от високия стил и изисканата реч, с която се говори, ако думите надминават нивото на събеседника – всичко казано ще е напразно. Поради това дълбоките и изтънчени чувства, които извират от душата могат да бъдат отправени само към духовно извисени хора. Защото общуването със затъналите в невежеството на греха заслепява очите и сърцето. За съжаление думите похабени за глупците и невежите са като разцъфнали край калдъръма

рядко срещани цветя – обречени да бъдат стъпкани и погубени.

Въпреки, че създава творбата си „**Месневи“** в стил, който я прави разбираема както за неукия човек така и за духовно извисения, Мевляна изрича думите:

„–Ще си отида от този свят с копнежа да срещна разбран човек!..”

От друга страна, за да възпроизведе внушението резултат в събеседника е необходимо между общуващите да има близост и обич. Обичта е такова „вълшебно“ средство, че може без да се облече в думи, директно да премине от сърце в сърце. Това е причината отдадените на Аллах (суфи) да влагат обичта в основата на всяко напътствие и наставление.

Истинското приятелство в името на Аллах е способността на две създания с отделни тела да живеят в едно сърце. Казано по друг начин истинските приятели са като две ръце, които измиват една друга. Като преселниците по пътя на Аллах и техните помощници енсар...

❁

Месневи: *„Когато розата загуби свежестта си и в градината настъпи есен, песента на славея замира...”* (том 1, 29)

Обичта и приятелството между хората и плода на тази близост – беседата много прилича на приключението на розата и славея. Често в хората се пораждат мисли и думи, които отговарят на склонностите и духовните нужди на събеседника. Говори сърцето, а езикът сякаш е само негов преводач. Думите са като възторжената мелодия на звуците на тръстиковата флейта „ней“. А слушателят е изпълнителят нейзен… Ако

изпълнителят нейзен е неопитен, обществото от хора наподобява розова градина, в която е настъпила есен.

❁

Месневи: *„Щастливци са онези, които са се отдалечили от преходната си същност, спасили са се от егоистичното съществуване на аз-ът (душата нефс) и са се привързали към безсмъртните. Горко на онези, които са живи ала общуват с „мъртвото“ и така погубват духовното в себе си.”* (том 1, 1513)

Всевишният Аллах повелява: **„О, вярващи, бойте се от Аллах и бъдете с правдивите!”** (Сура Ат-Тауба /Покаянието/, 9:119). Истинското щастие е постижимо, когато се украсиш с прекрасен нрав и поемеш от благодатта и духовността извираща от сърцата на приближените раби на Аллах (Хак досту). Защото това тяхно прекрасно състояние се отразява от сърце в сърце чрез обичта, която е невъзможна без близостта и така усъвършенства човека.

Мевляна ни предава това по следния начин:

„Приятелю! .. Не страдай за това, че не си живял по времето на Пророка (с.а.в.) и не си могъл да поемеш от неговата благодат!.. Бъди близо до духовните наследници на това свято същество – бъди близо до онези, които са намерили правия път, така ще поемеш от същата благодат според желанието и способностите си.”

Най-голямото бедствие за човек е да се противопостави на повелята: **„И щом видиш такива, които празнословят за Нашите знамения, отстрани се от тях…”** (Сура Ал-Анам /Добитъкът/, 6:68) и да бъде близък с онези, които живеят под влиянието на страстите на душата нефс. Обичта и близостта с

такива хора предава всякакви отрицателни качества от сърце в сърце и довежда до ужасяващо разочарование и горест.

Онзи, който е с праведните става праведник, а онзи който е с угнетителите става угнетител и съучастник в техните злини и грехове. Мевляна разяснява тази истина по следния начин:

„Бъди близък с мъдрите, за да получиш от тях дял от милостта и благодатта и да придобиеш духовна сила; съхрани се млад, жизнен и здрав чрез Божията обич.

Когато духа (рух) в това тяло не познава мъдростта и Божията обич, остава като дървена сабя в калъф – на външен вид изглежда ценна и полезна, ала бъде ли извадена от калъфа става само за огъня (за огрев).

Ако сабята ти е дървена иди да търсиш друга сабя. „Диамантената сабя“, тоест усъвършенстваният дух е присъщ на приближените раби на Аллах. Когато ги видите вие придобивате духовна сила.

Дори да си каменно парче от мрамор, докоснеш ли се до духовно извисен човек се превръщаш в изумруд, диамант или елмаз. Помести в сърцето си обичта към духовно пречистените. Отдай сърцето си на обич към мъдрите хора (ариф).

❁

Месневи: *„Гласа на обичта пробуди „мъртвите“ души, те потрепнаха с криле и се освободиха от своите „гробове“.“* (том 4, 840)

Пророците и приближените раби на Аллах са като живата вода. С тях лишените от жизненост души се съживяват и ободряват.

❁

Месневи: *„О човеко, запомни добре – най-голямото творение на Божията милост е сърцето! Всичко останало е само негова сянка.”* (том 4, 1362)

„Между дърветата тече ручей. В кристално чистата му вода виждаш отраженията на дърветата от двете страни.”

„Образите, отразяващи се във водата са въображаема градина. Истинската градина е в сърцето, защото то е мястото, в което Всевишният Аллах се взира.” (том 4, 1364-1365)

Не бива да забравяме, че човешкото сърце е центъра на Божия взор. Според преданието Всевишният Аллах е повелил: *„Не Ме побира Моето небе, нито Моята земя, а Ме побира сърцето на Моя вярващ раб.“* (Аджлуни, Кешфу'л-Хафа, II, 195)

❁

Месневи: *„Всевишният Аллах е дарил приближените си раби с такава сила, че те могат да отклонят излетялата от лъка стрела.”*

„Ако един приближен раб на Аллах се разтревожи от възникването на дадено събитие, той е в състояние чрез величествената „ръка“ на могъществото на Всевишния Аллах да затвори „вратата“ за причината, от която това събитие възниква.” (том 1, 1669-1670)

Ценността и почитта, с която приближените раби на Аллах са удостоени при Него е описана по следния начин в един от Свещените хадиси:

„Ако някой застане срещу Мой приближен раб (вели), Аз Съм насреща. Най-хубавото нещо, с което Моите раби се доближават към Мен са повелените задължения (фарз). Когато Моите раби се доближават към Мен и чрез допълни-

телно служене (нафиле ибадет) Аз ги обиквам. ***Когато обикна Свой раб, Аз се превръщам в „изричаните от него думи, туптящото му сърце, чуващите му уши, виждащите му очи, в неговите ръце и нозе.*** *Давам му онова, което поиска от Мен, помагам му когато потърси помощ от Мен и го пазя, когато потърси убежище при Мен.”* (Бухари, Рикак, 38)

В друг хадис Пророкът (с.а.в.) повелява следното:

„Сред рабите на Аллах има такива хора, които не са пратеници или пророци, ала в Съдния ден дори те ще им се възхищават поради степента, с която ще са удостоени при Всевишния Аллах.”

Сподвижниците отвърнали:

„–Кои са те и какви праведни дела са извършили ? О, Пратенико на Аллах, извести ни за тях, за да ги уважаваме и ние !”

Пратеника на Аллах -салляллаху алейхи ве селлем- повелил:

„Те са общност, в която няма родствени или търговски връзки, близостта и обичта между тях е само заради Аллах. Кълна се в Аллах лицата им са сияйни и всичко около тях е обгърнато в сияние. Когато останалите се страхуват, тези хора не изпитват страх, когато другите са тъжни, те не изпитват тъга.” След което прочете следните айети:

„Да, за приближените на Аллах не ще има страх и не ще скърбят. Които вярват и са богобоязливи – за тях е радостната вест в земния живот и в отвъдния. Неизменни са Словата на Аллах. Това е великото спасение.” (Сура Юнус, 10:62-64) (Хаким, *Мюстедрек*, IV, 170)

Хазрети Мевляна разяснява това по следния начин:

„Всевишният Аллах е изпратил пророците и приближените раби на Аллах (вели) на земята като милост за света. Затова те не се изморяват да наставляват хората. За онези, които отказват да чуят и приемат напътствията им те отправят следната молитва: „О Аллах! Смили се над тях, не затваряй вратата на милостта за тях!”

Осъзнай се, вслушай се в напътствията на приближените раби на Аллах ! Чуй наставленията им за да се спасиш от тревогите и страховете, за да постигнеш духовното спокойствие и да намериш сигурност!

Преди да си пропуснал тази възможност, преди да си изпаднал в колебание, хвани се здраво за ръката на съвършения човек, който се е освободил от измамите на този преходен свят и се е отдал изцяло на Истинният (Хак), за да се спасиш от изпитанията на този порочен свят!

Словата на праведните раби на Аллах са като бистър поток от жива вода. Пий до насита от него докато имаш тази възможност, за да разцъфнат духовните цветове на розите в душата ти.”

❁

Месневи: *„Всевишният Аллах извести на Хазрети Адем Своите имена и качества. А на другите разкри тези качества и имена чрез Адем.”* (том 1, 1943)

„Можеш да поемеш от сиянието (нур) на Всевишния Аллах както от Него, така от Неговите приближени раби – съвършените вярващи. Можеш да пиеш напитката на любовта както от чашата така и от стомната.” (том 1, 1944)

„Когато видиш свещ запалена от друга свещ, ти си видял истинската свещ.”

„Така ако светлината на тази свещ се предаде на сто други; ако от една свещ се запалят сто други, онзи, който види светлината дори на последната свещ ще е видял светлината на първата.”

„Няма разлика дали ще получиш сиянието на напътствието и Божията любов от последната свещ или от първата, между тях няма никаква разлика.” (том 1, 1947-1949)

В контекста на казаното по-горе, хората, които с богобоязливост (таква) и въздържане от земното (зюхд) усъвършенстват както външния така и вътрешния си свят и придобиват зрялост чрез духовните проявления; хората които разширяват разбиранията и духовните си усещания и така достигат до истинската наслада от вярата (иман) наричаме **„духовни наследници на Пророка (с.а.с.)“** – те са постигнали духовното съвършенство.

Приближените раби на Аллах (Хак досту) са жив пример за онези, които не са имали възможност да видят Пророка (с.а.в.) и неговите Сподвижници, а искат да преодолеят пречките, които страстите на душата (нефс) поставят пред тях. Примерният живот и напътствията на тези праведни раби (Хак досту) е върхово проявление на пророческия нрав, който преодолява препятствията на времето.

Те се превръщат в притегателен център за онези, в които е заложена вярата и „прегръщат“ хора от всички слоеве на обществото с обич, защото Аллах ги прави обичани. Както се повелява в айета:

„На онези, които вярват и вършат праведни дела, Всемилостивия ще отреди любов.” (Сура Мариам, 19:96)

ВОПЪЛ ОТ СЪРЦЕТО НА СЪВЪРШЕНИЯ ЧОВЕК

ПЛАЧЪТ НА ТРЪСТИКОВАТА ФЛЕЙТА „НЕЙ“

„Чуй песента на Нея;
как разказва, (не), жалва се от раздялата:”
„(Казва:) След като ме откъснаха от тръстиката
моят плач кара и мъже, и жени (всички) да ридаят.”

ВОПЪЛ ОТ СЪРЦЕТО НА СЪВЪРШЕНИЯ ЧОВЕК

ПЛАЧЪТ НА ТРЪСТИКОВАТА ФЛЕЙТА „НЕЙ“

В пътешествието започващо от духовния свят и продължаващо към безкрая човек преминава през безброй радости и страдания, лъкатушейки се между тези два полюса. Най-трудният и опасен етап от това пътешествие е земният преход; приключението наречено живот всъщност е трудното пътуване през тесния коридор от люлката до гроба. В края на този коридор ни очаква или безкрайно щастие и сполука или безкрайна загуба и страдание.

През този преход зрението на хората бива замъглено от завесата на нехайството и поради това те не виждат много от истините, както не могат да видят и отвъдното. Онези, които не изпълняват задълженията и отговорностите, произтичащи от положението им; които живеят без да узнаят мъдростта и неизбежността на преминаването в тъмнината под пръстта, и без да си задават въпросите и размишляват над това:

„–Кой съм аз ? Откъде дойдох и защо? Каква е истината за съществуването на този свят? ” Те виждат смъртта като нещо много далечно и възприемат земния живот като вечен. Така копнежът им към истинската вечност отслабва и те провалят подготовката си за отвъдния свят (ахирет). По този начин остават пленници на измамния блясък на земните неща.

Истинското прозрение и съзряване (усъвършенстване) на човека започва с разплитането на загадката на това, което е под земята – загадката на гроба. В тайнствената атмосфера на този подземен свят може да се проникне само ако умовете и сърцата се насочат към него. Знанието, което може да разкрие загадката на смъртта и да начертае картата на вечността и безкрая се намира в Нашия Създател… Най-задоволителният отговор за нас хората и най-благодатното напътствие е в пророците и техните духовни наследници, които продължават да пробуждат хората с въодушевление и духовна наслада от поверената им мисия. Така с реалните и метафорични проявления на мъдростите, с различни методи и подходи те помагат за това Божиите тайни да достигнат до сърцата. В този смисъл първият раздел на „***Месневи***" съдържа изключителни дълбоки по смисъл и съдържание мъдрости.

Сърцето на Мевляна е сърце изгарящо от обич към Създателя, сърце изгарящо с неутолима жажда за завръщането към Него, сърце изпълнено с въодушевление и изумление. Ала сред неговите съвременници са живели и такива, за които изпълнените с тайнство духовни преживявания на този праведен раб на Аллах са били неразбираеми и това е ставало причина те да злословят за него и да го наранят.

Неразбирането, което е срещал става причина Мевляна да предаде страданието си, вопъл от сърцето на съвършения човек чрез „*плача на тръстиковата флейта ней.*"

Всъщност Мевляна започва да пише с думите:

«Тайната ми е в плача ми, тайната ми е скрита в моя плач! » и *«Чуй!»*

Тогава това, което трябва да направим е да чуем този негов вик и плач.

„Чуй песента на Нея; как разказва, (не), жалва се от раздялата:”

„(Казва:) След като ме откъснаха от тръстиката моят плач кара и мъже, и жени (всички) да ридаят.”

С други думи тръстиковата флейта (ней) казва:

„Живеех в тръстиката. Корените и сърцето ми бяха във вода и пръст. Полюшвах се безгрижно с всеки повей. Но дойде ден и ме откъснаха от там. Изсушиха тялото ми с огъня на любовта, направиха отвори в мен, нараниха ме. След това ме повериха в ръцете на притежател на пречистен дъх. Този дъх премина през мен и ме пречисти от всичко, в мен остана само любовта. С тази любов заплаках. Този мой вопъл и стон всъщност разказват безкрайното Божие тайнство, скрито в мен. Възпяват мъдростта и щастието, до които достигнах. С други думи тайните ми са превъплътени в звук и този звук представлява символичното разкриване на тези тайни. Ала замъглените очи и запушените уши не могат нито да видят моите тайни, нито да чуят истините, които разкривам.”

Чрез ***„Месневи“*** Хазрети Мевляна иска слушащите тръстиковата флейта „ней“ чрез нейния плач и песен да се потопят във възвишени чувства.

Родината на тръстиковата флейта „ней“ – тръстиката е символ. Тя символизира и припомня изначалността, където човекът е бил близо до Всевишния Аллах. Освен това с повелята на Всевишния Аллах в Свещения Коран: **« … и му вдъхна от Своя дух… »** (Сура Ал-Хиджр, 15:29) се известява, че духовността на човека притежава тайнство от Аллах. Онези, които са осъзнали това заживяват в изгарящият копнеж на завръщането към Създателя.

Тълкувателите на „Месневи“ обяснявайки започването на Корана с „Чети!”; а в „Месневи“ със „Чуй!” казват, че „Чуй!” е :тълкуването на „Чети!” в смисъл на

Чуй Божието слово! Чуй тайнството! Чуй истината„ “!скрита в самия теб

Казано по друг начин стиховете в „*Месневи“* са капчици роса от истината и тайнството на Свещения Коран поднесени .на зажаднелите души

Тези първи 18 строфи от „*Месневи“* са океан от тайнство, свидетелстващ за интелектуалната дълбочина и майсторството на Мевляна да пресъздаде в думи трудни за пояснение значения.

Поради това встъпителната част на „*Месневи“* се тълкува широко, строфа по строфа, дума по дума, дори буква по буква. Казано с други думи тези 18 строфи се възприемат като своеобразна «Сура Ал-Фатиха» /Откриване/ на 26 000 строфи на творбата „*Месневи“*. Тези строфи са написани от ръката на самия Мевляна, докато останалата същинска част той е изричал, а неговият предан ученик Хюсамеддин Челеби е записвал.

Тръстиковата флейта „ней“ в творбата на Хазрети Мевляна олицетворява „съвършеният (идеалният) човек“, онзи който се е освободил от страстите на душата нефс, преодолял е егоизма в себе си и се е изпълнил с Божествената обич. Плачът и стонът на флейтата са предизвикани от отделянето ѝ от нейната родина. Човекът се отделя от своя Създател, тоест от страната на вечността той бива изпратен в изгнание на земята с цел да бъде изпитан. Душата му страда от тази раздяла. В процеса на усъвършенстване човек боледува, бива сполетяван от беди и нещастия, страда в тази земя на странство и това го кара да

изгаря от копнежа по щастието, покоя и сигурността, които е притежавал в света на духовното. От гледна точка на духа (а не на тялото) човекът е чужд за този преходен свят, това е причината човешкият дух да бъде като в изгнание и цял живот да плаче с глас или безмълвно, в устрема и копнежа по приближаването към Аллах (вуслат). Също като плача на тръстиковата флейта ней…

В този свят човек се намира в „клетката“ на тялото. А желанията на душата нефс и плътта са пречка за приближаването към Аллах (вуслат). Поради това „клетката на тялото“ кара душата на съвършения човек да изгаря в огъня на раздялата и копнежа по завръщането.

Изпълнилите се с Божията любов са като рибите в морето, макар че са потопени в море от обич, то не може да утоли жаждата им. Докато лишените от Божията любов са като нехайните, които сред трапези отрупани с безброй ястия остават гладни, защото не ги забелязват. Те пропиляват дните си напразно лутайки се в живот наподобяващ тъмна и студена нощ. Тези незрели души не виждат и не разбират преживяванията на истинските съвършени души; не постигат онова, с което те са удостоени; не се повлияват от нищо.

Накратко тези 18 строфи, започващи с **«Чуй!»** и завършващи с:

„Незрелият (нехайният) не ще разбере съвършения човек,

Затова кажи му го накратко и се сбогувай с него!..“

всъщност съдържат много мъдрост и тайнство. Хазрети Мевляна е успял да съзре безбрежния океан в една капка. В тези 18 строфи, всяка от които е като капка, той представя пред нас същински океан от мъдрост.

Хазрети Мевляна казва:

„Търся душа, разкъсвана от раздялата, за да й разкажа за болката и копнежа!”

защото знае, че не всеки ще разбере тайнството скрито в сърцето му; само изгарящите в огъня на приближаването към Аллах (вуслат) души биха го разбрали.

Пояснението на това изречение да оставим на примера, който самият Мевляна дава за търсенията на съвършения човек:

„Беше тъмна нощ, излязох от дома си и тръгнах да бродя. Видях човек да върви с фенер в ръка и попитах:

«– Какво търсиш в тъмницата?»

А той отвърна :

«–Търся хора.»

«–Жалко! Напразно се мориш… Аз напуснах родината си и пак не намерих. Върви в дома си, почини си… Не се тормози. Напразно търсиш, никъде няма да намериш!»

Човекът ме погледна с тъга в очите:

«–И аз знам, че няма да намеря. Но търсенето ми доставя радост!»”

Тези трепети са търсенията на най-достойният сред хората – съвършеният човек. Те приближават търсещия към търсения, защото знание и търсене без истински трепет не могат да дадат резултат.

Любовта започва с трепет. Благодатната атмосфера на тези трепети от възторг и любов правят възможно преодоляването на океана на живота и достигането до приближаването към

Създателя (вуслат). Ръждясалите лениви сърца лишени от този трепет се превръщат в тежест в гърдите и във водовъртежите на океана на живота, в крайна сметка потъват на дъното и се погубват.

Сърцето прилича на море. Съществуването на рибата е свързано с живота и храната в морето. Ако рибата излезе от това море – умира.

Така и сърцето, което е лишено от споменаване на Аллах (зикир) и Божията любов се превръща в излязла от морето риба. Погубва се в хватката на душата нефс, става нехаещо за Създателя. Остава сляпо и глухо пред проявленията на Божието величие и мъдрост.

Нека Всевишния Аллах ни дари със способността да чуем изпълненият с тайнство и мъдрост повик на съвършените хора! Нека подобно на „ней“ вървейки по пътя на Аллах да изпитаме копнеж и възторг от завръщането си към Него и да бъдем от щастливците удостоени с приближаване към Всевишния Аллах!

Амин!..

„МЕСНЕВИ“

ИСТИНАТА ЗА ПРИЯТЕЛСТВОТО -1-

Месневи: *„Човекът почти изцяло се състои само от зрение, тоест от духовно възприятие. Останалото е тяло от кожа и плът. Истинският взор е този, който вижда Приятеля, тоест който е осъзнал Неговото съществуване. Слепи са очите, които не могат да видят Приятеля !”* (том 1, 1406)

Очите са прозорец, който се отваря към света на мисълта и духовните усещания. В действителност всичко, което очите виждат и хубаво и лошо предизвиква асоциации и отражения както в съзнанието така и в сърцето на човек.

Първата стъпка в размисъла (тефеккюр) и духовните усещания (тахассус) е да се наблюдава с поучителен взор. В редица айети от Свещения Коран Всевишният Аллах призовава Своите раби да се научат да взимат поука от всичко, което виждат край себе си:

„И нима не виждат как бяха сътворени камилата, облака, дъжда, планините, как растенията биват съживени след тяхната смърт, и следите от поколенията преди тях?“

От друга страна в Корана след като се изброяват благата, които Аллах дарява на хората, многократно се повелява: **„В това има поука за прозорливите; зрящи хора !..”** като от човека се очаква да отправи поучителен взор към Вселената. С повторението в различни айети на повелите: **„Не ще ли размислите? Нима не размишляват? Нима не проумяват?”** се изразява необходимостта човек да развие способност да гледа Вселената не с празен и неразбиращ поглед, а с достатъчно задълбочен поглед, чрез който да осъзнае мъдростта скрита в нея.

Онези, които наблюдават Вселената с това съзнание, успяват в рамките на своите възможности, да видят нейния Създател и Неговото изумително изкуство, пред което умовете остават безсилни.

Вселената е източник на Божествена радост. Произведението на изкуството наречено човек е едно от проявленията на тази Божествена радост. Виждащите очи и чуващите уши не могат да видят и чуят друго по земята освен тази Божествена радост.

Човек трябва само да вдигне глава към небосклона при изгрев слънце и да наблюдава многоцветните картини, които се сменят. Как можем да оставаме очаровани от картините на художник, а да сме безразлични пред Божието изкуство в непрестанно сменящите се картини, които можем да видим навсякъде във Вселената ?

Погледнете едно лале или една теменуга! Къде ли намериха тези прекрасни цветове в тъмната пръст? Или червената

малина?.. Красоти, които не свършват с изброяване… За чувствителните сърца всичко наоколо е изложба на произведения на изкуството… Вижте красотата на цветята, танца на пчелите и пеперудите, вслушайте се в песента на славея и погледнете себе си. Всичко това, всички красоти са отраженията от сиянието на най-Прекрасният от Прекрасните Ликове – Лика на Всевишният Аллах.

Слънцето, което осветява всичко наоколо с първите лъчи на разсъмване, отправя поздрав и сякаш ни казва:

„–Събуди се!" и ни въвежда в атмосферата на размисъл:

„–Виж, и тази сутрин получи в дар чисто нова страница от книгата на живота си. С какво ще запълниш тази страница, която ще ти се представи в Съдния ден (кълмет)? Какво смяташ да подготвиш днес за онзи страшен ден, в който ще ти се каже: **«Чети своята книга! Достатъчен си Днес да направиш равносметка за себе си.»** (Сура Ал-Исра /Нощното пътешествие/, 17:14)

Привечер, когато небето се оцвети първо в червено, а после на талази в черно, настъпващата нощ сякаш ни казва:

„–Още един ден отмина. С още една стъпка се приближи към смъртта. Няма смисъл да се тюхкаш и вайкаш напразно, каквото и да сториш не можеш да върнеш отминалия ден. Сега и ти ще се оставиш в ръцете на съня – по-малкия брат на смъртта. Какво направи? А какво трябваше да направиш? Постави пред себе си това, което направи и това, което не успя и помисли!.. Може и да не видиш повече лъчите на утрото!.."

Онези сърца, които се обръщат към Вселената с подобен размисъл и духовно усещане в крайна сметка достигат до Аллах като истински Приятел и Любим. Най-големият помощник в това мъдро и поучително насочване на човешкия

размисъл и духовно усещане е Божието откровение и духовната близост с праведниците, които са успели да достигнат нивото приближени раби на Аллах (Хак досту). Наричането на тези праведници „приближени“ е метафорично. Тази близост, насочването към Аллах с обич се постига чрез близост с онези, които вече са постигнали близостта с Аллах. Това е своеобразна предварителна, подготвителна фаза на абсолютната обич и близост. Необходимостта за подготвителна фаза произтича от човешката слабост. Защото духовното извисяване не се постига мигновено, а постепенно. Поради това близостта в човешките отношения е необходима стъпка по пътя на постигането на близостта с Всевишния Аллах.

Мевляна изразява тази истина по следния начин:

„Когато останеш сам и не можеш да намериш разумен човек, до когото да се допиташ, когато загубиш надежда, влез под сянката на приятел от кръга на последователите на истината.

Върви и намери някой от приближените раби на Аллах, така Аллах ще стане твой Довереник и Помощник.

Усамотяването се прави за отдалечаване от чуждите, а не от близките приятели. Кожуха е за зимата, не за лятото.

Когато разумът срещне друг здрав разум, тоест когато се обедини с възпитан с Божието откровение разум той става много по-силен, сиянието му се увеличава и той-вижда пътя още по-ясно.

Душата нефс търси точно обратното – общуване с друга душа нефс водена само от егоистичните желания, така по онзи път тъмнината се увеличава и истината става невидима.”

Месневи: *„О сърце! Върви там, където получаваш светлина, върви при мъдрите, те ще се превърнат в щит срещу бедите."*

„Те ще извинят твоите грешки и ще ти отредят място в сърцата си." (том 2, 2576-2577)

Общ принцип възприет във всички правни системи с цел превенция на престъпността е извършените противоправни деяния да бъдат наказвани. От гледна точка на суфизма (тасаввуфа) нарушенията и престъпленията също са абсолютно неприемливи и неодобрявани действия, но поради това, че той не е правна система, спрямо извършителите той акцентира само върху поправянето на лошото действие. На извършителя се гледа като на човек, който има нужда от помощ, за да се поправи. Отношението към сгрешилият наподобява отношението на лекаря към болния. Нали за поправка се носят повредени неща, а умението на майстора се измерва според успеха му да възвърне първоначалния безупречен вид на повредената вещ. В стиха: *„Те ще извинят твоите грешки и ще ти отредят място в сърцата си."* Хазрети Мевляна влага именно този смисъл.

❁

Месневи: *„И най-силният и бистър ум остава слисан и объркан при раздялата със своите приятели, подобно на стрелец със счупен лък."* (том 3, 3693)

Разумът сам по себе си е недостатъчен, за да достигне до доброто и Истинният Аллах. Тази истина се потвърждава и от това, че макар да е дарил човека с разум, Всевишният Аллах подпомага Своите раби изпращайки им пророци. Наличието на разум е условие за носенето на отговорност. Във всяка правна система хора, които нямат разум, а извършат нарушение, не

носят отговорност и не биват наказвани. Отговорност носят само хора, които са вменяеми, тоест които са здрави психически. Дори това условие показва, че разумът не е достатъчен, за да опази хората от това да сгрешат или извършат нарушение или престъпление.

Поради тази своя недостатъчност всеки разум има нужда да получава подкрепа от други умове. Принципа: *„Две глави мислят по-добре“* показва необходимостта от търсенето на съвет от по-мъдри, знаещи и квалифицирани хора. В различни места в Свещения Коран обсъждането, допитването и съветването са посочени като средство подпомагащо напредъка както в индивидуалния така и в обществения живот.

„ … и се съветвай с тях по делата!..“ (Сура Ал Имран /Родът на Имран/, 3:159)

„ … и по делата се съвещават помежду си…“ (Сура Аш-Шура /Съвещаването/, 42:38)

❁

Месневи: *„Откриеш ли човек, който да се е отдал изцяло на Аллах – стани близък с него!”*

„Ако станеш съсед на отдалите се на Аллах и ти ще станеш отдаден на Всевишния Аллах; с тях и ти ще надвиеш душата нефс.” (том 3, 1446-1447)

Известна е поговорката: *„Кажи ми кой ти е приятел, за да ти кажа какъв си.”* В суфизма тази истина се изразява по следния начин: *духовното, емоционалното и интелектуалното състояние се предават от човек на човек*. Хората се променят и заприличват на онези, с които са близки и които обичат. Поради това в Свещеният Коран Всевишният Аллах повелява: **„ … бъдете с правдивите!“** (Сура Ат-Тауба /Покаянието/,

9:119) Така близостта с праведните ще стане причина за напредък в положителна посока.

❁

Месневи: *„Трябва добре да знаеш, че преходните и престорени приятели и измамни любими в този свят, накрая до един ще се превърнат в твои неприятели."*

„А ти ще ридаеш в гроба и ще молиш Аллах: «О Господи, не ме оставяй сам !» " (том 5, 1523-1524)

В земния живот хората изпитват сърдечна близост и обич към много неща. Ала в пътуването към вечния свят настъпва момента на раздялата с тях, тогава това, което са обичали и което е било тежест за тях на земята става безполезно. Всевишният Аллах повелява: **„ … в Деня, когато нито богатство, нито синове ще помогнат, освен който дойде при Аллах с чисто сърце."** (Сура Аш-Шуара /Поетите/, 26:88-89)

❁

Месневи: *„Който таи в себе си обич към смъртното (преходното), той поддържа тази обич само, с надеждата да достигне до любовта към Вечноживия. Така обичта към преходните същества се превръща в мост за любовта, отвеждащ към Божията любов."* (том 3, 545)

„О пътнико по пътя на Истината, постарай се да достигнеш Вечноживия, отдай сърцето си на Него, за да не бъде погребано в пръстта след време онова, на което си отдал обичта си."

„Не избирай преходната красота за ближен. Защото обичта и близостта на смъртния е преходна. Ти търси Вечния Приятел."

„Ако онези, които толкова много обичаше (освен Аллах) ти бяха вечно верни, къде са сега най-всеотдайните ти близки – къде са твоите родители?” (том 3, 547-549)

„Когато се отмие позлатата на това, което обичаш, когато на повърхността излезе същността му и то погрознее, тоест когато любимото загуби красотата си, ти се отвръщаш и го изоставяш.” (том 3, 555)

„Красотата в преходните същества е моментно отражение на Божията красота. Сиянието, което се отразява един ден ще се върне обратно към източника. Затова не гледай преходната красота, виж истинската – търси Онзи, Който дарява тази красота!”

„Слънчевият лъч, който пада на стената се връща обратно към слънцето. Ти не отивай към лъча на стената, тръгни към мястото, откъдето идва този лъч, върви към слънцето; това е което ти подхожда.”

„Щом не потече вода от улука, щом не намери вярност в красивите; вземи вода от небесата.” (том 3, 558-560)

Склонността на човек да обича е неоценимо богатство. Голяма загуба е това благо да се пропилява по неподходящ начин. Всички приятели в този свят с изключение на Аллах са смъртни. Поради това истинската цел на обичта, любовта, верността и приятелството трябва да е Всевишният Аллах. Аллах –джелле джелялюху от една страна е отвъд нашата способност за разбиране и възприятия („Мутеал“ – Всевишен), а от друга приятел и помощник намиращ се по-близо от сънната артерия на човек. Аллах ни е известил, че когато човек полага усилия да се доближи (чрез сърцето и душата си) до своя Създател, Той се превръща в неговите *„Виждащи очи, чуващи уши, ръце …”* (Зубдету’л-Бухари, 1107). По повод на това в Свещения Коран

се повелява: **„… Достатъчен ни е Аллах. Колко прекрасен Довереник е Той!”** (Сура Ал Имран /Родът на Имран/, 3:173)

Човешката любов, като сърдечна близост и привързаност към друго същество извън Аллах, в границите на позволеното, се одобрява ако бъде изживяна като временен преход. Защото тя е своеобразно стъпало по пътя водещ към любовта към Създателя (мухаббетуллах). Ала когато сърцето остане заплетено и не може да се освободи от преходното създание, към което изпитва обич и привързаност тогава то се превръща в идол за човека и става пречка по пътя на приближаването към Аллах (вуслат). Щастливи са онези, които като Меджнун могат да кажат **„Търсейки Лейля, намерих Мевля (моят Господ).”** и чрез обичта започнала с чувство на близост към преходно същество успяват да намерят Божията обич! Истинската любов е Божията любов. Да се търси тази истинска любов е една от най-големите и най-възвишени цели в земния живот.

❁

Месневи: *„Кълна се в Онзи, от Когото всички се нуждаят и Който няма нужда от нищо, че злата змия е за предпочитане пред злия приятел!”*

„Злата змия те убива, ала злият приятел те хвърля във вечния огън!”

„Човек прихваща лошия нрав на приятеля си и без думи! Лошият нрав се предава неусетно от сърце в сърце и човек придобива облика на приятеля си!”

„Приятелят, който няма дял в правия път и доброто, хвърля сянката си върху теб и отнема и твоя дял!” (том 5, 2634-2637)

Както бе казано нрава и духовното състояние се предават от един човек на друг, преминават от сърце в сърце. Поради това близостта и общуването с добри хора има положително влияние, а близостта с лоши хора има негативно. Подобен пример е разказан от Пророка (с.а.в.):

„Добрият и лошият приятел са като продавача на благоухания и ковача. Продавача на благоухания ще ти подари или пък ти ще купиш от него благоуханен аромат. (Или за времето прекарано край него) ще се насладиш на ухания. Докато ковача или ще изгори дрехите ти, или лошата миризма на духалото ще те обезпокои." (Бухари, Зебаих, 31).

Хазрети Имам-ъ Раббани дава следният пример по повод на това до какви беди може да доведе приятелството с лоши другари:

„Онзи, който е близък с комарджии не винаги става комарджия и това го кара да се чувства непокварен. Ала докато прекарва времето си с тях започва да толерира хазартните игри. А това е духовен упадък."

Когато човек се лиши от щит срещу греха, съзнателно или не изпада в опасност да извърши този грях. Близостта с невежи, непречистени и духовно неразвити хора неизменно довежда до **„идейна близост".** Близостта в разбиранията и идеите с времето прераства в **„духовна близост"** и лека по-лека води човека към гибел.

❀

Месневи: *„Злочестието на приятелството с лицемерите загрозява и прави нехайни и вярващите."* (том 2, 2892)

Последната фаза на лошия нрав е раздорът. Лицемерите са по-лоши от хората, които не вярват, но и не вредят никому.

Поради това, че причиняват вреда на други хора заблуждавайки ги, лицемерите са по лоши от невярващия, който не се стреми да разпространява вижданията си сред другите.

От тази гледна точка най-голяма вреда си причиняват онези, които избират лицемери за приятели. Защото идейната близост с времето се превръща в духовна. Това разрушава вярващите. В горните стихове Хазрети Мевляна изразява именно тази действителност.

❁

Месневи: *„Щом като нашето мнение (виждане) има много недостатъци, тогава върви и обедини своето виждане с това на приятеля си.*

„Най-хубавото нещо, с което можем да заменим виждането си е виждането на приятел, защото в него се намират всички наши желания.” (том 1, 921-922)

Приятелите винаги се стремят да казват истината, дори това понякога да тежи. Те не премълчават истината, защото предпочитат приятелят да се наскърби за кратко, но да не понесе вреда в дългосрочен план. Мевляна ни представя тази истина по следния начин:

„Един човек дълго време не можа да намери решение по един важен за него въпрос. За да се спаси от колебанието и да вземе правилно решение, реши да се допита до друг човек.

Човекът, когото помоли за съвет му каза: „Харесва ми това, че ми имаш такова доверие и си дошъл при мен за съвет, ала аз не съм твой приятел! Намери друг, с когото да се посъветваш!

Аз не съм твой приятел, не се съветвай с мен! Съвет от човек, който не е приятел не може да донесе успех!

Иди и намери приятел! Приятелят без съмнение винаги иска доброто на своя приятел!

Аз не съм приятел; човек като мен не може да ти бъде полезен! Аз вървя накриво – ще те подведа!

Дори да е в „пещ“ този, който е сред праведни приятели се чувства като в розова градина.

Ала онзи, който в розовата градина е заедно с неприятел, когото смята за приятел всъщност сякаш седи в „пещта“!

Вразуми се, не се поддавай на себелюбието и не подценявай искрения приятел, не го наранявай!”

❁

Месневи: *„От всеки приятел сърцето получава храна. От всяко знание сърцето получава духовна наслада, радост и пречистване.”* (том 2, 1089)

„От всеки, с когото се срещаш получаваш духовна храна. Поемаш по нещо от всеки добър приятел, с когото общуваш.” (том 2, 1091)

Както посочихме и по-горе, трябва внимателно да избираме приятелите си. С тези стихове Мевляна иска да покаже ползата от другаруването с добри хора. Нравът и духовното състояние преминават от човек на човек. Транзитният канал за това е обичта. Колкото по-силна е обичта толкова по-голям е и този духовен обмен. Докато негативните чувства и омразата възпрепятстват духовния обмен, то любовта става причина за увеличаване на обмена.

❁

Месневи: *„Дори да си твърд мраморен къс, когато се доближиш до духовно извисен човек ще се превърнеш в скъпоценен камък.”*

„Помести в сърцето си обичта на чисти и праведни хора. Не отдавай сърце на друго освен на обичта към опозналите Аллах (ариф).”

„Не тръгвай към отчаянието, има врати на надеждата. Не отивай в страната на мрака, когато безброй слънца сияят.”

„Сърцето те дърпа към града на опозналите Аллах (ариф), отдадените на Всевишния Аллах, а тялото иска да те постави в затвора на калта.”

„Опомни се и нахрани сърцето и душата си с беседите на духовните приятели.” (том 1, 722-726)

Душата нефс насочва човека към гибел. Затова както умелият стопанин възпитава дивия кон; така душата трябва да бъде възпитавана чрез познание (илим), служене на Аллах (ибадет) и близостта с онези, които вървят по пътя на Аллах.

Познанието (илим) е необходимо, но не е достатъчно. Познанието (илим) трябва да се превърне в прозрение (ирфан); поведението и духовният мир трябва да се усъвършенстват. По този начин функциите на сърцето и разума ще постигнат синхрон. В противен случай „сухото“ знание може да повлече човек към възгордяване, себелюбие и да го погуби.

Душата нефс има няколко степени. Душата, която не е преминала през възпитание и усъвършенстване се нарича **„Нефс-и Еммаре“** – душата повеляваща злото. След като премине през възпитание тази душа може да се усъвършенства и да достигне степените:

- „левваме“ („Нефс-и Левваме“ – *душа укоряваща се заради пренебрегването на повелите на Всевишния Аллах и извършваните лоши постъпки*, *споменава се в* ***Сура Кийама, 2 айет***);

- „мюлхиме“ („Нефс-и Мюлхиме“ – *душа удостоена с Божието вдъхновение (илхам) споменава се в* ***Сура Шамс, 7,8 айети)***

- „мутмаине“ („Нефс-и Мутмаинне“) – *душа притежаваща непоколебима вяра пречистена от съмнения)***.** Истинското служене на Аллах се разкрива в тази степен. С позволението на Аллах -джелле джелялюху- усъвършенстването може да продължи и душата да се издигне до степените:

- „радъййе“ („Нефс-и Радъййе (Разъййе)“ –*Доволстваща душа, в тази степен душата е доволна (разъ) от Всевишния Аллах и от Неговата воля, споменава се в* ***Сура Фаджр, 28 айет)***

- „мердъййе“ („Нефс-и Мердъййе (Мерзъййе)“ – *Степента на пречистване, в която душата е доволна от Всевишния Аллах и Той е доволен от нея, спомената в* ***Сура Байина, 8 айет)***

и

- „кямиле“ (Нефс-и Кямиле“ – *степента, в която душата е пречистена, възвишена и е достигнала мъдростта. Тази степен се нарича още „степента на напътстващите“).*

Една от основните предпоставки за достигането на тези възвишени нива е духовната близост с приближените раби на Аллах. Суровата, неусъвършенствана душа нефс не иска това. В началото тя повелява общуването с онези, които също служат на страстите на душата си. Ала както във всяка трудност има

леснина, така и в този случай има разрешение. Стига да насочим усилията си в тази посока. От друга страна достигането на ниво по-висше от това на ангелите става възможно с усъвършенстваната душа нефс. Причината ангелите по Божията повеля да се поклонят на Адем алейхисселям след неговото създаване е именно способността на човека да контролира душата си нефс. Защото докато ангелите се подчиняват на Всевишния Аллах без да имат пречка за това, то човекът за да постигне това трябва да преодолее пречката на душата нефс. Поради тази трудност победата, която човек постига с приближаването си към Аллах заслужава одобрение и награда.

❁

Месневи: *„Нима може мъката и страданието на приятеля да натежи! Мъката и страданието са вътрешността, а приятелството е черупката. Не са ли бедите, страданията и трудностите белег на приятелството? Приятелят е като златото, а бедата е като огъня. Истинското злато се пречиства в огъня."* (том 2, 1459-1461)

Старите хора са казали: *„Благородният човек се познава в бедата, а благородният метал в огъня."* Както милостта така и мъката са предназначени за нас – хората. Ала адресатите и на двете проявления са подложени на опасността да се подхлъзнат. Човек бива удостоен с Божието одобрение, когато проявява търпение срещу трудностите и изпитанията и се насочва към упование на Всевишния Аллах, докато опълчването срещу Божията воля води единствено към гибел. В известен смисъл и с милостта е така. Когато приемаме всичко хубаво със съзнанието, че то е от Създателя милостта се превръща за нас в благодат, ала когато го приемаме за постигнато само със собствени усилия и способности, когато успехът стане причи-

на за възгордяване и надменност тогава и милостта завършва с гибел.

Приближените раби на Аллах (Хак досту), душите достигнали съвършенство така са възпитали своето съзнание и възприятие чрез Божието откровение, че извличат полза както от милостта така и от страданието и изпитанията. С позволението на Всевишния Аллах и ние трябва да се стараем да бъдем като тях. Извличането на полза и от милостта и от трудностите и изпитанията е възможно само с осъзнаването на това, че зад всички събития стоят не видимите причини, а **Създателят на всички причини** и с приемането на волята на Аллах. Онези, които успеят да постигнат това достигат нивото на приемане „ръза“, това изразява Мевляна в горните стихове.

❁

Месневи: *„Вятърът на бедите, които ни сполетяват вее много силно, а пламъкът на свещта на живота ни ще угасне всеки миг. Да побързаме да събудим и друга свещ чрез свещта на живота си, за да може, когато вятърът угаси едната, да продължим пътя си с другата.”* (Том 6, 3108-3109)

В този стих Хазрети Мевляна – Аллах да се смили над него – изразява отново същата истина и внушава никога да не изпадаме в отчаяние. Напротив да сме бдителни за думи и дела, които могат да ни подхлъзнат. Защото Всевишният Аллах е обещал, че всеки Негов раб може да се надява на опрощение до последния си дъх, достатъчно е да изпита искрено разкаяние.

❁

Месневи: *„Ах, какви страдания ни причиняват неподходящите за нас приятели; ах, какви дълбоки рани отварят в*

сърцата ни! О добри хора, осъзнайте се търсете си добри и подходящи приятели!” (том 6, 2950)

„Съвземи се, не се подлъгвай по външността, не падай в плен на красотата; и не изричай такива слова! Не търси сходство между външността и вътрешната същност!” (том 6, 2953)

Приятелството по принцип възниква от приликата в положителните или негативните черти. Истинското приятелство може да съществува само в искрените души. Това е качество на извисените личности. Приятелството се изживява в най-висша степен, когато в една и съща ситуация двама души изживяват едни и същи чувства. Истинското приятелство е като енергиен поток свързващ две души. Чрез този поток, тоест чрез потока на обичта и привързаността състоянието на обичания се пренася в обичащия. Океаните на обичта в сърцето преливат, а слънцето на любовта пламва. Поради това, между онези, които не споделят общи чувства, привидните и случайни приятелства нямат нищо общо с истинското приятелство. Както е известно Ебу Лехеб, въпреки че бе чичо на Пророка (с.а.с.) бе един от злочестниците, които бяха най-далеч от Пратеника на Аллах (с.а.в.)

ИСТИНАТА ЗА ПРИЯТЕЛСТВОТО
- 2 -

Истинската обич превръща трудностите в благодат, затова и тежестите и радостта се приемат с желание, когато идват от обичания. За да разберем дали обичта е истинска и за да премерим колко дълбока е тя е достатъчно да видим дали се проявява търпимост към трудностите и грижите, които обичаният причинява.

ИСТИНАТА ЗА ПРИЯТЕЛСТВОТО
-2-

Обичта е като енергиен поток свързващ две души. За обичащия обичаният е винаги в сърцето и мисълта. Обичащият намира покой само, когато предоставя всичко, с което разполага на обичания и споделя всичко свое с него.

Приятелството по принцип възниква от приликата в положителните и отрицателните черти и споделянето на всичко хубаво и лошо. Истинското приятелство може да съществува само в искрените души на извисените личности. Приятелството се изживява в най-висша степен, когато в една и съща ситуация двама души изживяват едни и същи чувства, тоест когато две тела съществуват в едно и също сърце.

Човек изпитва възхищение към този, когото обича. Чрез потока на обичта и привързаността състоянието на обичания се пренася в обичащия. Океаните на обичта в сърцето преливат, а слънцето на любовта пламва. В резултат от това човек изоставя своята воля и предпочитания и започва да копира обичания.

Истинската обич превръща трудностите в благодат, затова и тежестите и радостта се приемат с желание, когато идват от обичания. За да разберем дали обичта е истинска и за да премерим колко дълбока е тя е достатъчно да видим дали се проявява търпимост към трудностите и грижите, които обичаният причинява.

В следващия разказ Хазрети Мевляна ни разказва, че истинската обич и приятелство са възможни само с положително приемане на трудностите и мъките, които идват от обичания:

„Един учител получи като подарък пъпеш от дошлите да го посетят негови ученици. Той извика един от най-обичаните и близки свои помощници Лукман (Локман).

Учителят отряза един резен от пъпеша и го подаде на Лукман, който го изяде с такава наслада, че ако някой го погледнеше щеше да помисли, че яде не пъпеш, а мед. Виждайки това учителят му отряза още едно парче, насладата на Лукман радваше и него. Когато остана само едно парче от пъпеша учителят каза:

„–Хайде това парче да е за мен, да вкуся и аз!"

Когато сложи парче в устата си учителят усети пареща болка в гърлото си, пъпешът бе толкова горчив, че цялата му уста пламна. След като болката премина се обърна към Лукман:

„–Ах скъпи приятелю, как можа да изядеш толкова сладко тази отрова? Как изтърпя тази болка? Нима си враг на себе си? Защо не каза нищо? Можеше да кажеш «извинете ме но няма да мога да го изям!»"

Лукман отвърна:

„–Учителю Вие ме отгледахте и духовно и материално, от вас получих толкова много блага, ядох толкова вкусни неща от ръката ви, че от срам, че не мога да ви се отплатя ходя с наведена глава. Как мога да кажа: «Това е горчиво, не се яде» за нещо, което ми поднасяте със собствената си ръка ?! Освен това горчивото за мен е с хубав вкус когато е

от вас, защото всяка част от мен е пропита с вашата благословия.”

След което Лукман продължи да излива обичта и привързаността към своя учител с думите:

„–Учителю! Горко ми, ако започна да се оплаквам от болка, която идва от вас. Нима може милостивата ви ръка да остави горчив вкус в един плод? Обичта превръща горчивото в сладко, и медта в злато. Чрез обичта утайката се пречиства и избистря. Обичта е лек за неизлечимото. Обичта съживява мъртвите. От обич владетелите се превръщат в слуги. Обичта превръща килиите в розови градини. С обичта тъмните домове засияват. Обичта превръща огъня в сияние. Обичта превръща грозника в красавец. С обичта страданията и тревогите се превръщат в радост и щастие. Чрез обичта, онзи, който е извеждал хората от правия път се превръща в наставник, сочещ пътя към истината. Заради обичта болестта се превръща в здраве и благополучие. С обичта горестта се превръща в милост.”

Стремежът към обичта на сърцето е вроден. Ала изпитваната обич трябва да съответства на светостта на Обичания. Поради това пределният обект на обичта в сърцето е Създателят – Всевишният Аллах. За да се подготви за тази висша любов, сърцето преминава през определена степен на метафорична обич.

Ако забрави истинската си цел „**приближаване (завръщане) към Създателя – Всевишния Аллах (вуслат)**“ и остане оплетен в някоя от преходните степени на обич към материалните блага, властта, богатството, семейството и децата, човек рискува да погуби духовния си свят. За да преодолее това човек трябва да помни, че обичта към земните неща е

„преходна“ степен, която трябва да го отведе към Божията обич. На тези преходни степени той трябва да отдава значение само колкото е необходимо без да остава изцяло отдаден на тях. Когато човек осъзнае, че преходната обич е само стъпало към истинската обич – Божията обич – тогава вярата му се изпълва с наслада. Всеки разумен човек, който преодолявайки човешките притеснения и страхове разсъждава за участта си лесно може да разбере, че смисълът на човешкото създаване е в това да може да се сложи граница на безкрайните желания, удоволствия, преходни страсти и обичта към земното и да се насочи към Божествената цел.

Онзи който успее да се откъсне от страстите на душата нефс и да се отдаде на Създателя достига до безсмъртието. Така „смъртният“ продължава да живее и след като тялото му изчезне в пръстта. Един от типичните примери в символиката е Меджнун, който успя да усъвършенства любовта, която изпитваше към Лейла и чрез нея достигна до любовта към Всевишния Аллах. Ако той бе останал на нивото на любовта към Лейла, той щеше да бъде просто един от безбройните примери на човешката любов; името му нямаше да бъде достойно за споменаване векове наред, щеше да остане погребан в историята.

Истината може да бъде научена не само от редовете, които четем, а по-скоро може да бъде разбрана чрез обичта в сърцата ни. Когато сърцето преодолее нивото, в което изпитва обич само към преходните неща и се изпълни с любов към Истинният (Хак) тогава всички тайни, истини и красоти се отразяват в него (сърцето). В този смисъл истинското приятелство, което може да отведе човек към вечното щастие е онова приятелство, което „може да се установи с Създателя – Истинният (Хак)“.

Следващият разказ за роб и господар е символичен пример за истинското приятелство между човека и Създателя:

Един човек бе купил роб. Робът бе вярващ, отслужващ молитвите и живеещ с богобоязън. Когато пристигнаха в дома на господаря между тях се проведе следният разговор:

Господарят:

„–С какво би искал да се храниш в дома ми?”

Робът:

„–С каквото ми дадеш.”

Господарят:

„–Какви дрехи би искал да носиш?”

Робът:

„Ще нося това, с което ме облечеш.”

Господарят:

„–В коя стая на къщата би искал да живееш?”

Робът:

„–В която стая искаш да живея – там.”

Господарят:

„–Каква работа искаш да вършиш в дома ми?”

Робът:

„–С каквото искаш да се занимавам – това ще правя.”

След като чу и отговора на последния въпрос, господарят изпадна в размисъл за известно време, изтривайки сълзите от очите си той каза:

„–Бих искал и аз да можех да съм толкова предан на Създателя си. Щях да съм щастливец!..”

Тогава робът каза:

„–О господарю! Нима робът може да има предпочитания и изисквания към господаря си!..”

Господарят каза:

„–Освобождавам те. В името на Аллах ти си свободен. Ала бих искал да останеш при мен, за да ти служа с имотите и властта си...”

Който опознае Всевишния Аллах подобаващо и се насочи към Него с истинска обич, загубва желанията и претенциите си и се отдава с вярност.”

❁

Вярващият, който обича своя Създател осъзнава, че не притежава нищо и че всичко, с което разполага принадлежи на Истинният (Хак). С това съзнание той поверява всичко свое на Обичания. Обичта изисква всеотдайност и поради това тя е несъвместима с чувството за притежание. Любовта поражда в сърцето естествено желание за поднасяне на материални и нематериални дарове. Този стремеж към даряване и себеотдаване зависи от степента на обичта. Затова хората плащат най-висока цена в името на любовта си. Проявленията на тази всеотдайност са в зависимост от степента на изпитваната обич. В един от айетите на Свещеният Коран Всевишният Аллах повелява:

„Не ще се сдобиете с праведността, додето не раздадете от онова, което обичате…“ (Сура Ал Имран /Родът на Имран/, 3:92)

Приятелството и обичта на Аллах и Пророка (с.а.с.) не се постигат с твърдения. Истинското приятелство и тайнството на любовта се крият в това, човек да може да изостави своите желания и воля в присъствието на Обичания.

Най-поучителният пример за нас в този смисъл е Хазрети Ибрахим алейхисселям /мир нему/, който показа на човечеството най-висшата степен на приятелство с Истинният (Хак):

По заповед на Немрут (Нимрод) Хазрети Ибрахим алейхисселям /мир нему/ бе хвърлен в огъня. Той се обърна към ангелите притекли се на помощ с думите: „–По чия воля огънят пламти и изгаря ? Той знае моето положение! Не искам нищо от вас! (Не се намесвайте в отношенията между приятели!)"

Неговата абсолютна отдаденост на Господа на световете превърна огромния огън в розова градина.

След това Хазрети Ибрахим алейхисселям /мир нему/ отправи молба от поколението му да дойде пророк. В отговор на това Всевишният Аллах отреди син на Хазрети Ибрахим въпреки напредналата му възраст. Хазрети Ибрахим го обикна премного, невинното създание изцяло изпълни сърцето му. Като израз и изпитание на Приятелството, от него бе поискано да „пожертва" рожбата си. И въпреки това, голямата обич и привързаност към сина му го накара да се усъмни в съня си. Когато този сън се повтори три пъти сърцето му се убеди. Замери с камъни Сатаната, който се опитваше да му попречи и да го отклони със съмнения.

След като Вечният Приятел видя решителността и готовността на Хазрети Ибрахим, в израз на това приятелство изпрати жертвен агнец и спаси детето повелявайки:

„Ние му извикахме: “О, Ибрахим, ти изпълни съня.” Така награждаваме Ние благодетелните. Това е явното изпитание.

И за него дадохме в замяна голямо жертвено животно. И оставихме за него спомен сред сетните. Мир за Ибрахим!” (Сура Ас-Саффат, 37:104-109)

Онези, които достигнат до извора на приятелството на Всевишния Аллах и Пратеника (с.а.с.), стават приятели с всички Негови създания. Започват да виждат творенията през погледа на Създателя. Така Пророкът (с.а.в.) прояви висша степен на приятелство, когато замерян с камъни в Таиф, отправи молитва към Истинският Приятел – Аллах – молитва, в която се молеше за опрощението на онези, които му причиниха страдания.

❁

Едва след като преодолее преградата на егоизма и себелюбието човек може да посрещне с подобаващо търпение трудностите и изпитанията и да покаже смиреност пред Онзи, Който ги изпраща. Това са приливите и отливите, спусканията и издиганията по пътя на духовното усъвършенстване. Затова големите награди и приятелства идват след голямо търпение, постоянство и непоколебимост.

Вярващите, които достигнат това ниво възприемат и щастието и страданието по еднакъв начин. Сърцата им са се откъснали от земното, затова земните радости и мъки изглеждат еднакво в техните очи. Знаейки, че добро или зло, каквото е предопределено е от Всевишният Аллах те приемат волята Му.

Трябва да се знае, че много хора, които са декларирали готовност да приемат и доброто и злото от Аллах без да са

достигнали тази духовна степен, тоест не са били искрени в думите си, са се проваляли в изпитанията, на които са били подлагани.

Накратко степента на усъвършенстване на сърцето се крие в готовността да приемаме онова, което е предопределено от Аллах. Нищо друго не може да донесе полза. Колко хубаво казва Хазрети Мевляна:

„Ако не си доволен от това, което получаваш от Аллах, където и да избягаш с надеждата да се спасиш и да намериш сигурност и покой, бедата, която трябва да те застигне ще те намери.”

„Знай, че няма кътче в този свят, в което да няма скрит капан. Открий Истинният в сърцето си и намери убежище при Него, единственото спасение и утеха е да заживееш в Неговото духовно Присъствие. Погледни, нима онези, които изглеждат най-силни и живеят на най-сигурните места в този преходен свят не намират смъртта?”

„Недей да търсиш спасение от преходните капани, а намери убежище при Аллах! Ако Той пожелае ще превърне отровата в лек за теб, а ако пожелае ще направи водата – отрова!”

О Аллах! Помогни на нас – нуждаещите се да вземем дял от духовната атмосфера на Твоите приближени раби!

Отреди ни да получим дял от проявлението на знамението „Да, за приближените на Аллах не ще има страх и не ще скърбят.” (Сура Юнус, 10:62)

Амин!..

„МЕСНЕВИ“

ИЗВЕЧНАТА ЛЮБОВ И СИЯНИЕТО НА СЪЩЕСТВУВАНЕТО -1-

Месневи: *„Ела сърце! Истинският празник настъпва със завръщането (вуслат) при Пророка Мухаммед – салляллаху алейхи ве селлем. Светлината във Вселената идва от сиянието на благословения му лик.”* (том 6, 1861)

В Изначалността (Езел) е съществувал само Всевишният Аллах. Той създава този свят защото е пожелал хората и джиновете да Го познаят (марифетуллах) в степента, в която техният разум им позволява и в резултат от това, служейки Му да се извисят и приближат към Него. Първото творение в това създаване е **„Нур-и Мухаммеди“.** Пратеника на Аллах – салляллаху алейхи ве селлем казва следното:

„–Когато Адем (Адам) бе в състояние между дух и тяло, аз бях пророк.” (Тирмизи, Менакъб, 1) За разлика от „**Нур-и Мухаммеди“ – сиянието,** което представлява духовната същ-

ност на Пророка (с.а.в.) и е създадено първо по време, неговата материална същност се появява като последния пратеник и пророк изпратен като милост за цялото човечество. Календара на пророчеството започва със сиянието на Пратеника на Аллах **„Нур-и Мухаммеди“** и завършва с физическата му същност **„Джисманийет-и Мухаммеди“**.

„Нур-и Мухаммеди“ е същността и сърцевината на „Хакикат-ъ Мухаммеди“. Така както една скъпоценност не може да бъде поднесена сама по себе си, а бива положена в изящна опаковка, в тази позиция се намират и всички създания пред **„Нур-и Мухаммеди“**. Всички създания са сътворени в негова чест. Първата причина за сътворението е съществуването на Всевишният Аллах, а втората е необходимостта **„Нур-и Мухаммеди“** да бъде обгърнат и украсен с различни други творения. Както гласи един от хадисите:

„След като Адем – алейхисселям извърши греха, заради който бе изведен от Рая, разбра грешката си и каза:

„–Господи! Опрости ме заради Мухаммед – салляллаху алейхи ве селлем.”

Всевишният Аллах повели:

„–О Адем! Как знаеш за Мухаммед -салляллаху алейхи ве селлем- като все още не съм го създал?”

Адем алейхисселям отвърна:

„–Господи! Когато Ти ме създаде и ми вдъхна от духа си, вдигнах глава и видях надписа „Ля иляхе илляллах, Мухаммедур’р-Расулюллах” изписан на колоните на небесата. Към Своето име Ти би добавил само най-любимото сред създанията си!”

След тези думи Всевишният Аллах повели:

„–Прав си Адем! Наистина той е най-обичаният за Мен сред созданията. Отправяй молитвата си дуа към Мен заради него. (Щом Ме помоли заради него), Аз те опростих. Ако не бе Мухаммед - салляллаху алейхи ве селлем - нямаше да създам и теб!" (Хаким, Мустедрек, II, 672; Бейхаки, Делаил, V, 488-489)

Първият признак за съществуването на сърце в човека е обичта. Най-възвишената форма на това състояние е обичта изпитвана към Създателя на тази обич, към Всевишният Аллах и обичаният от Него Пратеник.

❁

Месневи: *„Синко! Знай, че света е като стомна пълна със знание и красота. Ала това е само една капка от Божественият извор. Той бе скрита съкровищница. Изпита обич към познанието за Себе си. Тъй като бе препълнена съкровищницата се разтвори и се прояви. От нея пръстта засия повече и от небесата. Скритата съкровищница преля и превърна пръстта във владетел облечен в атлазени одежди."* (том 1, 2860-2863)

Аллах е пречист от ограниченията на времето и пространството. **Неговата Същност** е в свят без време и пространство, в облик известен само на Него. Съществуването на Всевишният Аллах е абсолютно, но съществуването на всички създадени творения е условно и зависимо.

Всевишният Аллах, Който единствен е съществувал още в Изначалността (Езел) и Който не се нуждае от друг създател за Своето съществуване е създал този разнообразен свят, защото е пожелал да бъде опознат от хората и джиновете според нивото на способностите им и възхваляван от тях чрез служене (ибадет). Тази истина е известена чрез Хадис-и кудси *„Аз бях скрита съкровищница..."* (Исмаил Хаккъ Бурсеви, Кенз-и Махфи).

Този Хадис е един от основните принципи за осъзнаване на причината и мъдростта на съществуването на Вселената, в която живеем и мотив, който следва да ни насочи към осъществяване на целта скрита в тази мъдрост.

❁

Месневи: *„Нещастен е онзи, който не е изпълнен с Божията любов;по-жалък и от животните. Та нали дори кучето на Младежите от пещерата (Асхаб ал-Кахф) търсеше истинските обичащи, намери ги, обгърна се с духовност и чрез тях спечели Рая.”* (том 2, 1425; 1428)

Младежите от пещерата (Асхаб ал-Кахф), са малка група вярващи в единобожието споменати в Свещения Коран. Те се отдалечили от неверието, развалата и подтисничеството на обществото стараейки се открито да следват своята вяра. Поради появилата се опасност за живота им се наложило да напуснат града, в който живели и да се укрият в една пещера. По пътя към тях се присъединило едно куче (Кътмир), което ги пазело докато били в пещерата. Кралят на държавата, в която живеели проследил с войската си вярващите младежи и заповядал да затрупат входа на пещерата с камъни, обричайки ги на смърт. Изминали приблизително 300 години, през които по волята и с милостта на Аллах младежите останали живи и прекарали в сън, от който накрая се събудили.

Размишлявайки над айетите от Свещения Коран разказващи тази история (Сура Ал-Кахф /Пещерата/, 9-22 айети) Хазрети Мевляна акцентира вниманието ни върху Кътмир като посочва, че близостта с истинските вярващи, истински отдадените на Всевишния Аллах може да доведе до това дори кучето да стане обитател на Рая. Така ни насочва към размисъл върху това, ако близостта с подобни пречисти хора може да се пре-

върне в невъобразим дар за едно куче, то какви дарове биха получили хората на негово място. Като посочва благодатта в близостта с праведните, Мевляна ни насърчава да търсим тази близост. Всъщност поради повелята **„... бъдете с правдивите!"** (Сура Ат-Тауба /Покаянието/, 9:119) това е и напътствие от Свещения Коран.

Пророкът (с.а.в.) ни е известил, че в Рая няма да има животни, с изключение на няколко, сред които е и Кътмир.

❁

Месневи: *„Любовта избистря и най-мътните води. Истинската любов съживява сърцата; превръща и най-силният владетел в слуга!.."* (том 2, 1530-1531)

Описанието, което дава Мевляна за обичта *„избистря и най-мътните води"* изразява благодатта, която обичта и любовта внасят в живота на хората.

В действителност, когато възникне любовта болката се превръща в милост, тежестта в благодат, трудностите – в улеснение. Когато човек поеме по един път с обич, той се изпълва със сила, издръжливост и търпение, с които преодолява трудностите, които среща по този път. Дори трудностите, които човек среща в личния си живот и ежедневието изглеждат незначителни в зависимост от степента, в която той обича това, което върши.

Любовта е толкова силна, колкото е достоен обекта, към който е насочена. От тази гледна точка най-святата и благодатна е „**мухаббетуллах**" – обичта и любовта на създадения към Създателя, на раба към неговия Господ. Защото няма и не може да има по-достоен да бъде обичан от Всевишният Аллах. Всъщност Той е Създателя на обичта. Така, когато се описва обичта на вярващите към Аллах в айета се повелява:

„…А които вярват, най-силно обичат Аллах…” (Сура Ал-Бакара /Кравата/, 2:165)

Хората правят най-големите жертви заради любовта си. За Фархад бе лесно да пробие планината заради Ширин и за Меджнун – да живее сред пустинята заради Лейла. Много са примерите за жертвоготовност в името на човешката любов; като помислим за тях можем да си представим до каква степен обичта към Аллах и Пророка (с.а.с.) може да извиси човек. В духовната атмосфера обичта, която извира от Божият извор е като ухайно цвете в райска градина. Дори листата му да окапват от време на време и да повяхва, с усмивката на пролетта то отново се съживява.

Ала обичта, която не намира достоен за нея обект бива тъжно похабена в преходния живот. Любовта останала в плен на низките страсти е като цветята израстнали край калдъръма, обречени да бъдат стъпкани и погубени. Колко зла е участта на брилянт паднал на улицата! Каква разруха е да се обречеш на недостойно сърце!

❁

Месневи: *„Не можеш да достигнеш Божията обич и любов преди да изгориш земното в себе си.”* (том 1, 22)

Както вече пояснихме по-горе, когато едно творение се насочи с обич и любов към Създателя си, колкото повече се извисява в тази любов, толкова за него губят значение преходните същества и възможностите свързани с тях. Понятия като **„ти”** и **„аз”** се загубват, изчезва егоизма и смъртното същество се съживява в принадлежащата на Всевишният Аллах твоя същност.

Казано по друг начин, преди да освободим сърцето си от земните блага и обичта към тях, в нашия свят не може да про-

блесне светкавицата на Божията любов; между нас и Божиите дарове има преграда. Обичта към Аллах (Мухаббетуллах) не може да се осъществи напълно докато сърцето не се пречисти от обичта към земното.

Хазрети Мевляна казва:

„Не бъди като капката, която се бои от вятъра и пръстта! Тези две неща я погубват: вятъра я изсушава, а пръстта я попива! Ала ако капката попадне в морето тя ще се спаси и от горещината на слънцето, и от вятъра и от пръстта… Видимо капчицата се загубва в морето, но същността ѝ остава завинаги като част от това море!

Когато едно преходно същество се отдаде на вечно същество, то се превръща във вечно и безсмъртно! О човече, ти който си като капчица в сравнение с Вселената!... Осъзнай се, преди да съжаляваш, отдай се на Истинният, за да бъдеш удостоен с вечно щастие! Отдай се, за да получиш море в замяна на душата ти – капчица, превърни се в безкрайно море! Осъзнай се, отдай се на това величие, влез в прегръдката на океана, за да не се погубиш в проходите на душата нефс!”

❁

Месневи: *„Думите любов, привързаност, приятелство са свързани с верността и винаги търсят преданите. Те никога не се доближават до неверни сърца.”* (том 5, 1165)

Верността е резултат от постоянството и стабилността в човека. С чувства на обич пламващи и изгасващи подобно на светулки в лятна нощ не може да се постигне нищо. Човешкият дух (рух) носи склонност към постоянството и поради това щом познае насладата от Божията любов, напредва по този път докато се освободи от преходната си същност.

Онези, чиито сърца не притежават постоянство не могат да носят обичта към Аллах (мухаббетуллах) дълго. Това означава, че не са могли да осъзнаят напълно благодатта, която са притежавали, защото насладата от тази обич е нещо, което човек носи до смъртта си.

Когато любовта и обичта не намерят в сърцето постоянство и преданост те не могат да останат там. Следователно обичта към Аллах (мухаббетуллах) не може да се прояви в сърца, в които няма постоянство и преданност.

Верността и жертвоготовността са сред най-важните индикатори за степента, на която е сърцето. Да бъдеш далеч от жертвоготовността и лишен от преданост е предателство към обичта и приятелството.

❁

Месневи: *„Реката, която се влива в морето престава да бъде река, тя става част от морето, в което се е вляла.”* (том 4, 2619)

„Залъка, който изяждаме, се разтваря в нас и се превръща в част от тялото ни. (Така и обичащия в степента, в която обича се загубва в обичания.)” (том 1, 3166)

„Как щеше да има съществуване ако нямаше обич? Как залъка щеше да ти се даде и да стане част от твоето тяло, част от теб ?

Хлябът ти се даде и се превърна в теб! Защо ? От обич! Нима има друга причина залъка да се превърне в душа за теб?

Любовта дарява с душа безжизнения хляб; присъединява към теб смъртната си душа и става безсмъртна!” (том 5, 2012-2014)

Обичта прави обичания и обичащия еднакви или кара единия да се загуби в същността на другия.

Увеличавайки се обичта започва да поглъща всичко свързано с обичания и да прониква в неговия свят. Така например, когато някой силно обича друг човек започва да обича и родния му град, хората които живеят там, или онези, които приличат на него или носят същото име. Това състояние се нарича **„осъзната дълбочина“** на обичта.

Това, че Йесриб прегърна с нежност и приюти последния Пророк (с.а.в.) превърна този град в обичания **„Мединету-н Неби“** (Градът на Пророка). Когато се спомене Пророка и неговия град **„Медина“** нежен бриз повява в сърцата. Това, което отделя Ухуд от останалите планини и я прави скъпа е специалната връзка на тази планина с Пророка (с.а.с).

Когато подобна любов се разраства и обхване всички същества тя се нарича **„абсолютна любов“**. Единственото същество, към което могат да се привържат всички същества е Всевишният Аллах. Защото, за да **възникнат** всички те са поели частица от качеството „Сътворител“ присъщо на Аллах. Следователно кулминацията на любовта (според измеренията на човешкото разбиране) може да се осъществи само чрез насочване към Аллах. В такава степен, че заради връзката им с Аллах – всички създания се обгръщат от тази обич. Творенията се възприемат през погледа на Сътворителя. Змията спира да всява страх. Погледнато от този ъгъл абсолютната любов е присъща само и единствено на Аллах.

Често ние приписваме на други същества различни качества, присъщи на Аллах. Например казваме за някого **„учен, знаещ”** или **„справедлив”**. Когато го правим ние не твърдим, че тези хора притежават знание или справедливост като

Всевишния Аллах, защото това би означавало че съдружаваме (ширк). Когато описваме с тези качества други същества ние никога не забравяме Божието качество „**Мухалефетун лил-хавадис**" – Аллах не прилича на нито едно от творенията Си, нито като същност, нито като качества. С тези думи ние изразяваме това, че тези творения са получили дял, в рамките на човешките способности и граници, от Божиите качества **„Всезнаещ" (Ал-Алим)** или **„Справедливия" (Ал-Адл)**. Така е и с любовта. Погледнато от този ъгъл в действителност Всевишният Аллах е и **„Обичащ"** и **„Обичан"**.

Всевишният Аллах е създал и обгърнал Вселената с благодат, милост и обич. Човекът, който е смъртен е **„Обичащ"** дотолкова, доколкото може да се насочи към тази Вселена с отреденият му дял от проявлението на милост и благодат. Когато човек успее да постигне това той е достигнал степента наречена „**фена филлях**". Това са онези, които са загубили себе си във Всевишния Аллах, пречистили са се от всякакви стремежи, претенции и гордост и са достигнали най-възвишеното ниво и наслада, които смъртните могат да постигнат. Когато капката поеме насладата от морето тя е получила своя дял от морето на милостта и се е сляла с него.

Колко хубаво приближените раби на Аллах са описали това състояние:

„Когато ти се отдръпнеш,

Остава твоят Създател"

❁

Месневи: *„Любовта – духовна или не в крайна сметка ни показва пътя към отвъдното."* (том 1, 111)

„Избери любовта на Вечния, Безсмъртния Аллах, за да те дари с живителната напитка на познанието, която ще съживи твоя живот.” (том 1, 219)

„Избери любовта на Всевишния Аллах, с Чиято обич всички пророци намериха сила и могъщество и бяха удостоени с чест и блаженство.“ (том 1, 220)

Всяка позволена любов е достойна за уважение, защото учи хората на жертвоготовност и ги спасява от егоизма и себелюбието, насочва ги към извисяване.

Когато обичта към земните неща – съпрузите, децата и имотите е в определените от Аллах граници тя е стъпало, което отвежда към възвишени цели; като подготовка за приближаването към Аллах (вуслат). Ала когато тази обич дарена ни от Аллах се превърне в играчка на земните страсти, когато нарастне толкова, че да превърне обичаните в идоли, тогава тя става неприемлива. Водата под кораба му помага да плава, ала навлезе ли в него подготвя потъването му.

Всъщност голямата обич, която вярващият изпитва към Аллах трябва да е само за Него. Любовта към преходните неща е одобрявана само, когато е стъпало отвеждащо към Божията любов. Когато сърцето се изпълни с прекомерна любов към друго освен Аллах и остане заплетено в тази любов, това се превръща в съдружаване (ширк) /опазил Аллах/. В айета се повелява:

„Не виждаш ли онзи, който приема страстта си за божество?“ (Сура Ал-Фуркан /Разграничаването/, 25:43; виж Ал-Джасиа / Коленопреклонната/, 45:23)

Поради това, че любовта към преходните неща и най-вече към имотите и децата представлява основа на любовта към Всевишния Аллах и подготвя сърцето за нея, или поради

това, че прекомерната привързаност към тях създава опасност в Свещеният Коран се повелява: **„… знайте, че имотите и децата ви са изпитание…”** (Сура Ал-Анфал, 8:28). Опасността от изпитанието възниква, когато любовта към децата и имотите премине границите на нормалното. Когато е подготовка за Божията обич, тя е насърчавана.

Любовта започва с трепет. Преодоляването на океана на живота и достигането до завръщането към Всевишния Аллах (вуслат) става в благодатната атмосфера на тези трепети от възторг и любов.

ИЗВЕЧНАТА ЛЮБОВ И СИЯНИЕТО НА СЪЩЕСТВУВАНЕТО

-2-

Трябва да се знае, че единственият поток на милост и обич, който може да ни отведе до океана на Божията обич е Пророка (с.а.в). Обичта към Пророка (с.а.в.) е обич към Всевишния Аллах, подчинението на неговите повели е подчинение на Аллах.

ИЗВЕЧНАТА ЛЮБОВ И СИЯНИЕТО НА СЪЩЕСТВУВАНЕТО -2-

В един от известните Хадис-и кудси се предава:

„Бях скрита съкровищница, пожелах да научат за Мен (Изпитах обич към познанието за Себе си-марифетуллах) и създадох Вселената.” (Бурсеви, Кенз-и Махфи)

По смисъла на това известие Вселената и всички творения са възникнали с Божията обич. Онези, които могат да погледнат към Вселената чрез сърцето си, виждат създанията като проявления на тази обич и разбират, че Всевишният Аллах ги е създал като доказателство за Своето изкуство и съвършенство. Така и човекът, който е произведение на Божието изкуство е съвършено проявление на тази обич и любов.

В Месневи **Хазрети Мевляна** описва какво е значението на обичта за човека по следния начин:

„Знай, че няма по-нещастен от човек, който не е изпълнен с Божията обич; дори животните превъзхождат такъв човек. Защото дори кучето на Младежите от пещерата (Асхаб ал-Кахф) потърси и намери обичта. Обгърна се в духовност и заедно с онези пречисти раби достигна безсмъртието като спечели Рая.“

Приближените раби на Аллах знаят, че Сиянието на съществуването – Хазрети Мухаммед (с.а.в.) бе удостоен с обръщението:

„–Любими (Хабибим) ако не бе ти нямаше да създам тези светове.“ Поради това казваме, че Вселената е била посветена на него.

Първият и последният лист от календара на пророчеството

Сиянието на Пророка (с.а.с) възниква преди Хазрети Адем, а физическото му присъствие – след останалите пророци. Това го превръща в първият и последен лист от календара на пророчеството. Следователно **като създаване той е първият, а като време, през което е живял на земята е последният Пророк.**

Поради това, че „Нур-и Мухаммеди“ е причината за създаването на всички творения, Всевишният Аллах го удостоява с обръщението **„Любимият”.** Като го утвърждава и духовно и физически по най-хубавия начин, Всевишният Аллах дарява на човечеството Пророка -салляллаху алейхи ве селлем- и неговия изключителен и избран живот.

Нрава и достойната личност на Пророка (с.а.в.) дори само с проявленията, които се вместват в човешкото възприятие са най-съвършения пример в човешкото поведение. Защото Аллах (джелле джелялюху) е създал това свято творение като **„Усве-и Хасене”** за човечеството т.е. като превъзходен пример за подражание. Поради това започвайки от приеманата за най-слабата позиция в човешкото общество „сираче“, Всевишният Аллах начертава житейския път на Пророка (с.а.с.) през всички степени издигайки го до най-високото положение от гледна точка на сила и власт – държавен глава и пророк. **За да може всеки, независимо на кое стъпало от обществената стълбица се намира, да намери пример за прекрасно поведение и да пожелае да го осъществи според своите сили и възможности.**

Всъщност от момента, в който Всевишният Аллах го натоварва с пророческата мисия повелява, че Пророкът (с.а.с.) е изпратен като **„пример“** за всички хора до Деня на Възкресението:

„Пратеника на Аллах е прекрасен образец за вас – за всеки, който се надява на Аллах и на Сетния ден, и често споменава Аллах.” (Сура Ал-Ахзаб, 33:21)

Това означава, че за да постигне съвършенство в своята вяра и нравственост човечеството трябва да изучи правилно живота и дейността на Пророка (с.а.в.). Всеки човек трябва да положи усилия да приложи на практика наученото според своите възможности. Това е възможно в зависимост от обичта към Пророка и степента на обгръщане в неговата духовност.

Пратеника на Аллах (с.а.в.) е живял достойно и почтено в съответствие с единобожието и преди пророчеството. Особено с наближаване на момента да получи пророческата мисия той още повече се отдава на това да служи достойно на Аллах (джелле джелялюху). Усамотява се за дълго в пещерата Нур намираща се в планината Хира и се отдава на размисъл (тефеккюр).

Причината за това усамотяване на пръв поглед е страданието, което е изпитвал от невежеството, гнета и нищетата, в която обществото е изпаднало. Но в действителност то бе подготовка за предстоящата му мисия. Свещеният Коран трябваше да бъде низпослан чрез сърцето на Пратеника (с.а.с.) и да достигне до човечеството.

Както се повелява в айета:

„Кажи: “Кой е враг на Джибрил?” Той го низпосла в твоето сърце с позволението на Аллах в потвърждение на

съществуващото вече и като напътствие, и благовестие за вярващите.” (Сура Ал-Бакара /Кравата/, 2:97)

Чрез тези проявления неговата духовност и сърце достигнаха до онази чистота, която да им позволи да приемат и осъзнаят Божието откровение (вахий). Когато благословеното му сърце достигна готовност за откровението, в продължение на шест месеца той бе удостояван с духовни знаци под формата на **„достоверни сънища“**. Така за него се разтвориха завесите на тайнството в духовния свят. Това бе момента на проява на заложената, но останала скрита дотогава способност да понесе тежестта на Божието откровение (вахий). Тази тежест не може да бъде понесена от обикновените хора. Точно както необработеното сурово желязо се превръща в стомана посредством скритите си свойства…

Накратко в личността и поведението си Пратеника на Аллах (с.а.в.) обедини силата и мисиите на всички пророци. Достойнството на потеклото и благовъзпитанието, проявлението на красота и съвършенство достигнаха своя връх в него. Повеляваше Божиите разпоредби. **Учеше как да се пречистват сърцето и душата от лошите качества и отрицателните наклонности и как човек да се украси с хубав нрав. Как да се служи на Всевишния Аллах с пречистено сърце и да се отправят молитви към Него. Живеейки с най-възвишена нравственост се превърна в най-прекрасния пример за човечеството.**

Същността на тасаввуфа (суфизма)

Същността на тасаввуфа (суфизма) е пречистване на вътрешния мир (сърцето и душата) на човека и насочване към опознаване на Аллах чрез сърцето (Марифетуллах) и обич към Всевишния Аллах (Мухаббетуллах); като по този начин се дос-

тига онова ниво, в което човек бива удостоен с приближаване към Създателя (вуслат). В основата на духовното обучение прилагано по отношение на Пророка (с.а.в) за разбиране на Божието откровение (вахий) е пречистване на сърцето и душата и украсяването им с хубав нрав.

Преди да получи Божието откровение Пророкът (с.а.в.) бе достигнал определено духовно ниво и живееше благословен и високо нравствен живот. Ала когато по Божие нареждане се върна от планината Хира, бе постигнал изключителен напредък в сравнение с предишния си живот. Така той бе осъществил дълбока и силна връзка с Всевишния Аллах; бе изпълнил всяка частица от себе си със сиянието на единобожието и познанието за Аллах и бе достигнал най-високата степен на отдаденост в служенето на Аллах. Дотолкова, че нощите прекарваше в молитва, докато нозете му отекат, облян в сълзи служеше на Аллах; дори очите му да заспиваха сърцето му винаги бе будно; проявяваше постоянство в споменаването на Аллах (зикир) и размисъла (тефеккюр).

С духовното състояние, до което достигна с позволението на Аллах и с голямото желание да разпространи Божията мъдрост сред човечеството той продължи да известява истината. Съзнанието за Божието доверие, с което е натоварен и за дълга, който трябва да изпълни го извиси. Отказваше без колебание всички земни предложения, които можеха да му попречат да изпълни поверената мисия и приемаше служенето на Аллах над всичко останало.

Започвайки с благодарност към Създателя на световете и пречиствайки по този начин сърцето от лоши чувства и мисълта от съмнения и завършвайки с повеля за безусловно търсене на убежище при единственият Господ на всички създания, Свещеният Коран е напътствие за човечеството до Съдния

ден. Пророкът (с.а.в) е напътствие превъплътено в действие, а това, на което е учил хората през целия си живот е неговата Традиция (Сюннет-и Сенийе).

Трябва да се знае, че единственият поток на милост и обич, който може да ни отведе до океана на Божията обич е Пророка (с.а.в). **Обичта към Пророка (с.а.в.) е обич към Всевишния Аллах**, подчинението на неговите повели е подчинение на Аллах. Поради това скъпата личност на Пророка (с.а.с.) е като убежище на обичта за хората.

Тасаввуфът (суфизмът) е външно и вътрешно изживяване на благословения живот на Пророка (с.а.в.) с обич.

Казано с други думи **тасаввуф са капчиците роса от благодатта, започнала с „вдъхването на дух” на Адем алейхиселям (мир нему), вливащи се в изпълнените с обич сърца чрез мъдрите проявления на Последния Пророк (с.а.в.).**

„*МЕСНЕВИ*“

ВЕЛИКИЯТ НРАВ НА ПРОРОКА

Месневи: *„Обикнах Онзи, Който притежава всичко и всичко е Негово творение. Ума и сърцето си отдадох на Неговият любим.”* (том 3, 4136)

Пределната сила и степен на способността за обич се нарича „любов“. Извисяването в любовта е възможно, когато пределната обич се насочи само и единствено към Всевишния Аллах. Пътя за осъществяване на това минава през фазите на човешката обич**.** Най-благодатна в това отношение е обичта към Пророка (с.а.с.), защото той е изпратен като милост за световете – дар от Сътворителя на всички създания.

В горните строфи Мевляна изразява това, че отдавайки ума и сърцето си на „Неговия любим“ тоест на Пророка (с.а.в.) е успял да достигне до обичта към Аллах (Мухаббетуллах). Един от най-изключителните примери в това отношение са Сподвижниците на Пророка, които се отдали изцяло в подкрепа на делото на Пратеника на Аллах (с.а.в.)

Месневи: *„Хора, Пророкът е като ваш пастир. Пастирът не се страхува от грижите по стадото си, пази ги от студа и жегата.* (том 3, 4146-4148)

В тези строфи Мевляна използва сравнението със „**стадо**" не за да унизи или обиди хората. Той прави това, за да привлече вниманието върху това, че те имат нуждата да бъдат „**направлявани**" подобаващо в правилната посока. В един от хадисите се повелява: *„Всички вие сте пастири и сте отговорни за онези, които водите!"* (Бухари, Джума 11, Истикраз 20; Муслим, Имаре 20). Това означава, че в определена степен във всеки се проявяват управленски качества като се посочва отговорността, която произтича от тях. Често пастира взима на ръце болното или слабото животно и така му помага да не се изгуби. Най-важното качество на управляващия е милосърдието, нежността, грижата и искреността, способността да носи в сърцето си онези, за които е отговорен.

❁

Месневи: *„Свещеният Коран е пояснение на качествата на пророците. Ако го четеш и прилагаш все едно си се видял лично с тях!"*

„Ако четеш Свещеният Коран, но не спазваш повелите му и не живееш с нравствеността описана в него, каква полза за теб дори да си се видял с пророците или с приближените раби на Аллах?"

„Когато вникнеш в смисъла на разказите за пророците, клетката на тялото става тясна за птицата на душата." (том 1, 1516-1518)

Свещения Коран е изпратен, за да напътства хората да постигнат щастие както в земния така и в отвъдния свят. За да постигне тази цел той осъществява напътствието чрез раз-

лични известия и стил, засягайки различни теми. Важно място сред тези теми заемат разказите за пророците и народите, на които са изпратени. Хората, които ги четат научават за благата, с които пророците и праведните, спечелили одобрението на Аллах са били дарени, а също така за гибелта на угнетителите и невежите, които са се възпротивили на Всевишния Аллах. Тази информация цели да им помогне да подредят живота си и да изберат правилната посока.

За да може да оползотвори в най-голяма степен прочетеното в разказите за споменатите в Свещения Коран пророци, човек трябва да се подготви духовно. Самият Коран известява това, че неспособността да се размишлява над дълбокия смисъл заложен в айетите може да се дължи на преградата в сърцата:

„И нима не размишляват над Корана или сърцата им са под ключ?" (Сура Мухаммад, 47:24)

Само пречистеното сърце може да разбере и осъзнае подобаващо значението на айетите от Свещения Коран и да разбере тайните му. Защото Свещеният Коран разкрива тайнството си само на пречистеното сърце. Най-големият тълкувател на Свещения Коран е Пророкът (с.а.в.). Поради това Хадисите имат значението на пояснения на Свещената Книга. Сред най-големите тълкуватели на Корана след Пророка (с.а.в.) са приближените раби на Аллах (евлияуллах), които прилагат на практика познанието си и са получили дял от духовността на Пратеника на Аллах (с.а.с.). Както казва Мевляна:

„Най-добре разбират Свещения Коран онези, които живеят според него."

Сърцата, които са заслепени от тъмнина не могат да поемат нищо от Свещения Коран. На онези, които проучват

Исляма само с външно знание без духовност, Свещеният Коран не дава напътствие и не разкрива тайнството си. Аллах повелява:

„…Каквото и знамение да видят, те не вярват в него. И да видят пътя на разума, не ще го приемат за път. А ако видят пътя на заблудата, ще го приемат за път. Това е, защото взимат за лъжа Нашите знамения и са нехайни към тях.“ (Сура Ал-Араф /Стената/, 7:146)

Смисъла на четенето на Свещения Коран е да се възприеме описаната в него нравственост. Когато след смъртта на Пророка (с.а.в.) питаха достойната Аиша (р.а.) за неговия нрав, тя отговаряше:

„–Неговият нрав бе Свещеният Коран.“ (Муслим, Мусафирин 139; Несаи, Къяму’л-лейл 2).

Коранът съдържа повели, които могат да извисят човека на ниво по-високо и от ангелите от гледна точка на нравственост. Това, което Хазрети Мевляна ни казва в горните строфи е, че ако четем Свещения Коран с разбиране можем да придобием нравствеността на Пророка (с.а.в.). Нравствеността описана в Корана е изразена с думите на Пророка като **„Велик нрав“** (споменат в Сура Ал-Калам /Калемът/, 68:4) като е оставил на общността си следният завет *„придобийте великият нрав, който Всевишният Аллах повелява!“* (Мюнави, ет-Теариф, стр. 564).

Следният разказ за Ибн-и Аббас (р.а.) е един пример за нравствеността описана в Корана: Един човек отправил грозни слова към Ибн-и Аббас, който замълчал. Човекът се учудил на това и попитал Ибн-и Аббас защо не му отвръща със същото. Тогава Ибн-и Аббас (р.а.) отговорил:

„–Притежавам три качества, които ми пречат да ти отвърна.

Първото е когато чуя айет от Свещения Коран си пожелавам – дано всички хора узнаят това, което аз чувам.

Второто, когато чуя, че някой праведен съдия е раздал правосъдие много се радвам, въпреки че нямам никаква материална или духовна връзка с него. (Радвам се за това, че красотата и справедливостта на Исляма и истината надделява.)

Третото, когато завали дъжд в селище с вярващи винаги се радвам, въпреки че там нямам нито нива нито пасящи животни. (Защото радостта на другите вярващи е достатъчна, за да ме направи щастлив.)

(Когато сърцето ми е изпълнено с тези чувства, как да отговоря на твоите обиди и да нараня сърцето ти!)" (Хейсеми, Меджмау'з-Зеваид, том IX, стр. 284)

❁

Месневи: *„В сърцата на пророците има такива съживяващи мелодии, че търсещите Истинният (Хак) намират в тях безценен живот."* (том 1, 1919)

Живота може да бъде осмислен и оценен чрез правилна мисъл и действия. Това означава достигане до истината и добротата. Единственият пътеводител към това са пророците. Защото Всевишният Аллах е изпратил пророците като пример за човечеството. В горните строфи Мевляна възпява тази истина.

Примера на личността на Пророка (с.а.с.) и въздействието, което оказва върху хората продължава да се разпростира върху цялото човечество и след него. Дори онези, които не го приемат, признават нравствеността и превъзходството му.

Много от тези, които са го обикнали от сърце са възпели чувствата си. Тези потоци от обич ще продължат до Съдния

ден. Неговото сияние озарява Вселената по-силно и от слънцето. С него се достига до насладата от вярата. Хората са останали безсилни в опитите си да го опишат, защото по своето създаване и нравственост той е най-изключителната скъпоценност във Вселената.

❁

Месневи: *„Ако друг узнаеше това, което Пророкът (с.а.в) знаеше, не би намерил сили нито да се моли и да говее, нито да отслужва молитвата намаз.”* (том 2, 1913)

Истините, които са разкрити на Пророка (с.а.в) могат да бъдат определени в три категории:

Първата категория са тези, които ще останат **„вечна тайна”** между Пророка (с.а.с) и Всевишният Аллах. Пророкът не е предал нито частица от тях на друг човек. Това е изразил по следният начин:

„–Ако знаете, каквото аз знам, малко бихте се смели и много бихте плакали.“ (Ибн Мадже, Зюхд, 19)

Защото истините попадащи в тази категория могат да бъдат осъзнати само чрез **„пророческото сияние“** (Нур-и Нюбюввет). Поради това, че други не са го притежавали, тази информация остава завинаги скрита за човечеството. Този въпрос е част от **„мескутун анха“** или неоповестеното.

Втората категория истини известени на Пророка (с.а.в.) са тези, които се предават само на онези, които притежават изключителен разум и проницателност. Тази информация не е предназначена за всички. Според информацията достигнала до нас, такива знания са предадени на Хазрети Ебу Бекир и Хазрети Али (Аллах да е доволен от тях). Някои от тях са пове-

рени от нашия Пророк (с.а.в.) на Ебу Хурейре и Хузейфету'л-Йеман (Аллах да е доволен от тях).

Знанията от тази категория са „**знания от тасаввуфа (суфизма)**" част от знанието получено от Аллах (дж. дж.) за духовния живот (ледунни илим). Това знание се предава от сърце в сърце по духовен път и това ще продължи до Съдния ден. В книгите е пренесена такава част от това знание, която можем да сравним с кората на плода, тоест самият плод остава скрит. Същността не се крие в думите, а в духовното състояние и преживявания.

Третата категория знания предадени на Пророка (с.а.с.) от Всевишния Аллах са предназначени за всички хора. Те са правилата свързани с религията и са насочени към цялото човечество. Защото Пророкът (с.а.с.) не е изпратен на определен народ или само за определено време, той е натоварен с напътствие към цялото човечество. Поради това от получаването на пророческата мисия до Съдния ден цялото човечество е „**общност на Пророка Мухаммед" (уммет-и Мухаммед).** Тази общност обаче се дели на две: онези, които са приели поканата и онези, които са отказали да я приемат. Поканата е отправена към цялото човечество.

Посочвайки тази истина в горните строфи, Мевляна изразява това, че описаните в първата категория знания са отвъд човешките сили и поради това той не би понесъл да ги узнае.

Месневи: *„Пророкът е повелил:*

«О, мои Сподвижници! О, моя общност! Аз съм по-загрижен и по-състрадателен към вас от баща.»" (том 3, 1934)

Разбира се обичта на Пратеника на Аллах (с.а.в.) към общността му е несравнимо по-голяма от обичта на баща към децата му. Книгите описващи живота на Пророка (с.а.в.) /сийер/ са пълни с исторически примери за това. Той гладуваше, когато неговата общност гладуваше. Имаше време, когато привързваше камък към стомаха си, за да притъпи болката от глада. Когато отслужваше молитвата намаз с джемаат (колективна молитва), ако проплачеше дете, той четеше най-късите Сури, за да не удължава молитвата и да може майката да се погрижи за рожбата си. В най-трудните моменти винаги заставаше начело на своята общност. Неговата привързаност към общността е известена и в Свещения Коран:

„Дойде вече Пратеник при вас измежду вас самите. Тежко е за него вашето затруднение, загрижен е за вас, към вярващите е състрадателен, милосърден." (Сура Ат-Тауба /Покаянието/, 9:128)

В този айет Всевишният Аллах определя и награждава Пророка (с.а.в.) с присъщите само на Своята същност качества **„Ар-Рауф /Състрадателния/ и Ар-Рахим /Милосърдния/"**.

Със своите действия, думи и нравственост Пророкът (с.а.в.) е напътствие и милост обгръщаща цялото човечество. Най-тежките страдания и грижи по пътя на напътствието бяха понесени от него. Той изпълняваше поверената му Божия отговорност по най-съвършения начин. Проявяваше такова търпение и усърдие, че понякога получаваше Божие предупреждение да не се измъчва. Айетът от Свещения Коран, в който намира израз голямата добродетел на Пророка (с.а.с.) в полза на хората е следният:

„Не погубвай себе си, задето не искат да повярват!" (Сура Аш-Шуара /Поетите/, 26:3)

„МЕСНЕВИ“

НЕ ОБИЖДАЙ НИКОГО И ОТ НИКОГО НЕ СЕ ОБИЖДАЙ -1-

Месневи: *„Щом знаете кой е в това сърце, защо е това неприличие и грубост пред дверите на притежателя на сърцето?”*

„Глупците проявяват уважение към изградените от хората храмове, ала нараняват сърцата, нехайни за притежателите им.” (том 2, 3108-3109)

Сърцето е мястото, в което Всевишният Аллах се взира. Най-голямото престъпление на душата нефс е да нарани нечие сърце. Както казва Мевляна:

„Кябе е било построено от Халил Ибрахим, син на Азар,

а сърцето е мястото, в което Великият Аллах се взира.”

Кябе е изградено от Халил Ибрахим (мир нему), синът на Азар, а сърцето е мястото, в което Величествения (Ал-Джалил)

и Велик (Екбер) Аллах се взира. В този смисъл да нараниш едно сърце е по-голям грях от това да разрушиш Кябе.

Човекът е най-достойното творение и най-прекрасното създание. Неговото сърце е мястото, в което Всевишният Аллах се взира. Според преданието достигнало до нас като Хадис-и кудси се казва *„Не Ме побира Моето небе, нито Моята земя, а Ме побира сърцето на Моя вярващ раб.”* (Аджлуни, Кешфу’л-Хафа, II, 195). Всичко това показва достойното място на човека и това колко тежко прегрешение е да бъде обиждан или наранявaн.

Хората с наранени сърца се намират на по-високо ниво пред Аллах. Онези, които искат да спечелят одобрението на Аллах трябва да успокоят и зарадват тези тъжни сърца. Когато един ден Хазрети Муса (алейхисселям – мир нему) се помоли на Всевишния Аллах с думите:

„–О, Господи! Къде да Те търся?” Всевишният Аллах повели:

„–Търси Ме при тези, чиито сърца са наранени!..” (Ебу Нуайм, Хилйе, II, 364).

В един Хадис-и кудси предаден от Ебу Хурейре (р.а.) Пророкът (с.а.в.) казва:

„В Съдния ден Всевишният Аллах ще повели:

„–О, сине на Адем! Аз бях болен, ти не Ме посети!”

Рабът ще отвърне:

„–Господи, Ти си Господа на небесата, как мога аз да Те посетя?”

Всевишният Аллах ще повели:

„–Нима не знаеш, че един от Моите раби се разболя, а ти не го посети. Ако бе го посетил щеше да Ме намериш при него!..”

Всевишният Аллах ще повели:

„–О, сине на Адем! Аз поисках от теб храна ала ти не Ме нахрани!”

Рабът ще отвърне:

„–О, Господи! Как мога аз да Те нахраня ?! Ти си Господа на световете !”

Всевишният Аллах ще повели:

„–Мой раб поиска храна от теб. Ти не го нахрани. Не знаеш ли, че ако бе го нахранил, щеше да Ме откриеш край него.”

Нашият Господ ще повели:

„–О, сине на Адем! Поисках от теб вода, ти не Ми даде !”

Рабът ще отвърне:

„–О, Господи! Как мога аз да Ти дам вода? Ти си Господа на световете !”

Всевишният Аллах ще повели:

„–Мой раб поиска вода от теб, ала ти не му даде. Знаеш ли, че ако бе му дал вода щеше да я намериш при Мен!” (Муслим, Бирр, 43)

Молитвата на всеки угнетен или наранен без значение дали е вярващ или не, се предава на Всевишния Аллах и тя бива приета. Защото няма преграда между молитвата на угнетения и Всевишния Аллах. Пророкът (с.а.в.) е отправил

следното предупреждение към Сподвижниците си относно молитвата на угнетените:

„Бойте се от молитвата на угнетения. Защото между техните молитви и Всевишния Аллах няма преграда.” (Муслим, Иман, 29)

„Аллах не връща молитвата на следните трима:

1- На говеещият докато разговее;

2- На угнетения;

3- На справедливия държавен управник.” (Тирмизи, Деават, 48; Ибн Мадже, Дуа, 2)

Следният Хадис много хубаво изразява това, че Всевишния Аллах не одобрява презрително отношение към нито един Свой раб:

Пророкът (с.а.в.) повелява:

„–Един човек каза: «Кълна се в Аллах, че Той няма да опрости този човек!»

Тогава Всевишният Аллах повели:

«Кой се кълне в това, че няма да опростя този Мой раб? Аз го опростих, а отказах да приема твоите добри дела (сторих ги невалидни)!..»” (Муслим, Бирр, 137)

❁

Месневи: *„Аллах не опозорява и не погубва никой народ докато не наранят сърцето на пророк или на приближен раб на Аллах.”* (том 2, 3112)

Тази строфа изразява това, че една от основните причини за погубването на народите е нараняването на пророк или приближен раб на Аллах. И обратното човек или общност,

която прояви уважение към приет при Аллах раб, ще бъде възнаграден с достойнство и чест.

Един Хадис-и Кудси се повелява:

„Ако някой застане срещу Мой приближен раб (вели), Аз Съм насреща. Най-хубавото нещо, с което Моите раби се доближават към Мен са повелените задължения (фарз). Когато Моите раби се доближават към Мен и чрез допълнително служене (нафиле ибадет) Аз ги обиквам. Когато обикна Свой раб, Аз се превръщам в „изричаните от него думи, туптящото му сърце, чуващите му уши, виждащите му очи, в неговите ръце и нозе. Давам му онова, което поиска от Мен, помагам му, когато потърси помощ от Мен и го пазя когато потърси убежище при Мен.” (Бухари, Рикак, 38)

Ако трябва да посочим пример от историята, магьосниците забелязаха светостта и духовната сила на Хазрети Муса (а.с.) и попитаха:

„–О, Муса, ти ли ще мяташ, или ние да мятаме?”

С благодатта от проявената любезност на това, че те признаха превъзходството на приближен раб на Аллах те бяха удостоени с напътствие. Въпреки това те платиха цената на дързостта да се състезават с един пророк и бяха наказани.

В рамките на един ден от върха на неверието да се състезават с един пророк, магьосниците се извисиха до противоположния връх на това да се опълчат срещу Фараона и така бяха удостоени с такава вяра, че въпреки заплахите и мъченията на Фараона избраха вечността (вечните блага) пред мимолетното (преходния земен свят):

„Казаха: “Не ще те предпочетем пред ясните знаци, които ни се явиха, нито пред Онзи, Който ни сътвори.

Отсъди, каквото ще отсъдиш! Ти отсъждаш само в този, в земния живот.” (Сура Та Ха, 20:72)

В един друг айет се повелява:

„Рекоха: “Не е беда! Наистина при нашия Господ ще се завърнем.” (Сура Аш-Шуара /Поетите/, 26:50)

Пред страшните мъчения на Фараона, магьосниците в последния си дъх не показаха слабост във вярата, а със загрижеността да предадат душите си като вярващи, се уповаваха на Аллах :

„…Господи наш, изпълни ни с търпение и прибери ни отдадени на Теб!” (Сура Ал-Араф /Стената/, 7:126)

Духовната страна на тази случка Мевляна (куддисе сиррух – Аллах да се смили над него) предава по следния начин:

„Проклетият и зъл Фараон заплаши със смърт магьосниците задето повярваха така:

«–Ще отрежа кръстом нозете и ръцете ви… след това ще ви обеся!»”

„Фараонът помисли, че магьосниците ще се уплашат, ще се разтреперят и ще сведат глава пред него.”

„Ала Фараонът не знаеше, че тези магьосници, вече се бяха спасили от страховете и притесненията и бяха узнали Божията истина и тайнство.”

„Дори да бяха бити стотици пъти, те бяха достигнали прозрението да различат сенките си от себе си.”

Тоест те бяха разбрали, че тялото е сянка, а истинската същност е духа (рух) и искаха час по-скоро да се освободят от сянката и да достигнат до състоянието **„фена филлях“**; (влели са духовната си същност във Всевишния Аллах, пречистили са

се от всякакви претенции и са достигнали най-високото духовно ниво и наслада, които смъртните могат да достигнат.)

„Този свят е само сън. Не се подлъгвай по веселието и блясъка в него! Дори да се порежеш насън или да те заболи, не се бой! Както и Пророка (с.а.в.) е казал:

«Този свят е само сън.»”

❁

Месневи: *„Някои дръзнаха да се борят с пророците. Видяха телата им и ги помислиха за обикновени хора.”* (том 2, 3113)

Онези, които приравняват пророците с обикновените хора и които не виждат Божиите проявления, мъдростта и това, с което са дарени, не могат да спасят душите си от непочтителност и грубост. Това и в историята винаги е било така. Онези, които не са виждали пророците като натоварени с Божия мисия и свързаната с това тяхна духовност, не са успявали да приемат вярата и са били погубени заради дързостта си. Невежите подобно Ебу Джехил и Ебу Лехеб, приеха Пророка (с.а.с.) за един от тях – човек изграден само от плът и кръв и бяха погубени заради невъзможността да мислят разумно.

Сподвижниците, които познаваха Пророка (с.а.в.) отблизо го наблюдаваха с възхищение. Най-върховото преживяване на това състояние бе Хазрети Ебу Бекир (р.а.), който дори когато бе до Пророка (с.а.с.) страдаше за него и го наблюдаваше с възторг.

Това състояние се проявяваше още по-различно при мюеззина на Пратеника, славея на месджида на Пророка – Хазрети Билял (р.а.). Когато Пратеника напусна този свят Билял сякаш онемя. Огромният град Медина отесня за него. Халифът

Хазрети Ебу Бекир (р.а.) многократно го молеше да прочете езан, а Билял отвръщаше:

„–О, Ебу Бекир! След Пророка нямам сили да чета езан. Не искай това от мен. Остави ме, моля те!..”

Изпълнен с тъга по Пророка (с.а.в.) Хазрети Ебу Бекир (р.а.) настояваше отново да чуе езан прочетен от Билял:

„–Трябва ли след като загубихме Пророка да загубим и мюеззина му?!”

След настойчивите молби Билял се покачи, за да прочете сутрешния езан, ала очите му се напълниха със сълзи и гласът му остана в гърлото, той слезе без да може да изрече и дума. След този случай Ебу Бекир не настоя повече.

Билял (р.а.) не можеше да остане повече в града изпълнен със светите спомени на Пророка (с.а.с.) и след онази сутрешна молитва намаз замина за Дамаск.

Една нощ видя в съня си Пророка (с.а.с.), който му каза:

„–Билял! Каква е тази мъка? Не дойде ли време да ме посетиш?“

Хазрети Билял се събуди развълнуван, качи се на камилата си и се отправи на път. Дни наред пътува сам в пустинята и накрая стигна сияйната Медина. Без да се показва пред никого изтича на гроба на Пророка (с.а.в.), облян в сълзи положи глава на пръстта и каза:

„ –Ето ме, дойдох о Пратенико на Аллах!“

В този момент се появиха внуците на Пророка – Хазрети Хасан и Хазрети Хюсеин (Аллах да е доволен от тях). Виждайки ги Хазрети Билял стана и ги прегърна с нежност:

Когато Хазрети Хасан (р.а.) го помоли:

„–О Билял! Ако те помолим за нещо би ли го направил?" Хазрети Билял (р.а.) отвърна:

„–Само кажете!"

Хазрети Хасан (р.а.) се обърна с думите:

„–Тъгуваме по езана, който четеше на Пророка (с.а.в.) в неговата джамия. Искаме пак да го чуем. Ще прочетеш ли ? "

Билял (р.а.) каза:

„–Ще го прочета заради вас."

Във времето на обедната молитва намаз, Хазрети Билял се изкачи на мястото в Месджид-и Небеви откъдето преди четеше езана.

Думите „Аллах е Велик, Аллах е Велик !" така прочувствено прозвучаха от страдащото му сърце, че целият град Медина се разтрепери от спомена за Пратеника на Аллах (с.а.с.).

„Ешхедю ен ля иляхе илляллах" (Свидетелствам, че няма друг Бог освен Аллах) сякаш всичко се преобърна.

Когато стигна до думите „Ешхедю енне Мухаммеден Расулюллах (Свидетелствам, че Мухаммед е Негов Пратеник) !" цялото население се бе изсипало по улиците.

„–Какво става, Пратеника на Аллах ли се върна?" се питаха един друг сред сълзи и ридания… А Хазрети Билял се опитваше да спре плача си и да завърши езана ала напразно… Падна ридаещ на земята и остана така.

Най-достойната сред жените, които ще обитават Рая – Фатима (р.а.) също силно се натъжи от раздялата с баща си и каза:

„–Преминаването на Пратеника на Аллах (с.а.в.) в отвъдния свят (Ахирет) бе такова страшно бедствие, че ако паднеше над тъмнината, щеше да промени цвета ѝ.”

Нека Всевишният Аллах озари сърцата ни с обичта на Пророка, неговите Сподвижници и приближените раби на Аллах, които следват техния път! Нека ни удостои с това да опознаем Пророка истински и да получим благодат от неговият достоен нрав и личност. Нека стори неговата възвишена обич нестихваща храна за сърцата ни!“

Амин…

❁

Месневи: *„Ако подвластен на гнева, си наранил сърца и си ги хвърлил в огъня, този огън ще разпали твоя огън в Ада.”*

„Огънят на твоя гняв ще те изгори, ще те подложи на унижение още в този свят. Адския огън, който ще се разпали от него, ще те гори вечно в отвъдния свят (ахирет).”

„Тук огънят на твоя гняв засяга хората. Адският огън, който се разпалва в резултат от това ще връхлита върху теб вечно в отвъдния свят.” (том 3, 3472-3474)

Съвършеният човек притежава толкова прекрасен характер и нравственост, че не се обижда от никого и не се ядосва на никого, освен заради Аллах. Защото той е достигнал до тайнството на това:

„…богобоязливите, които раздават и в радост, и в беда, и за сдържащите гнева си, и за извиняващите хората, - Аллах обича благодетелните…“ (Сура Родът на Имран, 3:133-134)

Според преданието един ден по невнимание слугата на Хазрети Джафер-и Садък го заля с гореща супа. Хазрети Джафер-и Садък погледна ядосано слугата си, който каза:

„–Господарю! В Свещения Коран са похвалени онези, които сдържат гнева си!"

Джафер-и Садък отвърна:

„–Сдържах гнева си!"

Слугата продължил:

„–На същото място в Свещения Коран се казва, че и онези, които извиняват грешките на другите също са похвалени!"

Хазрети Джафер-и Садък отвърнал:

„–Добре извиних те!.."

Този път слугата казал:

„–Айета завършва с думите: Аллах обича благодетелните !"

След което Джафер-и Садък казал:

„–Върви свободен си, освобождавам те заради Аллах !.."

В книгата на живота разделът на гнева е история на бедствията. Спасението от тази сериозна опасност е да не позволяваме избухване на гнева си, а чрез силата на търпението и милостта да запазим самообладание и да се успокоим.

Ебу Дерда (р.а.) попитал Пророка (с.а.в.):

„–Научи ме на нещо, което ще ме отведе в Рая!" Пророкът (с.а.в.) повелил:

„–Не се ядосвай!" (Бухари, Едеб, 76; Тирмизи, Бирр, 73)

Отново, когато един човек попитал Пратеника на Аллах (с.а.в.):

„–О, Пратенико на Аллах! Не мога да запомня много неща, кажи ми нещо кратичко, с което да намеря щастие!", той отвърнал:

„–Не се ядосвай!" (Бухари, Едеб, 76; Тирмизи, Бирр 73)

Друг хадис гласи:

„Аллах няма да разкрие греха на онзи, който сдържа гнева си!" (Ихйа, III, 372)

„За раба няма по-благодатен залък за достигане на одобрение при Аллах от преглъщането на гнева." (Ихйа, III, 392)

„Силният е не онзи, който успява да пребори и просне на земята другите. Истинският герой е онзи, който успее да се сдържи в момент на гняв." (Бухари, Едеб, 102; Муслим, Бирр, 106-108)

❁

Месневи: *„Когато слаб и беззащитен човек поиска помощ от Всевишния Аллах, силен грохот се спуска сред ангелите в небесата."* (том 1, 1315)

„О човече, злините и страданието, което получаваш от другите е отражението и проявлението на твоят лош нрав в тях." (том 1, 1318)

В Хадиси шериф се отправя предупреждение към хората за това, че трябва да се боят от болката на угнетените, като се известява, че няма преграда между техните молитви и Всевишния Аллах. Поради това човек трябва да не угнетява никого. Въпреки това, онзи който претърпи злина трябва да приема това като отражение на гнета и злината в него. Мевляна

изразява по следния начин успокоението и безпокойството във вътрешния и външния свят на човека:

„Ако се убодеш на трън, знай че ти си го посадил! Ако си обгърнат в нежна коприна, то ти сам си я изтъкал!”

„Ако бе надникнал в дълбините на своята същност, щеше да разбереш, че злината е причинена от теб самия.

Нима щеше да търсиш слабостите на другите и да изпаднеш в нехайството да ги кориш за грешките им, ако бе погледнал чрез сиянието на Аллах?”

Разбира се не винаги изпитанията и лошото отношение, което може да срещне човек са резултат от негова грешка или грях. Ако бе така пророците, които не бяха извършвали грехове нямаше да понесат толкова страдания. Подобни изпитания понякога се налагат от същността на земния свят като място на изпитание, а друг път спомагат за духовното напредване на човека, който ги понася.

Част от злините, които сполетяват човек обаче както е споменато по-горе са свързани с неговите качества. В такива случаи човек трябва да направи равносметка на своя нрав и на душата си нефс. Поради това преди да кажем нещо трябва добре да помислим. Защото целта не е да забождаме бодлите, които излизат от устата ни в сърцата на другите, а да прегърнем със сърцето си тези сърца. Поведението ни трябва да съответства на думите ни и с всяко свое състояние трябва да излъчваме красота край себе си.

❁

Месневи: *„Човек не знае, че наранявайки другите, наранява Аллах. Не знае, че водата в тази купа се е вляла в реката на Истинния (Хак).”* (том 1, 2520)

Онзи, който обижда творение на Аллах трябва да мисли за това, че преди гнева на това творение, предизвиква гнева на Всевишния Аллах. Защото обичта на Аллах към Неговите създания е много силна. Поради това е възбранил да се споменават прегрешенията и греховете дори на грешниците, определяйки това **„злословене”** като един от тежките грехове.

Всевишният Аллах повелявайки **„…и му вдъхна от Своя дух…”** (Сура Ал-Хиджр, 15:29; виж Сура Сад, 38:72) е дал способност на човека да се приближи към Него и го е създал по най-прекрасния начин с тайнството на **„ахсен-и таквим”** (най-прекрасното творение). Поради това нашият Създател не позволява рабът Му да бъде унижаван или презиран.

Според преданието Мухиддин-и Араби веднъж минавайки по кея видял младеж да надига стомна с вино и в същото време да притеснява намираща се наблизо жена.

Мухиддин-и Араби си помислил:

„–Човек винаги трябва да вижда останалите над себе си и да е скромен, ала навярно аз превъзхождам този младеж, не пия алкохол, не се държа непристойно.“

В този момент от морето се разнесли викове:

„–Потъваме, помощ !..”

Чувайки това младежът хвърлил стомната от ръка и мигновено се хвърлил във водата. Спасил четирима души от удавяне пренасяйки ги на брега. Хазрети Мухиддин-и Араби, който наблюдавал всичко това с изумление намерил отговор на колебанията, които минали през сърцето му малко преди това:

„–Виж, младежа, когото преди малко ти подцени и презря като грешник спаси четирима души наведнъж. А ти какво направи? Не можа да спасиш дори един от удавниците!..”

Както се разбира и от този разказ ние виждаме външните действия на хората, но те може да притежават способности и талант, за които да не предполагаме. Никой освен пророците няма сигурност за последния си дъх. Поради това последователите на суфизма (тасаввуфа) приемат, че да унижиш човек е равностойно на това да убиеш сърце (тоест като най-голям грях).

❁

Месневи: *„Ядосваш се при всяка трудност, събираш гняв срещу всяка грубост. Добре, а как ще станеш огледало без да се полираш?“* (том 1, 2980)

Трудностите и лишенията усъвършенстват човека. Да се бяга от всякаква трудност е ленивост, егоизъм и липса на воля. Правилното е да се търси дали между трудностите, които ще се понесат и резултата, който ще се постигне има баланс.

Когато според описаната мяра човек стане обект на отношение, което не е предизвикал, вместо да се ядосва и да отговаря със същото, трябва да си направи вътрешна самооценка (на душата нефс). Ако е станал обект на лошо отношение без да заслужава това, търпението (сабър), което прояви ще му помогне да напредне по пътя на усъвършенстването. Най-висшата степен в това усъвършенстване е способността в такъв момент да изрази благодарност към Всевишния Аллах (шукюр) и да изпита съжаление към извършителя. Поради това, че подобно отношение е много трудно постижимо, подобни възвишени хора са рядкост.

Изпитването на съжаление към слабия, бедния и самотния; доближаването към тях е присъщо за милосърдието. В действителност тези, които много повече се нуждаят от съжаление са:

- **„съвестта на тирана”** измъчваща и потискаща с гнет невинните,

-**„клетите души, попаднали в плен на преходните и необуздани земни страсти”** похабяващи възможностите си,

- **„позорните души лишени от милост”** в места лишени от справедливост, закон и ред,

Защото накрая, тоест във вечния отвъден свят те ще са най-много загубилите.

Във втората страница от Сура Йа Син (13-27 айети) е описана случката с Хабиб-и Неджар – един прекрасен пример за героизма в това отношение. Хабиб-и Неджар бива погубен с камъни заради напътствията, които дава на своя народ. Както Свещеният Коран казва напускайки този свят се вдигат Божиите завеси и той казва:

„Ах, да знаеше моят народ как ме опрости моят Господ и ме стори от удостоените!” (Сура Йа Син, 36:26-27)

Като израз на качеството приближен раб на Аллах, той изпитва съжаление към нехайството и злочестието на онези, които го убиват.

❀

Месневи: *„Важното е да притежаваш нрава на розата. Да не виждаш бодлите в тази земна градина, да не се нараняваш от тях и да не обрастваш с тръни, а дори когато те сполетяват неволи подобно ледена зима, да можеш да ги*

прегърнеш с топлината на пролетта, да бъдеш роза за целия свят." (том 3, 3259)

Човек може да бъде роза, когато се удостои с абсолютната добродетел. Подобни хора дори змия да погледнат могат да я укротят. (Известно е преданието, в което се разказва за случка от живота на Хазрети Абдулкадир-и Гейляни. Един ден докато Хазрети Гейляни служел на Аллах (ибадет) в месджида се появила една змия. Тя се приближила към него. Всички хора се разбягали при вида ѝ, само той не нарушил спокойствието си. Не след дълго змията изпълзяла навън. Подобна е и случката с Махмуд Сами Ефенди. В дома му в Медина влязла змия, която изплашила всички. Той запазил самообладание и казал на присъстващите, че змията не е дошла, за да им навреди. И наистина само след броени минути тя изчезнала.) Приближените раби на Аллах не изпитват омраза и гняв към нито едно от създанията на Всевишния Аллах. Естественият гняв, който изпитват срещу злините не се пренася върху извършителите. Това е т.н. „гняв заради Аллах" – гняв срещу греха, а не срещу грешника, който го е извършил.

Не е лесно в този свят човек да остава толкова доброжелателен в чувствата и вижданията си срещу всичко, с което се среща. Поради това пътят от „**Нефс-и Еммаре**" – душата повеляваща злото до най-висшата степен – „степента на напътстващите" – „**Нефс-и Кямиле**" – степента, в която душата е пречистена, възвишена и достигнала мъдростта е доста дълъг и труден.

Мевляна сякаш разговаря с розата:

„Розата спечели прекрасния си аромат, защото се разбираше добре с бодлите. Чуй това от самата нея. Виж какво казва:

Защо да се натъжавам и да страдам за това, че съм заедно с бодли? Аз се сдобих с усмивка, затова, защото понесох близостта със злонравните бодли. Благодарение на тях имам възможност да дарявам красота и аромат край себе си...”

За да въздейства на другите, вярващият трябва така да усъвършенства поведението и словото си, че да чувства отговорност за техните грешки. Задължението на лекаря не е да се ядосва на болния, а да търси лек и да му помогне да оздравее. Така в суфизма (тасаввуф) грешният не е обект на гняв или укор, той е като „ранена птица“, която трябва да бъде приютена в дворците на сърцето; омразата към греха не се пренася върху грешника.

НЕ ОБИЖДАЙ НИКОГО И ОТ НИКОГО НЕ СЕ ОБИЖДАЙ

-2-

Да не обиждаш е сравнително лесно.

Трудното е да не се обиждаш от нищо. Защото то е духовно състояние. Как можем да не се обиждаме от нищо ? Само като не попадаме под влиянието на отровните стрели, с които смъртните пробождат сърцето ни. А това е постижимо чрез пречистване на сърцето и душата.

НЕ ОБИЖДАЙ НИКОГО И ОТ НИКОГО НЕ СЕ ОБИЖДАЙ -2-

Един от мюеззините на Пророка (с.а.в.) Абдуллах Ибн Умми Мактум (р.а.) обичал често да идва при него и да го пита:

„–О, Пратенико на Аллах! Научи ме на това, което Аллах те учи!"

Пророкът винаги се отнасял с внимание към добродушния си Сподвижник и с търпение отговарял на всичките му въпроси.

Един ден Пророкът (с.а.с.) беседвал с група видни съдружаващи от рода Курайш, с надеждата да приемат вярата и така да поведат към правия път и останалите. В този момент Абдуллах Ибн Умми Мактум се доближил, тъй като бил сляп по рождение не разбрал, че Пророкът има важна беседа и поискал Пророкът да поговори с него. Притеснен от неуместното прекъсване Пророкът отвърнал глава. Абдуллах Ибн Умми Мактум не разбрал какво става и леко се обидил. Тогава били низпослани първите два айета от Сура Абаса:

„Той се намръщи и обърна гръб, че при него е дошъл слепецът." (Сура Абаса /Той се намръщи/, 80:1-2)

След този случай винаги, когато Пророкът виждал Абдуллах Ибн Умми Мактум се обръщал към него с думите:

„–Привет на теб заради, когото моят Господ ме укори!” (Вахиди, Есбабу Нузули‘л-Куран, стр. 471)

Без съмнение това е Божествен пример за напътствие на общността (уммет) чрез личността на Пророка (с.а.в.). Така на всички вярващи се показва как трябва да се подхожда в подобни случаи. Поради това приближените раби на Аллах са проявявали изключителна взискателност към това да не нараняват никого и са приемали човешките сърца като център на Божият взор (назаргях-ъ иляхи), тоест в известен смисъл сърцето е приемано за „духовното измерение на Кябе“. Защото, който нарани „духовното“ Кябе всъщност наранява притежателя му. Това е смисъла на израза:

«Аллах е заедно с наранените сърца.»

В хадис-и шериф се повелява:

Когато един ден Хазрети Муса (а.с.) отправи молитва към Всевишния Аллах с думите:

„–О, Господи! Къде да Те търся?” Всевишният Аллах повели:

„–Търси Ме при онези, чиито сърца са наранени!..” (Ебу Нуайм, Хилйе, II, 364).

Колко хубаво отразява Хазрети Мевляна тази истина в следната случка:

Един дервиш пътуваше на кораб. Нямаше товар нито вещи. Беше се облегнал на възглавница от добродетели, благородство и човечност. Докато плаваха в морето на кораба се загуби кесия със злато. През това време дервишът спеше. Претърсиха всички ала не я намериха. Един от пътниците посочи дервиша и каза:

„–Да претърсим онзи бедняк, който спи.”

Собственикът на изгубената кесия събуди невинния човек и с обвиняващ поглед каза:

„–На кораба се загуби кесия със злато. Претърсихме всички; не я намерихме. Твой ред е, свали наметалото си, та да не остане съмнение в хората.”

Дервишът потърси закрила от Всевишния Аллах с думите:

„Господи! Обвиняват Твой невинен раб, на Теб се уповавам!”

Пътниците на кораба се бяха отнесли унизително с дервиша. Истинският собственик на нараненото сърце – Всевишният Аллах не одобри това и повели на рибите, които в този момент подадоха глави над водата. Безброй риби и всяка една носеше огромна перла в устата си. Каква перла бе тя… Всяка една от тези перли бе на стойност богатството на един народ. Тези перли бяха благодатта на Аллах, нямаха друг притежател.

Дервишът взе няколко от тези перли и ги хвърли в средата на кораба. Самият той подскочи и седна във въздуха сякаш бе на стол. Седеше във въздуха така, като владетелите седят на трона си, а корабът плаваше пред него. Дервишът се обърна към пътниците от кораба с думите:

„Вървете, нека кораба да остане за вас, а Истинният (Хак) да бъде мой! Той не ме обвинява в кражба и не ме оставя в ръцете на онези, които несправедливо ме обвиняват и унижават.”

Хората на кораба извикаха:

„–О, достойни човече! С какво спечели тази неземна почит?”

Дервишът отвърна:

„Заради уважението и почитта, с които се отнасям към приближените раби на Аллах. Заради това, че никога не помислих лошо за бедните. Нали заради тези достойни бедняци бе низпослана Сура „Абаса", за да ги извиси. Бедността не ги накара да се вкопчат в земното. Те обикнаха бедността си, защото в земния живот нямаха нищо друго освен Всевишния Аллах."

❁

Мъдростите от този разказ Хазрети Мевляна изразява по следния начин:

„Човек не знае, че наранявайки другите, наранява Аллах. Не знае, че водата в тази купа се е вляла в реката на Истинния."

„От невежество и слепота нараняваме приближените раби на Аллах."

„Бедите и изпитанията са болест; хората съжаляват сполетените от беди и нещастия, ала глупостта е такава болест, която наранява и другите."

„Глупците проявяват уважение към изградените от хората храмове, ала нараняват сърцата, нехайни за притежателите им."

„Щом знаете кой е в това сърце, защо е това неприличие и грубост пред дверите на притежателя му?"

„Аллах не опозорява и не погубва никой народ, преди те да наранят сърцето на приближен раб на Аллах или на пророк."

Суфизмът (тасаввуф) отделя изключително значение на това да не се обижда и наранява. Докато бъде достигната степента човек да не се обижда от никого…

Хазрети Сами Ефенди току-що бе завършил Юридическият Факултет на *„Дару'л-Фунун"*. Един приближен раб на Аллах, който бе харесал неговата духовна чистота и нравственост му каза:

„–Сине, и това образование е много добро, но ти гледай да получиш истинското образование. Нека те запишем в школата на мъдростта и познанието, там започни да изучаваш духовните науки и тайнствата на отвъдния свят!.."

След което добави:

„–Сине, не знам какво преподават в онова училище, на какво учат, ала знам, че първият урок в нашето обучение е „не обиждай никого", а последният „не се обиждай от никого..."

Да не обиждаш е сравнително лесно. Трудното е да не се обиждаш от нищо. Защото то е духовно състояние. Как можем да не се обиждаме от нищо ? Само като не попадаме под влиянието на отровните стрели, с които смъртните пробождат сърцето ни. Това е възможно само чрез пречистване на душата нефс и сърцето. Когато Пророкът (с.а.в.) бил замерен с камъни и обиждан от жителите на Таиф, ангелите му казали:

„–О, Пратенико на Аллах! Само пожелай и ще сблъскаме тези две планини и ще унищожим тези угнетители."

Ала изпратеният като милост за човечеството велик Пророк отказал предложението на ангелите, изпълнен с чувства на нежност и състрадание обърнал святото си лице към

Таиф и се помолил жителите му да намерят правия път. (Виж Бухари, Бед'у'л-Халк, 7; Муслим, 111)

Това е състояние присъщо на сърце пречистено в резултат на истинско обучение, тоест духовно възпитание.

Когато попитали Ебу'л-Касъм ел-Хаким за качествата на пречистеното сърце (калб-и селим), той отвърнал следното:

„Три са признаците на пречистеното сърце:

Първият: не обижда,

Вторият: не се обижда от нищо,

Третият: прави добрини само заради Аллах без да очаква нищо в замяна…

Когато вярващият не наранява никого той идва при Всевишния Аллах с онази богобоязън, с която не само страни от греховете и забранените неща, а избягва дори подозрителните (вера́); когато насочи сърцето си към Аллах и не се обижда от никого – идва при Всевишния Аллах с преданост (вефа); а когато извършва праведни дела без да намесва смъртните в тях – идва при Всевишния Аллах с искреност във вярата (ихляс)…"

Колко хубаво е казал поета:

О ти, който обичаш Всевишния Аллах! Основната цел за хората в градината на земния свят се съдържа в следното изречение: Никой да не се обиди от теб и ти да не се обиждаш от никого…

Едно от най-важните неща в принципа никого да не обиждаш и да не се обиждаш от никого е способността да скриваш и прощаваш недостатъците и грешките на хората. Онези, които правят това са пренесли в нравствеността си дял от

Божиите качества „Рахман“ (Всемилостивия), тоест милост и **„Сеттару‘л-уюб“** тоест „Покриващият греховете”. Това поведение е определено в тасаввуфа като украсяване с проявления на имената и качествата на Аллах.

В хадис-и шериф се казва следното:

„Да презираш друг вярващ е достатъчен грях за един човек ...” (Муслим, Бирр, 32)

Отново в хадис за това, че вярващият не бива да се обижда е казано:

„Да правите добро на онези, които ви правят добро и да правите злини на онези, които ви правят злини не е достойнство. Истинското достойнство е да можете да направите добро на онези, които ви правят злини.” (Тирмизи, Бирр, 63)

Всевишният Аллах повелява:

„Рабите на Всемилостивия са онези, които ходят по земята с кротост и ако невежите им отправят думи, казват: “Мир!” [и отминават].” (Сура Ал-Фуркан /Разграничаването/, 25:63)

Тези възвишени качества са въпрос на интуиция. Често хората обиждат без дори да разберат това.

Какво е интуиция?

Интуицията е част от качествата на пророците. Това е способността да се действа според интелектуалното и духовно ниво на събеседника. Защото действие, което би зарадвало един, може да нарани чувствата на друг. Човешкото възпитание изисква способност за оценка на психологическото състояние и предвиждане на бъдещото развитие на събитията.

Най-голямото проявление на интуицията започва с усърдието да се разгадае неизвестната на смъртта. Защото разкри-

ването на тайнството и мъдростта в земния живот е възможно само с „изживяването на смъртта преди тя да ни е настигнала". Това означава освобождаване от страстите на земното и душата нефс. Приближените раби на Аллах спазват следните принципи:

Не забравяй две неща:

1. Всевишният Аллах и

2. Смъртта

Две неща забрави на мига:

1. Злините, които са ти причинени

2. Добрините, които ти си извършил.

Още по-достойно е, когато забравяш злините и прощаваш. Защото рабът прощавайки става достоен за Божието опрощение. В айета се повелява:

„Придържай се към снизхождението и повелявай приличието, и страни от невежите!" (Сура Ал-Араф /Стената/, 7:199)

„Ако показвате добро или го прикривате, или извинявате зло – Аллах е извиняващ, всесилен." (Сура Ан-Ниса /Жените/, 4:149)

„…Нима не искате Аллах да ви опрости?" (Сура Ан-Нур /Светлината/, 24:22)

Ибн-и Юмер (р.а.) разказва:

„Един човек дойде при Пророка (салляллаху алейхи ве селлем) и попита:

«–Колко пъти да простя на слугата си?» Пророкът (алейхиссаляту весселям) замълча, след което човекът повтори въпроса си:

«–О Пратенико на Аллах! Колко пъти да извиня слугата си?»

Тогава Пророкът (за да наблегне на множеството) отвърна:

„–Всеки ден прощавай по седемдесет пъти!” (Ебу Давуд, Едеб, 123-124/5164; Тирмизи, Бирр, 31/1949)

Колко съдържателни са последните слова на Пророка (с.а.в.) изречени преди да напусне този свят:

„Молитвата намаз! Внимавайте за молитвата намаз! Бойте се от Аллах по отношение на онези, за които носите отговорност (децата, съпругите, слугите ви)!” (Ебу Давуд, Едеб, 123)

В един друг хадис Пратеника на Аллах (с.а.с.) е казал следното:

„Имаше един щедър човек, който даваше заеми на много хора. Той заръчваше на слугата си:

«–Когато отидеш да събереш заемите, които съм раздал и попаднеш на беден човек и виждаш че няма възможност да ги върне, опрости вземанията му! Надявам се и Аллах да ни опрости.»

Накрая човекът се завърна при Аллах и Той го опрости. (Бухари, Енбия, 54; Муслим, Мусакат, 31)

Ето това е интуиция. Пророкът (с.а.в.) е разкрил проявлението на интуиция, за да се украсим и ние с това прекрасно качество. Удостоените с това качество стават приближени раби на Аллах. Те никога не могат да бъдат глупави или невежи. И никой глупец не може да се извиси до степента „приближен раб на Аллах“.

Когато Сподвижниците хвалеха някого пред Пророка (с.а.в.) той винаги питаше:

„–Този човек разумен ли е ?”

Всевишният Аллах много често повелява в Свещения Коран:

„Нима не проумяват? Нима не разсъждават?”

Всевишният Аллах настоява Неговите раби да използват сърцето заедно с разума си.

Най-голямата интуиция и прозрение е разгадаване на неизвестността свързана с бъдещето. Онзи, който успее да направи това не се обижда от никого и никого не обижда. Успява да прозре Божията воля и тайнството на изначалността и вечността във всяко събитие и съобразява живота си с одобрението на Всевишния Аллах.

Хазрети Халид-и Багдади казва:

„Спазвай благоприличие пред Създателя! Не забравяй, че всичко се случва по Божието предопределение. Каквото и средство да има по средата, то е само относителна причина.“

Последователите на суфизма са казали:

„Онези сред хората, които познават себе си притежават следните три качества:

1. Не биха наранили дори вятъра,

2. Притесняват се да говорят за себе си и за своите качества,

3. Гледат на всички творения на Създателя с милост и нежност.”

Казано на кратко духовното ни ниво се определя по това да не нараняваме никого и да не се нараняваме от никого.

Нека Всевишния Аллах ни отреди нежно и състрадателно сърце притежаващо тези възвишени качества!

Амин…

„МЕСНЕВИ“

ГЛАВОЗАМАЙВАЩОТО ВЪЗГОРДЯВАНЕ -1-

Месневи: *„Земята се обърна към небето и каза «Предавам се пред теб, спусни над мен каквото пожелаеш!»”* (том 3, 452)

„О човеко, и ти си частица от земята, живееш на нея; не се възпротивявай на съдбата, повелята и предопределението на Аллах!..”

«Ти чу айета: Създадохме ви от пръст.» Значи Аллах иска и ти да си като пръстта, не заставай против Божията повеля!..”

„Аллах повели: «О човеко, погледни внимателно и виж, в тялото ти създадено от пръст вдъхнах зрънце от Своя дух, извисих те. От частица пръст те превърнах в превъзходно същество. Дадох ти разум, дадох ти любов.”

„Направи още едно усилие, украси се с качеството на пръстта, тоест скромността, за да те превърна в повелител на всички Мои творения.»” (том 3, 453-456)

В тези строфи Мевляна изразява това, че скромността произтича от същността на човека. Човешкото тяло се образува и развива чрез храните, които получава от пръстта. В този смисъл човешкото тяло по своята същност е пръст. Духът (рух) е една от повелите на Аллах, тоест Божие деяние. Факторът, който определя превъзходството на човека над останалите творения и качеството му на наместник на Аллах на земята е духът (рух), който влиза в човешкото тяло с Божието вдъхване. Човекът е задължен да бъде скромен като източника и същността на тялото си – пръстта. Придобиването на качества, присъщи на същността на тялото – пръстта е заложено в човека. Тези вродени склонности се загубват, когато „**разума**“ и „**волята**“ се използват неправилно. В резултат от това човек се отдалечава от скромността и придобива присъщото на сатаната качество „**възгордяване**“. Това го отделя от истинската му същност и го тласка към действия, които са несъвместими с честта и достойнството, които притежава.

Каквото и да спусне небето, земята го приема без възражения, защото тя няма воля. Пред Божието предопределение човекът трябва да е смирен като пръстта, да приема съдбата така както земята приема идващото от небесата, да е доволен от всичко, което идва от Истинния и така да достигне най-високата степен на целта на създаването си. Чрез усъвършенстване да стане достоен за определеното му на земята качество **„наместник на Аллах“** (халифетуллах)**.**

Месневи: *„Семето на всеки плод първо е в земята. Първо влиза под земята, след това се извисява.”*

„Същността на всички блага се изсипа от небесата в земята. Влезе под пръстта. След това се превърна в чиста храна.” (том 3, 459-460)

По същността на своето тяло всички творения – живи и неживи произлизат от **пръст.** Преобразуването на пръстта от една форма в друга дава живот. Всевишният Аллах е покрил три четвърти от повърхността на земята с вода като е оставил само една четвърт суша. Може би само една четвърт от тази една четвърт повърхност е годна за развитие на растения. Това означава, че само една шестнадесета от пръстта на земята е достатъчна за всички досегашни и бъдещи растения, животни и хора. Чрез природния закон на непрестанното обновление и кръговрат Всевишният Аллах е превърнал почвата в безценен дар побрал в себе си безброй живи същества. Ако дори само един вид животно или растение се появи на земята в численост, съответстваща на общия брой на този вид от началото до края на съществуването на земята, тогава нито мястото нито храната щяха да бъдат достатъчни за този единствен вид. Да вземем за пример слоновете или боровото дърво. Същото е и с хората. Ако всички живели досега хора и онези, които ще живеят до края на света се появят в едно и също време – нямаше да има нито място за тях, нито храна. Поради това Всевишният Аллах чрез пръстта осигурява на всички Свои създания на земята Божествен порядък чрез обновление и **кръговрат**. За всяко живо същество живота започва в пръстта и завършва отново в нея.

Човекът е създаден от пръст и затова носи нейните особености. Понякога пръстта изсъхва, напуква се от жегата и закопнява за вода. Изтърпява тежестта на зимния сезон. Идва

време с обилните пролетни дъждове отново се съживява и отразява потоците на Божието могъщество с многобройни цветове, ухания, хармония и красота. И с човешкото същество е така. Завърта се във водовъртежа на страстите в земния живот като пясъчна буря в пустинята. Терзае се под влияние на душата нефс. Ала премахвайки препятствията, които душата изгражда пред него се усъвършенства. Чрез проявленията на благодатта и милостта се обгръща с човеколюбие и състрадание, така както пръстта се съживява с пролетните дъждове. Тогава започва да раздава в името на Аллах (инфак) благата, които получава подобно на почва в пролетна благодат.

В примера, който Хазрети Мевляна дава със семето, представя растението, което израства и директно или в края на хранителната верига отново се връща в пръстта. Никое живо същество не може да остане извън този закон. Това е едно от проявленията на безкрайното Божие величие във Вселената. Щастливи са онези, които разсъждават (тефеккюр) над всичко това!.. В айета се повелява:

„Да погледне човекът своето препитание! Ние проливаме обилно водата. После разпукваме земята и правим от нея да поникнат зърна и грозде, и зеленина, и маслини, и палми, и гъсти градини, и плод, и трева – за ползване от вас и от вашия добитък.” (Сура Абаса /Той се намръщи/, 80:24-32)

❁

Месневи: *„Щастливият и човечният знае, че да си само умен е присъщо на сатаната, да обичаш и да служиш на Всевишния Аллах е присъщо на Адем.”*

„Онези, които са само умни като сатаната Шейтан плуват в океан. Рядко плуващите в огромния океан се спасяват, обикновено потъват и се давят; тоест онези, които разчи-

тат само на разума си и не се качват на кораба на вярата, в крайна сметка се погубват.”

„Остави плуването, остави самолюбието, остави омразата! Водата, в която плуваш не е ручей, река или дере, а океан! Това е океана на съдбата (кадер) и предопределението (каза)!” (том 4, 1402-1404)

Когато Хазрети Мевляна определя разума като качество присъщо на сатаната, той говори само за онази форма на разума, която не е усъвършенствана с Божието откровение (вахий) и е останала сурова и „неопитомена“. Разумът по принцип се разглежда като основния капитал за постигане на добротата и намирането на Всевишният Аллах. Сам по себе си обаче той е недостатъчен да отведе притежателя си до доброто и Всевишния Аллах. В този смисъл той е необходимо, но недостатъчно средство. Разума можем да усъвършенстваме когато осъзнаем собствената недостатъчност и го обвържем с Божието откровение. Разумът е един от големите дарове на Всевишния Аллах. Ала този дар е ценен, когато се ползва в съответствие със Свещените книги и Традицията на Пророка с.а.в. (сунна). В противен случай той поставя притежателя си в плен на душата нефс и го повлича към гибел.

Хазрети Мевляна сравнява света на събитията с океан, а човешкото същество с неук плувец, обречен на удавяне. Да предизвикваш съдбата разчитайки на човешкия разум и воля е глупост, защото разума и волята не могат до доведат до нищо хубаво преди да приемат съдбата (кадер), тоест Божията воля.

Съдбата (кадер) в абсолютен смисъл е неизвестна. Поради това единственото спасение е след като човек използва волята си за да въздейства на причините в рамките на своите сили, да се уповава и приеме съдбата (кадер).

Както е безсмислено да се чака реколта, ако не е засаден посев, така е неправилно да се мисли, че самото посяване на семето е достатъчно за израстването му. Задължение на човека е да хвърли посева, а дали от него ще поникне реколта зависи от волята и предопределението на Аллах. Затова човек трябва да засее посева **„въздействайки/предизвиквайки причините“,** а по отношение на вятъра, дъжда, времето и всичко онова, което е извън неговите сили и воля да се **уповава** на Господа на световете и да приеме Неговата воля, тъй като Той е притежателят на съдбата и на всички събития.

❁

Месневи: *„Божията любов е като кораб за избраните вярващи. Онези, които се качват на него, биват опазени от бедствия и нещастия и най-често достигат спасението.”*

„О, пътнико към Истинният (Хак) ! Продай разума и купи възхищение! Защото мисленето и идеите са само предположения! Докато възхищение е да можеш да видиш и изпиташ изумление пред красотата, силата и изкуството на Всевишния Аллах!”

„Отдай разума си по пътя на Пратеника на Аллах (с.а.в.) и кажи «Аллах ми е достатъчен!»!” (том 4, 1406-1408)

„Ума и разсъдъка ще ти донесат възгордяване и надменност.” (том 4, 1421)

„Отдай ума си по пътя на любовта към истинския приятел! Защото всички умове са там, където е приятеля! Защото източника и на разума и на духа е Всевишният Аллах! Затова отдай ума си на любовта към Него!”

„Разумните отправят ума си там, където е приятелят, към отвъдния свят! Умът, който остава в този свят е ум непознал обичта, необичащ и необичан!” (том 4, 1424-1425)

Смисълът вложен в тези строфи е, че правилното използване на ума е възможно само, когато той се насочва към осъзнаване на мъдростта и значението на Божиите повели, тоест мъдростта съдържаща се в Свещената Книга и Традицията на Пророка (с.а.с). Да се смята, че разума е безграничен е подобно на това, мравката да се приеме за кон.

Когато казва: *„Отдай разума си по пътя на Пратеника на Аллах!”* Мевляна изразява значението на това човек да се отдаде на Божиите повели, низпослани чрез Пророка (с.а.в.). Разум оставен на произвола е като подивял кон, повлякъл стопанина си с неоснователни твърдения и претенции към гибел.

Ако човек използва разума си за да види потоците на могъщество и Божието изкуство представени във Вселената, които предизвикват **„изумление”** и **„възхищение”**, той придобива **„съвършена вяра”.** Благодарение на изумлението и възхищението той вижда и недостатъците на собствения си разум.

Трябва да знаем обаче, че онези, които изцяло се потапят в това възхищение, изпускат наложителната за човешкия живот **„предпазливост“**. А това, въпреки голямата благодат на изумлението и възхищението е неприемливо, защото представлява слабост от гледна точка на нормалните изисквания на човешкия живот. Безспорно възхвалявани от Мевляна са любовта и стремежа съчетани с предпазливостта.

Месневи: *„Щастлив е онзи, който може да види нищожността на душата нефс!.. Горко на онзи, който в надменността си се вижда като планина.”*

„Знай, че възгордяването, надменността и чувството за превъзходство са „убийствена отрова“. Само глупците се опияняват с тази отровна напитка.” (том 4, 2746-2747)

Дори да притежава много достойнства, вярващият винаги трябва да приема душата си нефс за изпълнена с недостатъци и да се увенчае с короната на скромността. Само така може да напредне по пътя на усъвършенстването. Защото онези, които се приемат за съвършени, не полагат усилия да поправят недостатъците си, тъй като не приемат съществуването им. Усъвършенстването е постижимо само при онези, които осъзнават недостатъците си и се пазят от възгордяване. Поради това в Хадис-и шерифа се повелява:

„Който с цел да спечели одобрението на Всевишният Аллах прояви скромност в една степен, Той го извисява с една степен. А който се възгордее срещу Аллах, Той го принизява на нивото най-унизен сред унизените.” (Ибн-и Мадже, Зюхд, 16).

Аллах описва по следния начин възхваляваните скромни раби:

„Рабите на Всемилостивия са онези, които ходят по земята с кротост и ако невежите им отправят думи, казват: “Мир!” [и отминават].” (Сура Ал-Фуркан /Разграничаването/, 25:63)

В други айети се повелява на човека да изостави възгордяването и надменността:

„И не върви по земята с надменност! Ти нито ще пробиеш земята, нито ще се въздигнеш колкото планините.” (Сура Ал-Исра /Нощното пътешествие/, 17:37)

„И не криви лице пред хората, и не върви по земята с високомерие! Аллах не обича никой горделивец, самохвалец.” (Сура Лукман, 31:18)

Трябва обаче да се внимава за това, скромността, която е достойнство за един раб да не стане причина той да обезценява благата, с които Аллах го дарява. Умението тук е способността да осъзнаем благата и да ги свържем с Всевишния Аллах. Това в религията се нарича **„тахдис-и нимет”**, тоест осъзнаване на благата, като принадлежащи на Аллах и проявяване на благодарност за тях (шукюр). Това не е възгордяване. Възгордяването е благата да се приемат за принадлежащи на душата нефс и идващи от самия човек. Възгордяването и егоизмът станаха причина Карун да попадне в капана на душата нефс и да пропадне в земята. Следователно това е смисъла, в който следва да се разбират думите на Мевляна в предадените по-горе строфи относно разума, волята, скромността и възгордяването.

❀

Месневи: *„Когато един владетел победи друг, той или го убива или го затваря в тъмница.”*

„Ала същият този владетел, когато намери изпаднал ранен, нещастен или страдащ човек, той се отнася към него с милост и грижа да бъде лекуван, нахранен и приютен.”

„Ако възгордяването му, че е владетел не бе отрова, защо да затваря или убива победения и поробен владетел без вина, само защото го е победил?”

„Защо изпитва милост и състрадание към изпадналия, защо полага грижа за него като не му е дори слуга, защо го съжалява? Трябва добре да помислиш върху тези две положе-

ния и така да проумееш каква отрова е възгордяването." (том 4, 2750-2754)

С примера в горните строфи Хазрети Мевляна иска да покаже какво поведение предизвикват скромността и възгордяването в насрещната страна. И действително всеки се притичва на помощ на ранения и изпадналия, без да се интересува кой е, дали той е добър или лош човек. Защото страдащото му състояние предизвиква състрадание, милосърдие и желание за помощ в другите. Докато горделивия, самонадеяния, надменния човек предизвиква в насрещния човек точно обратните чувства, тласкайки го към противопоставяне и съперничество, което довежда до премерване на силите. Това означава, че за намирането на помощ и подкрепа в човешките страдания и слабост, скромността е голям дар за притежателя си, докато надменният сам погубва този дар. Скромността и безсилието привличат милостта и състраданието, както пред Аллах така и сред хората…

❁

Месневи: *„О ти, невежа, който следваш земното и тичаш само подир земните блага!.. И ти имаш лошия нрав на Фараона! И ти си горделив и самовлюбен, и ти тичаш подир богатство и страсти! Ала твоят змей (тоест душата нефс) е паднал в ямата на нищетата, останал е безсилен, та не може да напада като Фараона, нищо не може да направи!"*

„Много жалко! Всичко казано описва теб, твоите лоши черти, а ти ги приписваш на Фараона!"

„Когато се заговори за твоите лоши черти и постъпки, се дразниш, не ти е приятно; а когато се заговори за друг това ти се струват приказки!.." (том 3, 971-973)

Във всеки човек има **склонност и към страстите на душата нефс** и **към духовното**. Както Всевишният Аллах повелява в Свещения Коран:

„Кълна се … и в душата, и в Онзи, Който я е създал, и на нея е посочил [що е] нечестивост и богобоязливост!" (Сура Аш-Шамс /Слънцето/, 91:7-8)

Греха (нечестивостта) и богобоязливостта (таква) постоянно нашепват внушения на човека. Поради това човешката личност е като „поле на съревнование" между духовността и милостта на Аллах над Своите раби, тласкащи към доброто и страстите на душата нефс, тласкащи към злото.

Когато човек успее да победи душата нефс по един траен начин, се извисява на ниво по-високо и от ангелите, а когато бъде победен от нея губи човешкото си достойнство и става по-низш дори от животните. Причина за извисяването над ангелите е това, че те се насочват към доброто и Всевишния Аллах без да имат пречка като **душата нефс**, докато при човека тя съществува и за преодоляването ѝ са необходими големи усилия. Смисъла на това е, че във всеки човек има склонност „**да бъде Фараон**". Ала поради това, че възможностите на всеки един са различни, при едни тази склонност съществува под формата на малки слаби филизи, докато при други чрез широките възможности нараства неимоверно.

В горните строфи Мевляна насочва към тази мъдрост напомняйки на онези, които отправят критики и обвинения към известния в историята Фараон, че в техните души също се крие малък Фараон. Защото този малък Фараон остава свит в черупката си, поради ограничените си условия и невъзможността да достигне до размерите на възможностите на историческия Фараон. Ако той намери възможност да се разрастне

не би останал по назад от Фараона станал известен с гнета и себелюбието си.

По този начин Хазрети Мевляна посочва, че критикуващите се самозалъгват, че критикуваното качество е далеч от техните души нефс като пояснява, че това погрешно убеждение произлиза именно от надменността.

Друга строфа носеща същия смисъл казва:

„Надменността и самолюбието непрекъснато търсят постове, рангове, имоти и богатства, защото пещта (Адския огън) се разпалва с тор.

Постовете и богатството захранват и удебеляват кожата, пълнят я с мазнина, месо, надменност и горделивост."

❁

Месневи: *„Първенецът и водачът по пътя на възгордяването е Иблис, защото той е първият паднал в капана на позициите."* (том 5, 1950)

„Тази болест е сатанинската болест, сатаната Иблис се подаде на себелюбието и каза «Аз превъзхождам Адем». Всъщност тази болест съществува в душата нефс на всяко създание, на всяко човешко същество." (том 1, 3216)

„О ти, който криеш болестта на себелюбието под покривалото на скромността!.. Ако някой реши да те пробва и те разгневи и разбърка, мръсотията в теб ще потъмни водата и ще излезе наяве." (том 1, 3218)

Сред съществата само хората и джиновете притежават „душа нефс". Според преобладаващото убеждение преди да се възпротиви на Божията повеля Сатаната бил „учител на ангелите", но поради принадлежността си към джиновете при-

тежавал душа нефс. Когато Аллах заповядал да се поклонят на Адем, ангелите се подчинили без колебание, докато сатаната (шейтан) направил сравнение и преценил, че той, който е създаден от огън „превъзхожда“ създаденият от глина Адем. Отказал да се поклони и се възпротивил срещу повелята на Всевишния Аллах.

Всевишният Аллах не попита сатаната (шейтан) кой кого превъзхожда. Той поиска да се подчинят на повелята Му. Сатаната пренебрегна тази повеля като реши да прави сравнение. Ние също с ограничения си разум търсим начин да заобикаляме ясните повели на Всевишния Аллах, като по този начин биваме сполетявани от бедствието засегнало сатаната. Като например онези, които печелят от забранената лихва с думите: „Искам да забогатея от това и така да правя добрини.”…

Както бе пояснено по-горе сатаната (шейтан) е първият пример на последвалите душата нефс и противопоставилите се на Божията повеля. Това е причината всички подобни действия, породени от възгордяването и надменността да описват сатаната и да се приемат за негови дела. Затова и Мевляна определя онези, които поради своята гордост отвръщат лице от Всевишния Аллах за последователи на сатаната (шейтан). Тези, които са паралел на това първо деяние на сатаната (шейтан) не ще могат да се спасят и ще последват неговата участ на прокуден и проклет.

ГЛАВОЗАМАЙВАЩОТО ВЪЗГОРДЯВАНЕ
-2-

Там където съществуват „егоизма“ и „претенциите“ започва култа към постовете и позициите, там милостта не може да се прояви, защото себелюбието и претенциите са „раковото образувание“ на духовния живот.

ГЛАВОЗАМАЙВАЩОТО ВЪЗГОРДЯВАНЕ
-2-

Една малка мишка захапала повода на една огромна камила и закрачила важно важно напред. Без да разбира, че камилата върви спокойно с нея поради естествения си благ и кротък нрав, мишката вместо да види колко е малка се наперила:

„–Колко страшен пехливанин съм, колко сила имам, че да водя и камила!"

Лека полека достигнали брега на една река. При вида на дълбоката река мишката замръзнала в главозамайващото си възгордяване. Камилата, която от началото забелязала надменността на мишката казала многозначително:

„–Ти която бе мой другар в планини и долини, защо се спря? Защо изпадна в изумление? Хайде влез смело в реката. Нали ти си моят водач? Нима ти приляга да изпаднеш в смут и паника насред пътя?"

Засрамена мишката заеквайки отвърнала:

„–Виж приятел, тази вода е много голяма и дълбока, страх ме е да не се удавя."

Камилата влязла в реката и казала:

„–Ама че си сляпа! Виж водата е до колене, не се бой!"

Изпаднала в безпомощност мишката отвърнала:

„–Ти си камила! За теб реката е като мравчица, ала за мен е като змей. От коляно до коляно има разлика. Сто колена като моето да наредиш едва ще стигне твоето коляно.“

Мъдрата камила дала следната поука на мишката:

„–Тогава не се подлъгвай от надменността и възгордяването и не се дръж грубо и невъзпитано, знай си мястото! Нека това, че към теб се проявява снизходителност не те кара да прекаляваш; не се главозамайвай, защото Аллах не обича прекаляващите!..

Върви си по пътя и мери сили с мишки като теб!”

Разбрала грешката си, засрамена мишката се примолила:

„–Разкаях се, съжалявам. Моля те в името на Аллах, прекарай ме през тази страшна, убийствена вода!“

Камилата се смилила над мишката и я прекарала на другия бряг на реката:

„–Хайде скачай на гърбицата ми! Моята работа е да минавам и пренасям другите през тази вода. Задачата ми е да служа на хиляди такива безсилни като теб.“

Мишката в този разказ от творбата *Месневи* на Хазрети Мевляна символизира човека, който се възгордява, надценява и се впуска в дела, които надхвърлят неговите сили и възможности. Камилата символизира търпеливия, снизходителен, мъдър и способен човек.

Целта на Хазрети Мевляна, който използва всяка една дума като океан на прозрение и мъдрост е чрез този разказ да предизвика поучителни мисли и изводи, които обобщава по следния начин:

„Първоначално сатаната Иблис бе познат сред ангелите като много голям и бе свикнал да се надценява. Поради този свой навик той прекали и не разбра величието и значимостта на повелята на Всевишния Аллах; сметна, че превъзхожда Адем алейхисселям по ценност и достойнство. И така бе обречен на участ най-низко в низините...”

„Знай, че медта разбира медната си същност едва, когато се превърне в злато. Така и сърцето, не може да види своите грешки и нищожност преди да достигне до духовното съвършенство. О сърце! Излез от ямата на надменността и възгордяването на душата нефс; та да се превърнеш в злато, като медта ! Служѝ в полза на хората (хизмет) с обич обгръщаща сърцата!..”

„Обичани са онези, които притежават сърца. Те бягат от земното така, както деня и нощта странят, бягат едни от други и се отделят...”

Всичко това показва, че там където съществуват „егоизма“ и „претенциите“ започва култа към постовете и позициите, там милостта не може да се прояви, защото себелюбието и претенциите са „раковото образувание“ на духовния живот.

А техният източник е възгордяването на човека пред Божието могъщество. При положение, че не е дори песъчинка в голямата пустиня, той забравя това положение и се възгордява, разчитайки и подлъгвайки се от временно предоставените от Аллах възможности. Надменността и гордостта без съмнение карат човек да се вижда по-силен, по-успешен и способен отколкото е. Нима силата, която съществата притежават не е дарена от Всевишния Аллах? Жалко за онези, които не могат да проумеят тази истина! Известна е участта на Фараона и Немрут (Нимрод), чието възгордяване достигна такава степен,

че се провъзгласиха за „божества“ и предизвикаха Божието отмъщение.

Поради това Всевишният Аллах е внушавал на Пророка (с.а.в.) и Сподвижниците да бъдат смирени и отдадени на Създателя и ги е възпирал от възгордяването на душата нефс. В резултат от това Божие възпитание Пророка (с.а.в.) и Сподвижниците се превърнаха във вечен пример за цялата общност (уммет). Когато покори Мекка Пророка (с.а.в.) всъщност бе покорил не града, в който влезе, а сърцата на хората в него. Когато влизаше в Свещения град той не носеше символите на победата, а изпълнен с благодарност към Всевишния Аллах извърши поклон (седжде).

Всичко това ни учи на правилото:

„Който познава душата (нефс), познава и своя Създател!” (Аджлуни, Кешфу’л-Хафа, II, 361)

Защото онзи, който познава себе си и знае своето място, живее според това, тоест живее със съзнанието за своя Създател и Неговите повели. Защото причината за главозамайването на мишката в горният разказ е неосъзнаването на собствената малоценност. Когато разбра своите сили, мишката осъзна и силата на камилата. Така ако една мравка реши да се бори със слон, това ще е само поради това, че тя не осъзнава собствената си нищожност. Същото е с човека, ако той не служи на Създателя си и тъне в блатото на надменността и гордостта, то той не е наясно със себе си, останал е сляп пред Божието величие. Поради това най-важното е да познаваме себе си, своите сили и възможности и по този начин да познаваме и своя Господ...

Онези, които са опознали себе си, никога не могат да изпаднат в надменност и възгордяване, напротив те се обгръ-

щат в скромност и смиреност. Колко поучителен е следният пример от живота на Хазрети Хюсеин (р.а.):

Веднъж минавайки по улицата Хазрети Хюсеин (р.а.) видя бедняци ядящи трохи от хляб. Бедняците го повикаха:

„–Ела, заповядай! Сподели трапезата ни."

Хазрети Хюсеин, който не бе надменен и не обичаше надменните, слезе от коня си и сподели парченцата хляб с тях. Когато храната свърши достойният внук на Пророка (с.а.в.) им каза:

„–Аз приех вашата покана, сега е мой ред, аз ви каня в дома си!.." След което всички заедно отидоха в дома му където ги нахрани.

❁

Опозналите себе си са винаги в състояние на благодарност и поклон пред Всевишния Аллах (седжде).

Онези, които познават себе си се подготвят за вечно щастие.

Онези, които познават себе си изживяват живота си като приятели на Всевишния Аллах, Пратеника (с.а.в.) и вярващите, и се присъединяват към пътниците за вечността.

Докато онези, които не знаят мъдростта на своето създаване остават лишени от цялата тази красота. Както е казал достойният Сади Ширази:

„Който смята, че има вътрешност подобна на фъстък, отделя само лучени люспи..."

Към тях Хазрети Мевляна (куддисе сиррух – Аллах да смили над него) отправя следното предупреждение:

„О, ти нехаен човеко! След като не си пророк, не получаваш знание от отвъдното и никой не те следва, знай мястото си; не прекалявай! По пътя към истината следвай приближените раби на Аллах, за да се спасиш един ден от кладенеца на душата нефс и да се превърнеш във владетел на мъдростта като Пророка Юсуф."

„Щом не можа да стопиш душата нефс във волята на Истинния и да се превърнеш в Неговото слово, поне се вслушай! Дори когато искаш да кажеш нещо, кажи го сякаш задаваш въпрос, за да се превърнат думите ти в повод да научиш нещо! Говори с Владетеля на владетелите като беден човек, който не притежава нищо, като нуждаещ се!"

„Твоето високомерие и омраза са породени от страстите на душата нефс и най-вече от прекомерната обич към богатството и земните желания, които изпитваше и Карун. Навика вкоренява трайно тези прекомерни желания в сърцето."

„Когато лошият нрав се укрепи чрез навика, започваш да се ядосваш и намразваш онези, които искат да те спасят от него. Дори идолопоклонниците, които са привикнали към идолопоклонничеството и са го превърнали в свой нрав, се събират край идолите и стават врагове на онези, които се опитват да ги откажат от това…"

Възгордяването и високомерието са нещастие, предизвикващо както възмущение, така и съжаление. Защото милостта и състраданието имат много измерения. Както се изпитва милост и съжаление към слабите, бедните и страдащите, така обект на съжаление са и надменните и възгорделите се. Защото онзи, който следва неблагоразумната си душа, който е в плен на страстите на душата нефс, погубил сърцето си и похабил

чувствителността на раб на Създателя е клетник превърнал се в приятел на сатаната Иблис.

Нека Всевишният Аллах ни опази от главозамайващите високомерие и надменност! Нека ни отреди да бъдем от праведните раби, които успяват да опознаят душата нефс и изживяват своя живот в служене на Всевишния Аллах!..

Амин!..

ТРЪНИТЕ В СЪРЦЕТО

НАДМЕННОСТ И САМОЛЮБИЕ

Надменността е презрителното и пренебрежително отношение към другите; а самолюбието е егоизъм. Надменността и самолюбието са две грозни и неделими едно от друго качества, които водят до безпокойство и конфликти в земния живот, а в отвъдния свят пораждат Божият гняв. Тези противни качества са като „завеса на духовно бедствие“ спусната между сърцето и хубавия нрав.

ТРЪНИТЕ В СЪРЦЕТО НАДМЕННОСТ И САМОЛЮБИЕ

Всевишният Аллах е създал земния живот като свят на изпитание. Поради това е дарил човешкото същество със склонност и към доброто и към злото. Следователно вътрешният мир на всеки един от нас е като място за съревнование между истината и лъжата, доброто и злото. Всевишният Аллах е изпратил пророците като водачи с напътствие, за да може в Неговите раби да надделее доброто, те да вършат праведни дела и да заслужат Рая.

Въпреки тази Божия подкрепа, много хора не преодоляват нехайството в себе си, следват и подхранват заложените в тях страсти на душата нефс. Едни от най-грозните качества в тези хора са надменността и самолюбието.

Надменността е презрителното и пренебрежително отношение към другите; а **самолюбието** е егоизъм. Надменността и самолюбието са две грозни и неотделни едно от друго качества, които водят до безпокойство и конфликти в земния живот, а в отвъдния свят пораждат Божият гняв. Тези противни качества са като „завеса на духовно бедствие" спусната между сърцето и хубавия нрав.

Онзи, който страда от надменност и самолюбие таи в себе си всички злини на душата нефс като **„гняв, омраза, лъжа и клевета"** и така отравя духа си (рух). От друга страна се отдалечава от всички човешки достойнства като: **„скромност,**

милосърдие, искреност, правдивост и доволство (удовлетвореност)”. Защото присъщите на Ада качества са пречка за влизане в Рая и са несъвместими с нравствените ценности.

Един от Сподвижниците на Пророка (с.а.в.) Джабир (р.а.) разказва:

Един ден почуках на вратата на дома на Пратеника на Аллах (с.а.с.), а той попита:

„–Кой е ?”

„–Аз съм!” отвърнах.

След което Пратеникът (с.а.в.) повтори няколко пъти:

„–Аз съм аз!” Очевидно не бе харесал начина, по който отговорих.” (Буахри, Исти’зан, 17)

/Тълкувателите казват следното по повод смисъла на това предание: Пророкът (с.а.в.) не е останал доволен от отговора защото в думите „аз“ се съдържа аз-ът като високомерие и себелюбие./

Ето как чрез езика на сърцето си Хазрети Мевляна (к.с.) пояснява мъдростта в този хадис:

„Един човек почукал на вратата на приятел. Приятелят попитал отвътре:

«–О, доверен човеко, кой си?»

Човекът отвърнал:

«–Аз съм.» Чувайки това приятелят казал:

«–Тогава върви си! Още не си готов да влезеш. За (духовно) суровите няма място на трапезата на духовните блага.»

Какво друго може да изпече, да усъвършенства суровия човек освен огъня на раздялата? Какво може да го спаси от раздора и двуличието? Човекът си тръгна нещастен, прекара цяла година бродейки по пътищата, изгарян от огъня на раздялата с приятеля. Този огън го усъвършенства, след време отново се върна край дома на приятеля си, не бе суров вече, огъня на раздялата го бе „изпекъл“. Притеснен да не изрече или извърши нещо, с което да обиди приятеля си съвсем леко похлопа на вратата. Приятелят попита зад вратата:

«–Кой е?»

Човекът отвърна:

«–О ти, при когото остана сърцето ми! „Ти“ си на вратата.»

Приятелят каза:

«–Щом „ти“ сега си „аз“ влез! Този дом е тесен; в него няма място за двама „аз“. Ако конеца, който се вдява в иглата се разнищи и раздели на две той не може да влезе през ухото на иглата. Щом си цял неразнищен конец – ела и влез през това иглено ухо!» ” (том 1, 3056-3064)

Смисъла на казаното по-горе е следният: онзи, който не придобие състоянието на обичания, който не заприлича на него не може да бъде истински приятел. Поради това достигналият духовна извисеност човек отговаря на въпроса

„–Кой е?”

с думите „–Такъв „аз“, който изцяло си ти!” и така показва това, че е достигнал онова ниво на приятелство, в което състоянието на приятеля се пренася върху него.

Хазрети Мевляна продължава по следния начин:

„О ти, който си преодолял егоизма на душата нефс! Ела и влез. Вече не си противоположността на розите в градината – бодлите! Вече си най-прекрасната роза!

Щастлив е онзи, който презира страстите на душата нефс. Горко на онзи, който се надценява! Знай, че надменността и самолюбието, тоест надценяването е убийствена отрова. Глупците опиянени от тази отровна напитка виждат в себе си голяма ценност и важност.

Клетникът отпил от тази отровна напитка поклаща глава развеселен, ала не след дълго се разделя с човечността си опозорен.

О ти, който си се отклонил от правия път! Надценяването, надменността и самолюбието са като да хвърлиш огън върху дърва. Как можеш сам да се хвърлиш в огъня ? ”

В Свещения Коран се повелява:

„И не криви лице пред хората, и не върви по земята с високомерие! Аллах не обича никой горделивец, самохвалец. И бъди умерен в своята походка, и снижавай своя глас!..“ (Сура Лукман, 31:18-19)

„И не върви по земята с надменност! Ти нито ще пробиеш земята, нито ще се въздигнеш колкото планините.” (Сура Ал-Исра /Нощното пътешествие/, 17:37)

❁

Пратеникът на Аллах (с.а.в.) е казал следното:

„Не ще влезе в Ада онзи, в чието сърце се намира вяра дори тя да е колкото синапено зрънце. И не ще влезе в Рая онзи, който таи в сърцето си надменност, дори тя да е колкото синапено зрънце.“ (Муслим, Иман, 148-149)

В този хадис Пророкът (с.а.в.) набляга на изключителното значение на вярата в сърцето. Тя е скъпоценност осигуряваща на притежателите си вечно щастие. Обратното надменността и възгордяването са бедствията, които отравят човешкият дух и подготвят неговата печална участ в отвъдния свят. По повод на това пророческо известие един от Сподвижниците на Пророка попитал:

„–О, Пратенико на Аллах! Може ли човек да не иска да бъде добре облечен и да изглежда добре?" Пророкът (с.а.с.) отвърнал:

„–Несъмнено Аллах е красив и обича красотата. Надменност и горделивост е да отричаш истината (да смяташ, че благата са от самия теб) и да се отнасяш презрително към останалите." (Муслим, Иман, 147; Тирмизи, Бирр, 61)

Отново Пратеника на Аллах (с.а.в.) е известил, че коравосърдечните, скъперниците и надменните хора ще бъдат от обитателите на Ада и добавил:

„Аллах не поглежда с милост към онзи, който с надменност влачи дрехата си по земята." (Муслим, Либас, 42)

Друг хадис, определящ надменността и самолюбието като тежки прегрешения гласи:

„Навремето един самолюбив човек, добре облечен и сресан вървял надменно по улицата. Всевишният Аллах го хвърли толкова дълбоко в низините на земята, че до Съдния ден (Къямет) той не ще излезе от там." (Бухари, Енбия, 54; Муслим, Либас, 49-50)

„Рая и Ада влязоха в спор.

Ада каза:

«–В мен са тираните и надменните.»

Рая отвърна:

«–В мен са слабите и бедните.»

Тогава Всевишният Аллах разрешил техния спор по следния начин:

«–О, Рай! Ти си Моята милост, чрез теб проявявам милост, към когото поискам. О, Ад! Ти си Моето наказание. Чрез теб наказвам, когото пожелая. Ще напълня и двете места.»" (Муслим, Дженнет, 34)

❁

„Онзи, който упорства в надменността, ще бъде записан в групата на угнетителите. Така той ще получи наказанието, което ще им бъде дадено." (Тирмизи, Бирр, 61)

❁

Историята на надменността и самолюбието започнала със сатаната Иблис ни показва поучителния край на глупци като Немрут, Фараона, Карун и Ебу Джехил. Редицата на тези окаяни души за съжаление е неизброимо дълга.

Свещеният Коран също посочва сатаната Иблис като първия представител на надменността. Пред повелята **„Поклонете се на Адам“** той се възгордял и това го повлякло към неверието (кюфюр). (Сура Ал-Бакара /Кравата/, 2:34) Повелявайки:

„...Възгордя ли се, или си високопоставен?" (Сура Сад, 38:75)

Всевишният Аллах известява, че отказа на Иблис да се поклони е продиктуван не от това, че е високопоставен, а е породен от илюзията му за превъзходство.

В този смисъл **егоизмът** е „раково образувание“ в духовния път. Егоизмът и самолюбието превърнаха Иблис от учителя на ангелите в обречен на вечно огорчение.

Така и Немрут се възгордя пред усилията по пътя на единобожието, които Хазрети Ибрахим полагаше и каза:

„–Аз се обявявам срещу Господа на небесата, за Когото Ибрахим говори.” Така възгордявайки се пред околните той показа не сила и величие, а принизяването си от глупост.

Ебу Джехил и подобните нему въпреки, че осъзнаваха истинността на пророчеството на Пратеника на Аллах (с.а.в.) го отрекоха заради страстите на душата нефс. Защото гордостта не им позволи да повярват и да се присъединят към общността на вярващите, която по онова време се състоеше основно от слабите и бедните. Това глупаво упорство ги тласна към такова високомерие, че с думите:

„…Защо този Коран не бе низпослан на някой големец от двете селища?” (Сура Аз-Зухруф /Украсата/, 43:31) те паднаха в адския кладенец на надменността и самолюбието. Вместо да посрещнат с благодарност напътствието и вестите за бъдещето, които Пророкът (с.а.в.) носеше, за съжаление те отвърнаха вироглаво с подигравки, обиди и насмешка.

Фараона оглупя дотолкова, че каза на везира си Хаман:

„–Изпечи тухли и построй висока кула, за да издиря Господа на Муса.”

Украсяването на сърцето с вярата и на нрава с достойнство е възможно само, чрез пречистване от „надменността и самолюбието“. Противопоставянето с надменност пред повелите на Всевишния Аллах, без да мислим за това от къде идваме и къде отиваме е тъжно нехайство в земния и страшно нещастие в отвъдния свят. Никога не бива да забравяме, че именно надменността и самолюбието погубиха възгорделите се владетели и хвърлиха фараоните - безпомощни и слаби - в морето на наказанието.

Дори да не можем да премахнем изцяло, трябва да успеем да поставим под контрол надменността и самолюбието, както и останалите негативни наклонности, защото те нанасят голяма вреда както на земния ни живот така и на отвъдния. Достатъчно е само да се вслушаме от сърце в повелите и възбраните на Всевишния Аллах. Защото Ислямът притежава най-прекрасната рецепта за преодоляване на негативните черти и за развиване на положителните. Безспорно Пратеника на Аллах (с.а.в.), чрез своите действия и думи е „необятен океан“ от примери за приложение на тази рецепта в живота. За да живеем по начин, който ще бъде одобрен от Аллах трябва да научим Божиите повели правилно. За да приложим тези повели в живота си, трябва да следваме примера на Пратеника на Аллах (с.а.в.) и да насочим усилията и възможностите си към това да спечелим задоволството на Всевишния Аллах. Това е външната страна, освен нея съществува и вътрешна, а именно хубавия нрав. За да го придобием трябва да се намираме в непрекъснато състояние на молива (дуа), да искаме от Всевишния Аллах да ни украси с прекрасен нрав и да се пазим от забраненото (харам). Защото непозволената храна (харам) и нехайните действия замъгляват разума чрез негативната енергия, която носят.

Освен това трябва да полагаме усилия да общуваме с онези, които са пречистили сърцето си и са се извисили духовно, за да придобием дял от тяхната нравственост. Ако се спазват тези принципи няма негативна черта, която да не може да бъде преодоляна. Близостта с праведните е изключително важна. Защото духовните състояния се предават от човек на човек. Когато човек обича някого, той получава положителен или негативен дял от неговата съдба (кадер). Затова човек трябва да внимава с кого е близък.

Всевишният Аллах повелява в Свещения Коран:

„О, вярващи, бойте се от Аллах и бъдете с правдивите!” (Сура Ат-Тауба /Покаянието/, 9:119)

Защото близостта с правдивите способства за духовния обмен и приемането на положителна енергия от тях.

Вроденото в човека чувство на гордост от друга страна е като нож с две остриета, може да служи и за добро и за зло. Следователно трябва не да заличим по абсолютен начин, а да поставим под контрол и да насочим това свое качество към добро.

Има ситуации, в които използването на това вродено качество е наложително: *„Да проявиш гордост срещу надменния е милостиня садака.”* (Мюнави, Фейзу’л-Кадир, IV, стр. 366/5299)

Всевишният Аллах ни известява качествата на хората, които са спечелили Неговото задоволство по следния начин:

„И които не свидетелстват с измама, и ако минат край празнословие, отминават достойно...” (Сура Ал-Фуркан / Разграничаването/, 25:72)

Както проявата на възгордяване в случаите, когато е необходима скромност е грозно и противно деяние, така проявата

на скромност в моментите налагащи гордост под формата на достойнство е унижение.

Следователно всички вродени качества трябва да се поддържат в описаните от Исляма граници и да се използват в положителна посока. Islamът не приема и не одобрява подхода на монотонния, клиширан поглед към живота.

Накратко, за да постигнем вечно щастие трябва да изживеем живота си в посоката очертана от Всевишния Аллах – Притежателя на безграничното знание и да проявяваме изключителна чувствителност към умението да разчетем „логиката“ на тези повели.

Нека Всевишния Аллах ни отреди да страним подобаващо от отрицателните качества, които биха привлекли Неговото отмъщение и гняв. Нека бъдем част от онези Негови раби, които притежават достойнството на вярата и осъзнават своето безсилие пред Божието могъщество и величие. Нека страним от неоснователно възгордяване и получим своя дял от мъдростта в повелята:

„Рабите на Всемилостивия са онези, които ходят по земята с кротост…” (Сура Ал-Фуркан /Разграничаването/, 25:63)

Амин!..

„МЕСНЕВИ“

СПАСЕНИЕ ОТ НЕХАЙСТВОТО -1-

Месневи: *„Всичко във Вселената е подчинено на Неговата любов, затова и скимтенето на кучето е предизвикано от този Божествен възторг („джезбе“). Защото всеки, който се увлече по нещо, намира пречка по пътя си. Задачата на кучето е да пази дома и стадото. Ако не бе този негов дълг, то щеше да поеме към планините привлечен от трепета към Създателя, и то щеше да се превърне в „Меджнун“ на Божията любов.”*

„Като кучето на Младежите от пещерата (Асхаб-ал Кахф); благодарение на този Божествен възторг („джезбе“), то изостави мършата и седна на трапезата на владетеля на владетелите.”

„Затова, че кучето избра приятелството на Младежите от пещерата (Асхаб-ал Кахф) и изпита насладата на общу-

ването с тях; ще продължи да стои пред входа на пещерата до Съдния ден да пие от водата на благодатта и да яде от храната на милостта."

„Колко хора има на вид жалки и клети, които зад завесата пият от купата на Божията любов."

„Сине, бори се да вземеш в ръце тази купа! Нима можеш да се извисиш без да влезеш в съревнование с душата нефс; без да проявиш търпение към бедите, които те сполетяват?"

„Не може да се нарече непоносимо това да проявиш търпение (сабър) и да понесеш страданията в замяна на това да пиеш от купата на Божията любов. Бъди от търпеливите и понасяй страданията, защото търпението (сабър) е ключът към радостта и свежестта."

„Никой не се е спасил от капана на земното, тоест от желанията и страстите на тялото, без да прояви търпение към страданието и да действа внимателно и предпазливо. Защото предпазливостта е немислима без търпение." (том 3, 207-213)

Пророкът (с.а.с.) е казал: *„Човек е с този, когото обича."* (Бухари, Едеб, 96; Муслим, Бирр, 165) Обичта и близостта изискват съчувствие и съпреживяване. Защото състоянията се предават посредством **„обичта**".

Предците ни са казали: *„Има път, който води от едно сърце до друго."* Този път, който позволява едно състояние да се предаде от сърце в сърце е любовта. От тази гледна точка, онези които обичат лошите придобиват техния нрав, и обратното онези, които обичат приближените раби на Аллах се обгръщат с тяхната духовност. За да разберем това трябва да вникнем в съдържанието на разказа за Младежите от пещерата (Асхаб-ал Кахф). Затова, че се присъедини към праведните

младежи, сподели участта им и беше близо до тях, кучето Кътмир се извиси и стана едно от животните, които ще влязат в Рая. След като близостта с праведните раби на Аллах може да превърне едно куче в обитател на Рая, то можем да си представим каква огромна благодат ще донесе на хората подобна близост.

Посочвайки примера с разказа за Младежите от пещерата (Асхаб-ал Кахф) от Сура „Ал-Кахф", достойният Сади Ширази (к.с.) казва следното:

„–Кътмир бе споменат в Свещения Коран за това, че бе верен пазач на праведните раби на Аллах. Докато съпругите на Хазрети Нух алейхисселям и Хазрети Лут алейхисселям станаха от обитателките на Ада затова, че бяха с нечестивците и изпаднаха в неверие."

И наистина докато обичта към достойните носи на човек вечно щастие, то обратното онези, които обичат недостойните се превръщат в злочестници както в този така и в отвъдния свят.

От гледна точка на казаното, ясно е видно голямото значение на близостта с праведните раби на Аллах по пътя на духовното напредване и усъвършенстване. Ала трябва да се знае, че способността да се възползваме от тази близост зависи от степента на обичта и привързаността, която изпитваме. Близостта, сама по себе си не носи желаният резултат. Поради предишния им живот духовният свят на Сподвижниците на Пророка, бе като напукана от сушата пръст, когато чрез беседите и общуването с Пророка (салляллаху алейхи ве селлем) благодатният дъжд на неговата духовност се изсипа и в тях поникнаха семената на мъдростта и достойнството, останали скрити до тогава. Посредством духовния обмен и обичта,

пренасящи се от сърце в сърце се развиха блестящи личности. Безмилостните хора от „Епохата на невежеството“ се стопиха и изчезнаха. В същите силуети се появиха състрадателни и милостиви личности с нежни сърца, способни да пролеят сълзи.

Земният живот има способността да опиянява и отнема вниманието на всички творения от Всевишния Аллах. Всъщност в отговор на въпроса:

„–Какво е земното?” мъдрите преди нас са казали:

„–Всичко, което ни отдалечава от Аллах!” Земният живот е като една „мисия“ за всяко създание. Целта на тази мисия е спечелване на отвъдния свят. Пророкът (с.а.в.) посочва тази мъдрост в следното предание: *„Земният живот е нивата на отвъдния свят.”* (Аджлуни, Кешфу’л-Хафа, I, 412) Каквото човек посади в този свят това ще жъне в отвъдния.

Тази особеност на земния свят – да тласка човек към нехайство и да отвлича вниманието – трябва да бъде балансирана чрез прецизната теглилка на религията. Бдителността и вниманието са противоположността на нехайството, без тях земния живот не може да продължи. В противен случай равновесието е нарушено и човешкото поведение е излязло от границите на разума и логиката.

В един стих Хазрети Азиз Махмуд Хюдаи призовава човека към пробуждане от нехайството по следния начин:

„Пробуди се от нехайството и прогледни,

Остави тези преходни наслади,

Отпий от извора на Единството на Аллах,

Ела в единобожието, ела.“

За да се спасим от нехайството трябва да пречистим сърцето и душата си от земното и да успеем да видим проявленията на могъщество, мъдрост и великолепие под формата на различни пейзажи във Вселената. Онези, които са достигнали до истинското познание са казали:

„О пътнико, по пътя на познанието за Аллах (марифетуллах)! По този път не можеш да напреднеш ако не замениш прибързаността с търпение (сабър); забравянето със споменаване (зикир); неблагодарността с благодарност (шукюр); противопоставянето с отдаденост; алчността със щедрост; съмнението с убеденост; показността с искреността на вярата (ихляс); упорството в прегрешението с извършване на покаяние (тевбе); лъжата с истина; нехайството с размисъла (тефеккюр)!..”

❁

Месневи: *„Горкият човек! Не можа да опознае себе си. Дойде от много далеч, от висините, от света на вечността, падна в този свят на несъвършенствата.”*

„Човекът се „продаде“ за много малка цена. Той бе като скъпоценен атлас, ала се закърпи за дреха от шаяк (груб вълнен плат).” (том 3, 1000-1001)

В хадис-и шериф се повелява: *„Онзи, който познава душата си нефс, познава и своя Господ.”* Това известие изразява колко е трудно човек да опознае себе си и да определи своята стойност.

В действителност ако може да се осъзнае ценността на човека, произтичаща от качеството му наместник на Аллах *(халифетуллах)* лесно ще се разбере и грозотата в низшите действия и поведение и необходимостта да се страни от тях. Ала повечето поради това, че не осъзнават светостта и съвър-

шенството в първопричината, без да преценят дали им подхожда или не, не могат да се опазят от насочването към низшите действия. И така се повличат към дълбините на низостта.

❁

Месневи: *„Муса се обърна към тоягата и каза: „Колко изумително? Пророчеството за нас е ясно и сияйно като слънце, и тъмно като нощта за неприятелите ни...”*

„Как армията на Фараона не може да види този свят с изгряването на слънцето?”

„Очите и ушите им са отворени, ала въпреки бистрия си ум не могат да видят и чуят истината! Изумен съм от силата на Аллах да покрива очите!”

„Чудя се на тяхното нехайство, а те се чудят на моето пророчество и на моя призив към Истинният. Те са бодлите, поникнали през пролетта, а аз съм тревата и жасмина на тази пролет!” (том 3, 1107-1110)

Онези, които не могат да осъзнаят светостта в същността си и поверената им „мисия“, почернят света си. Така дори над тях да грее слънце те не могат да видят лъчите му, защото над тях се е спуснала завесата на невежеството. Въпреки, че Муса алейхисселям и другите пророци са като слънца поради сиянието, което притежават е нормално тяхната истина да не прониква в невежите и те да остават заровени в тъмнината на своя свят заради пречката на душата нефс. Тяхното състояние прилича на онзи, който се покрива със завивка и така приема деня за нощ. Те не разбират, че истината не се променя според тях и тяхното виждане. По Божието предопределение Хазрети Муса алейхисселям знаеше това и изпитваше удивление пред способността на Всевишния Аллах да постави завеса пред човешкия разум.

Нима има нещо, което е извън Неговите възможности!.. Какво проявление на могъщество е да дари къс тъкан като окото със способността да вижда, сърцето да чувства, мозъка да мисли и същевременно същите тези органи да бъдат обречени на абсолютна слепота и глухота.

Свободен и силен е онзи, който преодолява суровите страсти на душата. Най-лошо е положението на онзи, който е подвластен на злината, яростта и гнета на душата нефс …

❁

Месневи: *„О, невеж човеко! Препитанието, за което Всевишният Аллах повелява в Корана: «Яжте от онова, което Аллах ви е дал за препитание!» ти погрешно разбра като хляб вместо като мъдрост."*

„Препитанието, което Аллах дава на всеки един според степента му на разбиране и усещане е мъдрост и познание за Него (марифетуллах). То не застава на гърлото на онзи, който се храни с него и не може да му навреди."

„Ако затвориш устата, която принадлежи на тялото ти, ще се отвори „уста" за духовността, с която ще можеш да се храниш със залъците на Божиите тайни и познанието за Всевишния Аллах." (том 3, 3745-3747)

Препитанието не бива да се приема само като материална храна и напитки. Препитанието е определено за всеки в конкретно количество. Тоест никой човек не може да почине без да е изчерпал своята прехрана. Това важи и за всичко останало, което се определя с Божията воля. Например колко гледки от земния свят ще види едно око, колко звуци и слова ще чуе ухото. Колко безмълвни мисли ще възпроизведе мозъка и какви чувства ще изпита едно сърце… Всичко това е известно и се съдържа в Божието знание и е в точно определено

количество. Както по отношение на препитанието, така и с другите дарове - докато не се осъществят и изчерпят смъртта не настъпва.

Това означава, че отреденият за човека дял от другите дарове също е ограничен и определен. Това ограничаване и определяне става с Божието предопределение. За това не бива да приписваме споменатите качества само на онова, което се яде и пие. Хазрети Мевляна казва:

„Не храни и не се грижи прекомерно за тялото си! Защото то в крайна сметка ще влезе в пръстта. Храни душата си, грижи се за нея, защото тя ще се удостои с извисяване."

„Не се храни с много мазни и сладки храни, ако захранваш тялото си повече от необходимото ще попаднеш в плен на страстите на душата и ще се погубиш."

„Подхранвай духа си (рух) с духовна храна, разумна мисъл и проницателност, за да се отправи силен в пътуването към безкрая."

❁

Месневи: *„О ти, който се прехласваш от удивление по красотата на пролетта, погледни и към повехналата и студена есен!"*

„Когато видиш прекрасния изгрев на слънцето призори, спомни си и за неговият залез, за неговата смърт !"

„Човекът също преживява това приключение. И мъдростта и образа са обречени да изчезнат."

„Гледаш едно красиво дете, станало любимец на всички. След време остарява, оглупява и става за смях на хората!"

„Ако са те пленили сияйно бели красавици, виж телата, които старостта превръща в памучна нива!” (том 4, 1596-1601)

Този свят възниква чрез синтеза на **проявленията на качествата на Всевишния Аллах**. Всяко друго нещо, което съществува е проявление на тези качества. В нашия свят **няма проявления на Същността на Всевишния Аллах**, защото Той не е създал пространство, което да може да поеме и издържи подобно проявление.

От друга страна съществата са лишени от Божественото качество **„безкрайност“** (бека)**.** Поради това никое от тях не притежава възможност и сила за безсмъртие и постоянство. В резултат от това, всички същества са обречени на изхабяване, остаряване и изчезване; на погиване. В Свещения айет тази истина се изразява по следния начин:

„Всичко тук погива.” (Сура Ар-Рахман /Всемилостивия/, 55:26)

Качествата на преходните същества също са преходни. В резултат от това всички те са обречени на вечна промяна и остаряване. Никое не остава завинаги в определено състояние. Преходността протича с различна скорост и значение при всеки. Известна истина е повелята: **„Всяко състояние е преходно.”**

Това означава, че в нашия свят изграден върху противоположности не могат вечно да съществуват нито красота, нито грозота, нито доброта нито злина; нито изобилие нито недоимък; нито съвършенство нито погиване. Абсолютната съдба на всички същества е вечната промяна. В горните строфи Хазрети Мевляна възпява тази истина и описва прехода на човека от детство към старост.

Нехайният живот се състои от игра в детството; страсти в младостта; нехайство в зрелостта и съжаление за загубеното

в старостта. В засада дебне смъртта, от която бягат злочестите горделивци, онези, които не са вплели споменаването на Аллах (зикир) в сърцата и езика си; останали лишени от милосърдието; които не искат да чуят и усетят болката на страдащите. Колко жалко са се похабили тичащите подир преходните наслади, подлъгани по земната украса, търсещи благополучие в свят без отвъден живот!..

Земният свят е място за изпитание и беди. На пръв поглед уханието му изглежда приятно и сладко; дарява свежест и съживяване на душата нефс. Ала това е такъв капан, който се превръща в бездна за онези, които не могат да преодолеят пречката на душата нефс.

❁

Месневи: *„О човеко, от земния свят звучат два противоположни гласа. Кой ли глас е склонен да чуе твоето сърце?..”*

„Единият от тези гласове е състоянието на приближаващите се към Аллах, а другият на заблудените.” (том 4, 1622-1623)

„Приемеш ли един от тези гласове, вече не можеш дори да чуеш другия!..”

„Защото обичащият човек става сляп и глух за всичко, което е противоположно на обичаното от него.” (том 4, 1626)

„О пътнико по пътя на истината, виж последният образ в огледалото! Помисли за грозния повехнал вид на красавицата в старостта и за руините от сградата; не се подлъгвай от измамния образ в огледалото!..” (том 4, 1628)

В горните строфи Хазрети Мевляна чрез различни примери разяснява това, че нашия свят се гради върху противопо-

ложности. Причината се корени в това, че Всевишния Аллах притежава противоположни качества. Присъщата на нашия свят противоположност не може да се избегне. Всъщност разума на човек е устроен така, че не може да възприеме нещо, ако то няма противоположност. Човекът и Вселената са фокус на проявленията на имена и качества на Всевишния Аллах като милост, опрощение и благодат и в същото време на проявленията на Неговото величие и наказание. Именно това ги превръща в своеобразна изложба на противоположностите. От гледна точка на Исляма разумът на човек, който може да носи отговорност, зависи от способността му да осъзнава противоположностите.

Колкото по-силно изразена е противоположността (контраста), толкова по ясни са възприятията. Ако поставим бял и сив конец върху черна дъска; белият ще се види по-добре поради разликата с основата. В същото време дори най-зоркият поглед може да пропусне белия заек движещ се върху снежна покривка.

Когато изгражда системата и разяснява възгледите, Ислямът отчита тази действителност. Понятията и разясненията са изградени на основата на противоположностите: добро – зло; Рай – Ад; живот – смърт…

Както в личността на човека, така и във Вселената има стремеж за надмощие между тези противоположности. Като съревнованието между богобоязънта и греховността във вътрешния свят на човека… В това съревнование е невъзможно едната противоположност да премахне изцяло другата. Защото всяка противоположност е отражение в нашия свят на качество притежавано от Създателя на Вселената. Качествата на Аллах са вечни, което означава, че тази противоположност ще продължи до Съдния ден. Това, което подобава на човек е

да полага усилия доброто и истината да надделяват над злото и лъжата, както във вътрешния свят така и във външния заобикалящ го свят. Затова е необходимо да се вслушва в истината и доброто, и да обръща гръб на злото и несъстоятелното. Онези, които го правят постигат истинското щастие и спасение, в това се състои и целта на религията – всеки човек да достигне до това постижение. В знамението се повелява:

„Кълна се… и в душата, и в Онзи, Който я е създал, и на нея е посочил [що е] нечестивост и богобоязливост! Сполучва онзи, който я пречиства. А губи онзи, който се омърсява.” (Сура Аш-Шамс /Слънцето/, 91:7-10)

❁

Месневи: *„Не се привързвай много към имотите и вещите, за да можеш лесно да ги оставиш, когато настъпи определеното време! За да можеш лесно да ги дадеш и да заминеш, спечелвайки награда (севап)! Привържи се към Този, Който здраво те държи, защото Той е Изначалният (Ал-Ауual) и Безкрайният (Ал-Ахир). Ако искаш да намериш Него, за да постигнеш целта си извади и изхвърли товара на душата нефс, който може да потопи лодката на духовността ти.”* (том 3, 128-129)

От земните блага, най-силно вкореняващи се в сърцето са **„имотите”** и **„децата”**. Затова в Свещения Коран Всевишният Аллах определя тези две блага като **„изпитание”**.

В действителност и децата и имотите подобно на всички възможности, с които Всевишния Аллах дарява човека са поверена отговорност. Всички блага идват от Всевишния Аллах и Му принадлежат. Поради това мъдрите и приближените раби на Аллах живеят със съзнанието за нищожност пред Аллах и внимават да се отнасят към всички блага с мисълта

за истинския им Притежател. Следните строфи пресъздават техните чувства:

„Ти вземаш и Ти даряваш, Ти сътворяваш!..

Каквото си ни дарил – това е, нима имаме друго!..“

Пратеника на Аллах (салляллаху алейхи ве селлем) казва следното за изпитанието, на което ще бъде подложена неговата общност:

„Всяка общност има своето изпитание. Изпитанието на моята общност са имотите.” (Тирмизи, Зюхд, 26)

Онези, които изразходват имотите си по погрешен и неправилен начин или ги трупат така, че да ощетяват правата на другите, похабяват благата, които Аллах им е дал. В Свещените айети Всевишният Аллах ни известява за страшната участ, която очаква изпадналите в подобно нехайство:

„…Които трупат злато и сребро, и не раздават от него по пътя на Аллах – извести ги за болезнено мъчение в Деня, когато то ще бъде нажежено в Огъня на Ада и ще бъдат жигосани с него челата и хълбоците, и гърбовете им. “Това е, което натрупахте за себе си. Вкусете, каквото сте трупали!” (Сура Ат-Тауба /Покаянието/, 9:34-35)

Колко поучително звучи предупреждението на достойният Сади Ширази отправено към онези, които изпадат в скъперничество поради прекомерна обич към земното:

„Не мисли, че ще се извисиш трупайки пари. Застоялата вода се вмирисва и пресъхва. Постарай се да даряваш и насочваш и към други. Небесата помагат на течащата вода. Изливат дъжд, изпращат порой и я превръщат в море.”

Истинското умение е със щедрост и състрадание да превърнеш сърцето си в море и да превърнеш благата, с които Всевишния Аллах те е дарил и земната търговия в богатството на отвъдния свят. От тази гледна точка най-полезните имоти са онези, които отиват в отвъдния свят преди своя собственик; и най-достойната душа е онази, която е поела по пътя, водещ към одобрението на Аллах.

Сподвижниците на Пророка (с.а.в.) раздаваха по пътя на Аллах (инфак) без да се страхуват от бедност, защото приемаха земния живот като капитал за вечно щастие в отвъдния свят. Това трябва да ни накара да се замислим за отвъдния си свят и да вземем дял от това тяхно достойно поведение.

В хадис-и шериф се повелява:

„Аллах поставя богатството в сърцето на онзи, който се притеснява за отвъдния свят, подрежда делата му и земното само идва при него. Аллах поставя бедността пред очите на онзи, който се притеснява за земния свят, оставя го да се лута без посока и в този свят получава само онова, което му е отредено.” (Тирмизи, Съфату’л-Къяме, 30)

Хазрети Мевляна посочва, че в загнездването на обич към имотите в сърцето се крие опасност от отдалечаване от Всевишния Аллах. Правилното е към всяко благо да се отнасяме с чувството и съзнанието за **„поверена отговорност” (еманет).** Тогава раздялата с благата няма да става причина за страдание.

Не бива да забравяме и за миг, че сърцето е мястото, където Всевишният Аллах се взира. Земният свят е средство за спечелване на отвъдния и не бива да се приема като самоцел.

СПАСЕНИЕ ОТ НЕХАЙСТВОТО
-2-

За да се отдалечим от нехайството (гафлет) трябва често да споменаваме Всевишния Аллах, тоест съзнанието ни да е постоянно с Него, да не забравяме нашия Господ нито за миг. Защото човек изпада в грях в моментите, когато забравя за Всевишния Аллах.

СПАСЕНИЕ ОТ НЕХАЙСТВОТО
-2-

Всевишният Аллах е създал човека със склонност и към добро и към зло и го е определил като единственото същество с поверена отговорност да Му служи. Като е обвързал постигането на мира и спокойствието в земния живот и щастието в отвъдния с пречистването и усъвършенстването на духовния свят на човека. Важността и необходимостта от осъществяването на това Всевишният Аллах е обявил чрез 7 клетви в първите айети на Сура „Шамс“:

В айетите се повелява:

„Кълна се… и в душата, и в Онзи, Който я е създал, и на нея е посочил [що е] нечестивост и богобоязливост! Сполучва онзи, който я пречиства. А губи онзи, който се омърсява.“ (Сура Аш-Шамс /Слънцето/, 91:7-10)

Нечестивост е попадането в плен на страстите на душата нефс; а богобоязливостта (таква) е стремежа към близостта със Създателя и предпазването на сърцето от всичко, което отдалечава от Него. В по-голямата си част тези две противоположни качества се състоят от едни и същи средства: ум, логика, съзнание, материални блага, позиции, деца … и т.н.

Когато тези средства не се използват за приближаване към Всевишният Аллах, а бъдат подчинени на страстите на душата нефс, тогава духовната ценност бива отровена и единственият

капитал на човека – неговият живот - се похабява и обрича на нещастие и в земния и в отвъдния свят.

След като бе прогонен от Рая сатаната Иблис поиска от Всевишния Аллах да остане до края на света (къямет) и да може да насочва хората към зло. Поради това, че идваме в този свят, за да бъдем изпитани, Нашият Създател го остави свободен в това негово желание.

В Свещеният айет се повелява:

„Рече: “За това, че Ти ме погуби, ще ги дебна по Твоя прав път. После ще идвам при тях и отпред, и отзад, и отдясно, и отляво, и ще откриеш, че повечето са неблагодарни.” (Сура Ал-Араф /Стената/, 7:16-17)

В друг айет от Свещения Коран се известява, че сатаната, който стои на правия път и насочва хората към зло като разкрасява за тях греха, всъщност няма да може да навреди на преданите раби:

„Рече: “Господи мой, затова, че Ти ме остави в заблуда, непременно ще им разкрасявам по земята и непременно ще заблуждавам всички, освен Твоите предани раби сред тях.” (Сура Ал-Хиджр, 15:39-40)

Всевишният Аллах повели:

„Над Моите раби нямаш власт, освен за който те последва измежду заблудените.” (Сура Ал-Хиджр, 15:42)

Всевишният Аллах ни предупреждава да не попадаме в плен на заблудите на сатаната (шейтан) по следния начин:

„...и никога най-измамният да не ви подмами за Аллах!“ (Сура Лукман, 31:33)

Хазрети Мевляна описва положението на онзи, който се подвежда по измамните игри на сатаната (шейтан), попада в плен на страстите на душата нефс и похабява добрите си дела в следния поучителен разказ:

„Един човек живял по времето на пророка Шуайб алейхисселям вървеше и говореше навред: «Аллах видя толкова много мои грехове и провинения, ала въпреки това не ме укори и наказа поради милостта и великодушието си.»

С Божието откровение пророка Шуайб алейхисселям се обърна с предупреждения и напътствия към този човек:

«–Казваш „извърших толкова грехове, а Аллах не ми потърси отговорност затова и с милостта си не ме наказа.“ О неразумни човеко, о ти, който остави правия път и пропадна в пустинята! Колко пъти Аллах те наказа, ала ти дори не разбра. Потънал си в нехайство и поради това си загубил и зрението си. Попаднал си в плен на желанията на душата нефс, на страстите си, ала не забелязваш.

О ти, потъмнял като котел човеко! Покрит си с пластове сажди и нагар, те са почернили духовността ти. Сърцето ти се е покрило с толкова пластове чернилка, че е спряло да вижда, ослепяло е за Божиите тайни.

Всяко нещо изпъква на фона на контраста със своята противоположност и така по-лесно се разбира. Черният нагар в белия излъскан котел се вижда ясно. Ала в почернелия от дима котел, петната от нагара се загубват и не могат да се различат.

Когато вярващият, чието сърце не е загубило чистотата си извърши грях, бързо разбира въздействието му и веднага се разкайва и моли за опрощение „О Господи!“ Ала очите на сърцето на онзи, който неуморно върши грехове и

постоянства в тях, са като покрити с пръст; той не вижда греха си и не усеща терзанието на съвестта. Дори не се сеща да се разкая (тевбе). Греха му се струва като нежна музика за сърцето. Без да разбере загубва вярата си (иман).Чувството на разкаяние, думите „О Господи!“ го напускат; огледалото на сърцето му се покрива с пластове чернилка, която не само потъмнява сърцето му, но започва и да го разяжда.

Когато напишеш нещо върху бял лист, написаното се вижда ясно. Ала когато започнеш да пишеш върху лист, който вече е изписан, написаното от теб не може да се види, смесва се така, че се чете трудно или грешно. Защото, когато черния цвят на мастилото се наслои един върху друг и двата надписа загубват своя смисъл. Ако на този лист напишеш за трети път, тогава го почерняш като сърцето на невеж човек.

Какво друго можеш да направиш, освен да потърсиш убежище при Всевишният Аллах – Избавителя на търсещите избавление? Търсете убежище и напътствие от Вашият Господ – Притежателя на милостта и милосърдието, за да се спасите от страданието, за което няма лек, тоест от потъмняването и ръждясването на сърцето!»

След тези думи изпълнени с Божествен полъх, от които сърцето потреперва, човека с намерение за молба за опрощение (истигфар) попита пророка Шуайб алейхисселям:

«–Какъв е признака на Божието наказание за извършените от мен грехове, което съм получил без да осъзная ?»

Всевишният Аллах низпосла следното на пророка Шуайб:

«Аз покривам греховете; не разкривам тайните, ала най-явният признак на това, че той е бил наказан е следният:

Той изпълнява задължението си да Ми служи, говее (държи оруч), отслужва молитвите, дава задължителната милостиня зекят, върши и други праведни дела, ала в нито едно от тях не намира и зрънце духовна наслада.

Служенето му (ибадет) е формално изпълнено ала духовността му е изгубена; сърцето и тялото му не са в хармония. На външен вид орехите изглеждат здрави, ала във вътрешността им няма ядка, кухи са.

За да се изпита наслада от вярата (иман) и служенето на Аллах (ибадет) сърцето трябва се изпълни с духовност. За да покълне семето, то трябва да е пълно. Нима кухото семе може да даде фиданка? Нима безжизнената външност не е само една обвивка?!»

С тези духовни напътствия Шуайб алейхисселям отправи предупреждение към изпадналия в нехайство човек. С духовността на пророка в сърцето му разцъфнаха цветята на надеждата. Помоли се за опрощение (истигфар) и обърна сърцето си към Истинния (Хак – едно от най-прекрасните имена на Аллах)…"

❁

Най-милосърдният от милосърдните Всевишният Аллах се отнася към рабите си с проявленията на качествата Всеблагия (ал-Халим) и Опрощаващия (ал-Гафур), не ги наказва веднага за извършените от тях грехове. Отлага ги за определено време, ала онзи объркан раб бе нехаен за тази истина. Тази действителност се известява в Свещения Коран по следния начин:

„И ако Аллах наказваше хората за онова, което са заслужили, Той не би оставил на земята дори една твар. Ала Той ги забавя за определен срок. И щом срокът им

дойде, Аллах и тогава ще е всезрящ за Своите раби.” (Сура Фатир /Твореца/, 35:45)

Клетниците покосени от тази духовна болест, не забелязват греховете си и смятат, че извършваното от тях е добро и хубаво и че в отвъдния свят ще се срещнат с положителен резултат. Ала Всевишният Аллах известява за страшния край на онези, които вършат делата си в подобно нехайство:

„Кажи [о, Мухаммад]: “Да ви известим ли за най-губещите по деяния, онези, чието старание в земния живот се погубва, а те си мислят, че вършат добро дело?” (Сура Ал-Кахф /Пещерата/, 18:103-104)

Поради това вярващите се стараят да вършат праведните дела с искреност във вярата (ихляс) като се страхуват да не ги похабят напразно; дори най-малката грешка те приемат за голям грях. Докато нехаещите точно обратно, омаловажават извършваните от тях грехове, независимо колко големи са те.

Абдуллах ибн-и Месуд (р.а.) е казал:

„–Вярващият вижда своя грях по следния начин: той стои в полите на една планина, която всеки момент може да се срути върху него. Страхувайки се от това, той непрекъснато си задава въпроса «Дали планината ще се срине върху мен?» Грешникът вижда греха си като насекомо, което прелетява над носа му.”

След като казал това Ибн-и Месуд (р.а.) махнал с ръка, сякаш гони муха. (Бухари, Деават, 4; Муслим, Тевбе, 3, 2744)

Пратеника на Аллах (салляллаху алейхи ве селлем) казал на достойната Хазрети Аиша (р.а.) следното:

„–О Аиша! Пази се дори от най-незначителните грехове! Защото при Аллах има ангел, който ги следи и записва." (Ибн-и Мадже, Зюхд, 29; Дарими, Рикак, 17)

Едно от големите нехайства, в които хората изпадат е омаловажаването и презрението към рабите на Аллах. Едно от проявленията на това е злословенето, то унижава хората, за които се злослови и обгръща с надменност онези, които го правят. Така стимулирайки гордeливостта и страстите се позволява душата нефс да вземе надмощие. А това довежда до нарушаване правата на другите. Наказанието за този грях се дава в Съдния ден.

Всевишният Аллах не одобрява това Неговите раби да бъдат унижавани и споменава това сред едни от големите грехове:

„Горко на всеки клеветник-хулител…" (Сура Ал-Хумаза / Клеветникът/, 104:1)

В следващите айети се известява, че извършилите това деяние ще бъдат хвърлени в Ада, където огънят ще прониква и в сърцата им.

Едно от нещата, които най-много ангажират сърцето, тласкат човек към нехайство и отнемат от духовната благодат на служенето на Аллах (ибадет) е обичта към земното и лакомията за материална печалба. Нашият Създател ни известява по следния начин за тази слабост на човека:

„И ако неговият Господ го подложи на изпитание, като го почете и облагодетелства, човекът казва: "Моят Господ ме почете." А ако го подложи на изпитание, като ограничи

препитанието му, казва: "Моят Господ ме оскърби." Ала не! Вие не почитате сирака и не подканвате да бъде нахранен нуждаещият се, и изяждате наследството [дори ако е чуждо] с лакомия. И обичате богатството с голяма любов.“ (Сура Ал-Фаджр /Зората/, 89:15-20)

Локман Хеким дава следните наставления на своя син:

„Синко! Земното е като бездънен океан. Много учени, които не бяха достигнали до истинското познание (познанието за Аллах) изпаднаха в нехайство и се погубиха в този океан. Нека твоя кораб в този океан бъдат успокоеното сърце изпълнено с Аллах и вярата (иман). Нека екипировката на този кораб бъде богобоязънта (таква) и служенето на Аллах (ибадет). Нека платната, които ще носят кораба през морета и океани бъдат упованието на Аллах (тевеккюл). Надявам се, че само така можеш да достигнеш до спасението." (Бейхаки, Китабу'з-Зюхд, 73)

❁

Пратеника на Аллах (салляллаху алейхи ве селлем) описва замърсяването и потъмняването на сърцето от нечестивостта по следния начин:

„*Когато рабът извърши грях в сърцето му се появява черна точка. Ако изостави греха, извърши покаяние (тевбе) и помоли за опрощение (истигфар) сърцето му се полира (изчиства). Ала ако вместо това отново се насочи към греха, черното петно се увеличава докато покрие цялото му сърце.*“ (Тирмизи, Тефсир, 83; Ибн-и Мадже, Зюхд, 29)

„*–Сърцето се покрива с ръжда също като желязото.*"

На въпроса:

„–О, Пратенико на Аллах! А с какво се полира и шлифова сърцето ?" отвърнал:

„–С често четене на книгата на Аллах (Свещения Коран) и много споменаване на Всевишния Аллах (зикир).” (Али ел-Муттаки, *Кензу'л-уммал,* II, 241)

Когато говори за праведните раби, които обича и от които е доволен, Всевишният Аллах посочва, че те молят опрощение веднага щом извършат грях и не постоянстват в извършването му:

„…и за онези, които щом сторят непристойност или угнетят сами себе си, споменават Аллах и молят опрощение за своите грехове, - а кой освен Аллах опрощава греховете? – и не упорстват в своите деяния, знаейки…“ (Сура Ал-Имран /Родът на Имран/, 3:135)

За да се отдалечим от нехайството (гафлет) трябва често да споменаваме Всевишния Аллах, тоест съзнанието ни да е постоянно с Него, да не забравяме нашия Господ нито за миг. Защото човек изпада в грях в моментите, когато забравя за Всевишния Аллах. Греховете, които извършваме съзнателно или несъзнателно и грешките в моменти на нехайство стават причина за духовната „ръжда“ по сърцата ни. В резултат сърцето се притъпява и спира да усеща духовна наслада от служенето на Всевишния Аллах (ибадет). Раб, който заболее от тази болест, бива победен от съня си и погубва ранните си утрини (сехер). В последствие за него става невъзможно да вижда грешките си, да отправя молитва (дуа) призовавайки **Аллах** с искреност и бива лишен от молбата за опрощение (истигфар).

Поради това Всевишният Аллах повелява на Пророка (с.а.в.) и чрез него на всички вярващи постоянното споменаване (зикир) така, че да не се допуска дори миг прекаран в нехайство:

„Споменавай своя Господ в душата си със смирение и страх, без гръмки слова сутрин и вечер, и не бъди от нехайните!“ (Сура Ал-Араф /Стената/, 7:205)

В житейския си път човек се среща с различни духовни сътресения. За да се излекува от тях, той трябва да потърси лекарството на покаянието (тевбе) и да се хване здраво за искреността (ихляс). Не трябва да забравяме, че Всевишният Аллах иска да вършим праведни дела с искреност, без друга цел освен спечелване на Неговото доволство (ръза). Само така можем да постигнем духовната наслада в служенето на Аллах (ибадет). В Свещения айет се повелява:

„Низпослахме на теб Книгата с истината. На Аллах служи, предан Нему в религията!“ (Сура Аз-Зумар /Тълпите/, 39:2)

За да е пълноценно и резултатно служенето ни на Аллах (ибадет) то трябва да бъде изпълнявано с искрена вяра (ихляс), богобоязън (таква) и концентрация, тоест в синхрон на тялото и сърцето. Служене на Аллах без искреност (ихляс) и образи без дух (рух) са като кухи плодове и изгнили семена. Основното, което лишава служенето на Аллах (ибадет) от духовната наслада е забраненият (харам) и съмнителен залък. Колкото човек внимава за това, толкова в сърцето му нараства радостта от вярата (иман) и насладата от служенето на Аллах (ибадет). Колко поучителен е следният разказ:

Хазрети Ибрахим бин Етхем разказва:

Бях легнал завит в рогозката си в месджида **„Бейт-и Макдис“.** Към полунощ вратата на месджида се отвори и влезе един мъдрец. Отслужи два рекята (части) молитва намаз и седна с гръб към михраба. Влязоха още четиридесет души. Единият от тях каза:

„–Един човек е легнал тук." А мъдрецът леко усмихнат каза:

„–Това е Ибрахим бин Етхем. Вече четиридесет дни не може да усети насладата на молитвите, които отслужва!" Чувайки това не се сдържах отидох при него, поздравих го и попитах:

„–Каква е причината за това мое състояние?" А той отвърна:

„–Докато беше в Басра, ти си купи фурми. Без да забележиш сложи в торбата си и няколко от падналите на земята фурми, мислейки че са твои. А те всъщност бяха на продавача. Това те отдалечи в известна степен от духовността."

Веднага се върнах при продавача, от когото бях купил фурмите и поисках опрощаване (хеляллък). Това му оказа голямо въздействие и той също стана праведник, който раздаваше по пътя на Аллах (инфак). (Феридуддин Аттар, *Тезкирету'л-Евлия,* 122-123)

Служенето на Аллах (ибадет) се извършва както чрез духовните храни, които подхранват духа (рух), така и чрез материалните храни, които дават сила на тялото. Поради това позволените (хелял) храни дават на тялото духовност и благодат, а от забранените (харам) и съмнителните се проявява тъга, тежест и нехайство.

Рабът трябва да съживява ранните утрини (сехер) с извършване на покаяние (тевбе), молба за опрощение (истигфар) и споменаване на Аллах (зикир) и така да пречиства сърцето си от духовната тежест и да пренесе благодатта на утрините в деня си. По този начин ще изживее един успешен живот в духовната красота на проявленията на Всевишния Аллах.

Нека Всевишния Аллах ни отреди да бъдем от щастливците, които Му служат (ибадет) с искреност (ихляс) и богобоязливост (таква), надявайки се да спечелят Неговото задоволство и получаващи духовна наслада от това служене!.. Нека премахне от нас нехайството, тежестта, леновостта и тъгата и да дари сърцата ни с ведрина и спокойствие!

Амин!..

„МЕСНЕВИ“

ЗАВИСТТА ПОГУБВАЩА КРАСОТАТА В СЪРЦЕТО НИ -1-

Месневи: *„О, завистливи човеко! Опомни се, помъдрей, усъвършенствай се, извиси се!.. Така няма да завиждаш на мъдростта на другите и ще се спасиш от тъгата и страданието!”*

„Помоли Аллах да те спаси от завистта, да я отдалечи от теб, за да се освободиш от този завистлив нрав!”

„Да ти даде духовно занимание, да изпълни сърцето ти с такава ангажираност, че да спреш да се занимаваш с другите хора и да виждаш техните недостатъци!” (том 4, 2680-2682)

Човек идва на земята като произведение на Божията красота и тук бива оставен насаме със скритите в душата му склонности към добро и зло, към грях и богобоязън (таква).

Тоест вътрешният свят на човек е като „място за съревнование“ на положителните и негативни черти заложени в него. Една от най-злите и трудно преодолими черти в човешката природа е „завистта“. Тази негативна черта се корени много дълбоко и затова е трудно да бъде изтръгната и премахната. Веднъж пуснала корен тя обрича човек на постоянно безпокойство и смут. А целта на вярата е да изпълни човешкия живот със спокойствие и мир както в земния така и в отвъдния свят. Най-големият враг на спокойствието и мира са **„ревността”** и произтичащата от нея **„завист”**.

Завистта в човек се поражда от желанието да „премахне“ всички останали, за да останат изгодите и ползите само за него. Онзи, който не знае, че вътрешния му мир се е изпълнил с такива болести, е сполетян от най-страшното духовно бедствие. Ако престореният човек знаеше, че не е искрен може би щеше да се спаси. Ала той е подведен от собствения си вътрешен мир. Истинският неприятел, който му е поставил капан е неговата сурова, неусъвършенствана душа (нефс).

Отрицателните проявления на завистта в душата (нефс) са различни. Завистта „парализира“ положителните наклонности на човек и отслабва разума му. Според преданието, когато пророкът Хазрети Муса се изкачвал по планината Сина (Синай) срещнал старец, който изкарвал прехраната си носейки дърва на гръб. Старецът помолил Муса (а.с.):

„–Моят съсед има магаре и с него си носи дърва. А аз въпреки старостта си се мъча да ги нося на гръб. Ако обичаш помоли Всевишния Аллах да дари и на мен магаре, та да се спася от това мъчение!” Това, че започнал с думите “Моят съсед има магаре” оставило впечатление за ревност и завист затова на връщане Хазрети Муса отговорил на молбата на стареца по следния начин:

„–Всевишният Аллах ще те дари с магаре, ала на съседа ти ще даде още едно!..”

Чувайки това старецът извикал:

„–Не, не искам!.. Нито на мен да дава, нито на него…”

Има много примери като този разказ, които показват колко дълбоки корени има завистта и колко смут и разруха носи това отрицателно качество.

Основата, в която се крие и развива завистта е **егоизма** и **самолюбието**, алчността и поставянето на личните интереси и полза над всичко останало. Докато истинската цел на вярата е да пречисти човека от егоизма и да го направи човеколюбив и състрадателен. Това се постига чрез служене на Аллах (ибадет), което усъвършенства вярата (иман). Както е известно един от първите плодове на вярата в човека е проявлението на **„състрадание”** и **„обич”** към всички създания. Когато човек обича, той се стреми да дарява и радва обичания, и изпитва радост и удоволствие от радостта на обичаните. Колкото по-голяма е тази радост и удоволствие, толкова по-слабо се изразяват негативните склонности заложени в него.

Обичта и състраданието се появяват с усъвършенстването на вярата (иман). Онези, които са постигнали съвършена вяра (иман) притежават необятно чувство на състрадание, което обгръща всички творения. В такива хора омразата, ревността и завистта отслабват до такава степен, че почти изчезват. Това означава, че наличието на завист е признак на това, че вярата (иман) на вярващия все още не е достигнала желаното ниво на съвършенство и висота.

Казано по друг начин **„завистта“** е вътрешното недоволство и противопоставяне срещу Божието предопределение.

Както е известно първото убийство бе извършено поради завистта на Кабил (Каин) към Хабил (Авел).

В такъв случай критерий за самооценка е това, дали се радваме на чуждото щастие като за свое. Така и принципите на вярата (иман) трябва да бъдат не само устно **засвидетелствани**, а вплетени в сърцата. В каква степен е постигната тази цел можем да разберем по това доколко сме се спасили от бедствието наречено „завист“.

Спасението от най-опасните лоши качества – алчността и завистта е да се обгърнем в спокойната духовна атмосфера на доволството/удовлетвореността (канаат). Защото Божествените съкровищници, които доволството дарява на сърцето са неизчерпаеми и безкрайни. Пратеникът на Аллах (салляллаху алейхи ве селлем) е казал:

„Доволството (канаат) е неизчерпаема съкровищница.” (Дейлеми, Мюснед, III, 236 Хадис ном.: 4699) Следователно истинската мяра на богатството е доволството (чувството на удовлетвореност с наличните блага).

❁

Месневи: *„Ако вървейки по пътя на истината (духовното усъвършенстване) завистта те настигне и хване за гърлото помни, че в тази завист е скрита дързостта на сатаната (шейтан).”* (том 1, 783)

„Сатаната завидя на Хазрети Адем и изпита срам от това да му се поклони. Лиши се от щастието заради завистта си.”

„По пътя на истината (духовното усъвършенстване) няма по-труден и по-опасен преход от завистта. Щастлив е онзи, който опазва сърцето си от завистта.”

„Знай, че тялото е дом на завистта. Обитателите на този дом, всички чувства, сетива и разум се замърсяват от завистта.”

„Тялото е домът на завистта, ала Аллах пречиства телата на онези, които се усъвършенстват.”

*„Айетът «**Почистете Моя Дом!**» (Сура Ал-Бакара /Кравата/, 2:125) повелява и външна и духовна чистота. Тялото е създадено от пръст, ала в действителност е съкровищница от сияние.”*

„Ако изпиташ завист към пречистен от завистта човек, ако го мамиш, сърцето ти ще се опетни и потъмни от тази завист.” (том 1, 430-435)

Чрез думите на горната строфа *„вървейки по пътя към Истината...”* Хазрети Мевляна посочва, че завистта може да се прояви и във вярващия (мю‘мин). Това означава, че с приемането на вярата (иман) и с устното ѝ засвидетелстване човек не може да се освободи от завистта.

Завистта за първи път се проявява в сатаната (шейтан). Както е известно **„егоизмът“** и **„самолюбието“** станаха причина сатаната да не се вслуша в Божията повеля и не сведе чело пред Хазрети Адем. Поради това, че сатаната бе сътворен от огън, а Адем от пръст, той изпадна в заблуждението, че е по-достоен и се възгордя, надцени и се възпротиви на Всевишния Аллах. Поради това, че сатаната е от рода на джиновете и той като хората притежава **„егоизъм“.** Следователно във всеки човек има и страна, която прилича на него. Едно от най-страшните проявления на това са ревността и завистта.

Тялото – по начина, по който Всевишният Аллах го описва – е като дом. Чистотата в този дом се постига чрез пречистване от завистта. Дом, в който има завист е като място с отровен газ.

Всичко, което пребивава там поема от този отровен газ. Това означава, че човек, който таи завист в сърцето си, пръска отрова върху всички свои добри дела и те губят съвършеността си. Следователно, за да се пречистим трябва да се освободим от завистта. Това става възможно тогава, когато усъвършенстваме своята състрадателност. Основата и средството за обгръщането в състрадателност е обичта. Защото както бе посочено по-горе, изпитваме радост и щастие от радостта и щастието на онези, които обичаме. Следователно разковничето е в развиването и разгръщането на обичта в най-голяма степен. Това е възможно с откъсване от формата и образа на вярата (иман) и преминаването в духа и същността ѝ. С усъвършенстването и извисяването на духа (рух) всяка завист, която принадлежи на земното изчезва и насладата от вярата достига своя „апогей". Когато духът (рух) се освободи от завистта и започне да се извисява се променя и начина, по който сърцата възприемат имотите и материалните неща. Защото в действителност: „Всичко принадлежи на Аллах!"

❁

Месневи: *„Фараона напразно убиваше деца, докато Хазрети Муса живееше в дворците му необезпокояван."*

„Докато сам подсилваше най-големият си неприятел – душата нефс, Фараона бе в плен на чувствата си; въпреки това живееше със страховете и подозренията: «Моят неприятел, който ми завижда е навън.» "

„Казваше «Този човек е мой неприятел, той ми завижда.» А в действителност истинският завистник и неприятел бе тялото, което той хранеше. Тоест душата нефс.

„Душата нефс на попадналия в плен на чувствата се храни в дома на тялото с безброй блага, а той хапе пръсти, завиждайки на другите.” (том 2, 771-775)

Както се споменава в по-горните строфи докато истинският неприятел на човека е собствената му душа нефс онези, които не осъзнават това подобно на Фараона го търсят извън себе си. Дори да има външен неприятел, бедствията, които може да предизвика побеснялата душа нефс са несравними с вредите, които той може да нанесе. За да изясни тази истина Мевляна казва:

„О, пътнико по пътя на истината! Ако искаш да узнаеш истината, Муса и Фараона са живи, те са скрити в теб и продължават да се съревновават в твоето сърце! Поради това трябва да търсиш в себе си тези двамата – неприятели един на друг!”

❁

Едни от прекрасните наставления на Хазрети Едебали (к.с.) гласят:

„–О, синко! Най-големият успех е да опознаеш душата нефс. Човекът, тоест суровата, неусъвършенствана душа нанася най-голяма вреда на себе си. А приятел е онзи, който е опознал и усъвършенствал душата нефс, познал е негативните ѝ склонности и се стреми да ги преодолее.”

Много е трудно човек да изгради ясна и точна представа и съзнание за това, че истинският неприятел е душата нефс в нас. Нещо повече, колкото по-сурова и незряла е душата нефс, толкова в по-голяма степен тя се приема за верен приятел. Много по-лесно е човек да опознае външния неприятел и да се предпази от него. Душата нефс е част от нашата вътрешна същност, поради тази близост ние проявяваме толерантност

и снизхождение дори към злините, които идват от нея. Това може да се сравни със следното: Лошите черти в собственото дете приемаме по-леко от същите черти проявени от съседското дете. Причината за това е близостта, която човек изпитва към своето дете. Същото е отношението на душата нефс към душите нефс на другите.

В това се състои и една от трудностите при преодоляването на душата нефс, тя е част от нас. В нас е заложено това да я приемаме. Най-трудното е човек да се противопостави на заложеното в природата му. В човешката природа е заложен баланса и заедността на положителните и отрицателни качества, това превръща душата нефс в най-неудържимия и дързък неприятел, срещу когото е трудно да надделеем. Този неприятел в нашия вътрешен мир може да бъде надвит само и единствено с премахването на склонността към завист.

По време на урок Сърр-ъ Сакати (к.с.) разяснявал на учениците си значението на хадиса: *„Който не страда със страданието на вярващите не е от тях (не е вярващ мю'мин).”* (Хаким, Мустедрек, IV, 352; Хейсеми, Меджмау'з-Зеваид, I, 87) точно тогава един от учениците му влязъл развълнуван и съобщил:

„–Учителю! На улицата, на която живеете избухна пожар, всички къщи изгоряха. Само вашия дом остана непокътнат.”

От радост Сърр-ъ Сакати казал: „Елхамдюлиллях!..” (Слава на Аллах)

Трийсет години по-късно разказал на свой близък приятел:

„–Тогава казвайки «Елхамдюлиллях!..» макар и за миг, мислех само за себе си, забравих за страданието на онези, които бяха сполетени от нещастието. От тогава вече 30 години моля за опрощение (теббе) на този миг от моя живот!..”

Този пример показва, че дори духовно усъвършенствалите себе си хора могат да изпаднат в такова положение, в което подобни чувства да ги завладяват и възползвайки се и от най-малката нехайност или унесеност да се проявят. Дори този пример е достатъчен да покаже колко трудно е човек да надвие душата нефс и една от нейните най-лоши склонности завистта.

❁

Месневи: *„Сатаната изпита срам от това, че ще се унижи; тоест принизи се защото помисли, че ако се поклони на Хазрети Адем това ще е унизително за него; така се повлече в хиляди злини.”*

„И Ебу Джехил завидя на това, че знатният, но безимотен сирак Хазрети Мухаммед (с.а.в.) бе избран да бъде Пратеник на Аллах. Заради тази своя завист дръзна да се надценява над Пророка.” (том 2, 806-808)

Завистта и произтичащият от нея стремеж да се търсят недостатъците и слабостите на другите, да се надценява и възгордява пред останалите души нефс е само вътрешно заблуждение и измамна представа. Всъщност тези мисли и действия не само не издигат завиждащия над другите, но и принизяват степента му пред Всевишния Аллах. Един от най-големите примери за това е отказа на сатаната да сведе чело пред Хазрети Адем.

В действителност Всевишният Аллах не е раздал от благата по равно на всички. Различието в това отношение е принцип, който прави възможен социалния живот в обществото. По-важно от това дали отредените блага са много или малко е отговорността и Божията равносметка, която ще бъде търсена за тези блага. В този смисъл от гледна точка на отговорността

всички са равни. Тези, на които са отредени по-вече блага ще носят по-голяма отговорност и обратното онези, които имат по-малко блага ще носят по-малка отговорност и в известен смисъл по-лесно ще дадат равносметка за тях. В Свещеният айет се повелява:

„После ще бъдете питани в този Ден за насладите [на земята].” (Сура Ат-Такасур /Преумножаването/, 102:8)

Завистта е форма на възражение срещу разпределението на Божиите блага и поради това е голяма дързост извършена срещу Всевишния Аллах. Нещо повече, това е неосъзнаване на това, че в неравномерното разпределение на Божиите блага се крие мъдрост. Един малък пример, ако на всички бе разпределена благодатта „мисъл“ в равна степен, тогава никой нямаше да иска да върши основните за едно общество по-обикновени дейности. Когато разсъждаваме над всички същества от тази гледна точка ще видим, че различието в благата е принцип, който прави живота на земята възможен. Свещеният Коран изразява по следния начин целта на това Божие разпределение:

„…и въздигаме едни от тях над други, та едните да се възползват от другите…“ (Сура Аз-Зухруф /Украсата/, 43:32)

Следователно завистта е неосъзнаването на мъдростта в разпореждането на Всевишния Аллах и безочливо възразяване срещу дейност, в която Той решава и изпълнява. А това е недопустимо и неприемливо поведение за същество, което по същността си е създадено превъзходно. Завистта и ревността са едни от най-негативните качества след неверието, които принизяват човек.

Месневи: *„Юсуф се крие от завистта и ревността на грозните. Красивите живеят като в огнени пламъци от злината на неприятелите.”*

„Юсуф е в кладенец заради подлостта на братята си. Защото тези братя от завист хвърлиха Юсуф на вълците.” (том 2, 1405-1406)

(...)

„Якуб алейхисселям, който притежаваше благ нрав трепереше над Юсуф именно заради този „вълк на завистта.“

„Видимият за очите вълк не доближи Юсуф, ала завистта на братята му, надмина и вълците със злините и бедите, които му причини.”

„Понеже вълкът на завистта“ разкъса Юсуф, братята му поискаха прошка от баща си с благи думи: «Оставихме Юсуф при нашите вещи и вълкът го изяде.»”

„Стотици хиляди вълци не могат да се сравнят с тази подлост и низост. Накрая този „вълк на завистта“ ще бъде опозорен.” (том 2, 1408-1411)

Най-важният извод от разказа за пророка Юсуф (алейхисселям) в Свещения Коран навярно е това, че завистниците попадат в срамно положение пред онзи, на когото са завидели и признават греха си.

Действително в този разказ братята на пророка Юсуф изживяват унижението от изпитаната завист и биват принудени да признаят:

„Рекоха: “Кълнем се в Аллах, предпочете те Аллах пред нас. Наистина съгрешихме.” (Сура Юсуф, 12:91) Това означава, че завистника не може да навреди на онзи, на когото

завижда, ала унизява сам себе си като често накрая сам съжалява за стореното.

В контекста на този разказ ще засегнем още един въпрос, а именно как се лекува завистта. Хазрети Юсуф (а.с.) съжали братята си, които завистта бе довела до прага на духовното унищожение. Постоянно им изпращаше помощ и дарове, за да не изпаднат в трудно положение по време на сушата. Засрамени от завистта си братята му казаха:

„–Ти си Юсуф!" Юсуф алейхисселям премахвайки срама им ги привърза още по-силно към себе си:

„Рече: "Няма укор днес към вас. Аллах да ви опрости! Той е Най-милосърдния от милосърдните.»" (Сура Юсуф, 12:92) Така изтри напълно завистта, която разяждаше сърцата им и ги разрушаваше духовно.

❁

Месневи: *„О ти постигнал щастието, съжали онзи, който завижда на слънцето на мъдростта; отнеси се с нежност към него, прости му!"*

„Нима може един човек да скрие светлината на слънцето от очите си? Нима може да угаси ежедневната му свежест?"

„Нима може да намали безмерната му светлина или да го свали от висотата, на която се намира?"

„Нима не се превръща завистта към духовно извисените във вечна и безкрайна смърт за онези, които искат да ги унижат? Поради това е казано: «Завистта на завистника изгаря добрите му дела.»" (том 5, 11-14)

Един от най-важните фактори в извисяването или принизяването на човешкия живот е правилното насочване на обичта и неприязънта. Насочването с обич към приближен раб на Аллах извисява живота, докато злонамереността към такъв човек го принизява. Подобна завист поражда много по-голяма вреда от завистта към обикновените хора. Защото завистта към обичан раб на Аллах предизвиква в още по-голяма степен гнева на Всевишния Аллах. По този въпрос Хазрети Мевляна казва следното:

„Заради това, че завиждат на душите на приетите от Аллах раби, сатаните биват изхвърляни презглава от небесата!”

Трябва да се знае, че и завистта като останалите грехове се степенува според човека към когото се изпитва. Човек попаднал в „лапите“ на завистта е за съжаление. Защото той не само, че сам унижава себе си, но и не осъзнава това. Безспорно умението да се преодолее чувството на гняв и яд и способността да се изпита съжаление към грешника затова, че „не е могъл да се опази от греха“ е един от върховете на мъдростта, съчувствието и зрелостта, който е постижим за малцина.

ЗАВИСТТА

ПОГУБВАЩА КРАСОТАТА В СЪРЦЕТО НИ
-2-

Завистта е вътрешното недоволство и противопоставяне на Божието предопределение по силата, на което едни блага са дадени на други. Ревността срещу притежателите на блага е първият признак за началото на страшната „болест“ на сърцето – завистта. Освен, че е признак за наличието и развиването на тази „болест“, ревността е и опълчване срещу съдбата (кадер).

ЗАВИСТТА ПОГУБВАЩА КРАСОТАТА В СЪРЦЕТО НИ -2-

Всевишният Аллах е създал човека като най-прекрасното творение **„ахсен-и таквим”** и го е натоварил с отговорността да Му служи. За целта го е дарил и с необходимите качества за изпълнение на тази отговорност. Поради заложената в земния живот тайна на **„изпитанието“** наред с тези благородни качества човекът е дарен и със склонности на душата нефс, които са пречка за осъществяването на задължението му да служи на Аллах. Онзи, който иска да премине успешно през Божието изпитание, трябва да потисне негативните си качества и да действа съобразно достойнствата и положителните си черти.

Едно от най-страшните негативни качества, което изгаря и унищожава всичко хубаво в сърцето и което човек трябва да преодолее в земния си живот е „болестта“ на „**завистта**“.

Завистта е вътрешното недоволство и противопоставяне на Божието предопределение по силата, на което едни блага са дадени на други. Ревността срещу притежателите на блага е първият признак за началото на страшната „болест“ на сърцето – завистта. Освен, че е признак за наличието и развиването на тази „болест“, ревността е и опълчване срещу съдбата (кадер).

Ако сравним завистта със сграда, основните ѝ градивни материали са мнителността, коварството, интригата и раздора.

В основата са неморални качества като егоизма, преследване на лични интереси и изгода, обичта към високите позиции, страстите, показността, надменността и самолюбието.

Корените на завистта са скрити в душевността на човека, поради това онези, които са попаднали в плен на душата нефс дори да са потънали в завист смятат, че те не са завистливи. Те не могат да осъзнаят, че са във водовъртежа на пропастта.

Един от първите признаци показващ наличието на завист в човека е появата на желание онзи, към когото се изпитва завистта да загуби благата, които притежава и след като това се случи да се изпита успокоение и радост в сърцето.

Завистника тъне в омраза, предателство, отмъщение, подлост, измама, злословене и позорене на човека на когото завижда. Погубва преходния си земен живот с химери и измислици и сее отрова край себе си.

Хазрети Мевляна описва това противно и погубващо качество от душевността на човека в следния разказ:

Един владетел бе взел двама слуги. За да изпита техния нрав и духовни качества извика единия при себе си и заговори с него. Слугата отговаряше с лекота дори на онези въпроси, които биха затруднили другите. Владетелят остана доволен от този разбран, умен и сладкодумен слуга. След което извика другия при себе си.

Вторият слуга не бе в добро здравословно състояние, устата му миришеше и зъбите му бяха почернели. На пръв поглед владетелят не остана доволен от външния вид на втория слуга, но за да опознае вътрешните му качества започна да беседва с него:

„–Не изглеждаш добре, първо ще трябва да те полекуваме. Ти си приятен човек, а ние сме умели лечители. Не ни приляга да те занемаряваме или пренебрегваме. Седни да поговорим с теб, да проверим нивото на мисълта ти."

След което владетелят се обърна към първия слуга:

„–Ти иди, измий се, преоблечи се."

За да изпита втория слуга се обърна към него с думите:

„–Твоят приятел, с когото говорих първо, каза много лоши неща за теб. Ала аз виждам, че ти не си такъв какъвто той те описа. Този завистник без малко да ме настрои срещу теб. Приятелят ти каза, че си крадлив, неморален и че дружиш с лоши хора. Ти какво ще кажеш за него?"

Вторият слуга отвърнал:

„–Нищо лошо не мога да кажа за този добър и честен приятел. Напротив, щом той е казал така за мен, смятам че притежавам тези негативни черти и трябва да се поправя. Владетелю, навярно той е видял много мои лоши черти, за които аз дори не подозирам."

Владетелят продължил да беседва:

„–Той разказа твоите лоши качества, сега ти разкажи неговите."

В отговор на това слугата отвърнал:

„–Владетелю, той е много добър мой приятел и това не ми позволява да говоря лошо за него. Мога да кажа само следното: Неговите недостатъци според мен не са недостатъци, а достойнства. Той е пример за обич, вярност и човечност. Присъщи за него са честността, разума и приятелството. Той е щедър, винаги се притичва на помощ на нуждаещите се. Толкова е

великодушен, че е готов да даде и живота си. Сред достойнствата на моя другар по съдба е това, че не е себелюбив, добър е към всички, но към душата си нефс е лош.”

Чувайки това от слугата, владетелят отвърнал:

„–Не прекалявай с хвалебствията, защото аз ще изпитам и него, да не се засрамиш после от думите си.”

Слугата казал:

„–Не мъдри владетелю! Не прекалявам с хвалебствията. Всички тези качества на моя приятел са в повече от това, което съобщих. Казах това, което знам. Ала какво мога да направя ако не вярваш на моите думи? Моето сърце ми повелява да кажа това.”

Когато първият слуга се върнал измит и чист, владетелят се обърнал към него:

„–Много добре изглеждаш чист и с нови дрехи, колко хубаво щеше да бъде, ако не притежаваше лошите качества, които приятелят ти ми описа преди малко.”

Чувайки това първият слуга не се сдържал:

„–Владетелю, моля те кажи ми какво каза този безсрамник!..”

Владетелят отвърнал:

„–Твоят приятел първо ми разказа за твоето двуличие. За това, че на вид си спасение, а всъщност си беля.”

Чувайки лошите думи, с които другарят му го е описал, слугата страшно се разгневил, устата му се разпенила, лицето му почервеняло, вълната на злословието преляла:

„–Преди той ми бе приятел; ала устата му бе развалена. Като изоставено куче, от глад ядеше каквото намери.”

За да унижи приятеля си изсипа цялата мръсотия, която имаше в душата си. Владетелят го прекъснал с думите:

„–Достатъчно! Изпитах ви и видях разликата между вас. Неговото тяло е болно и затова устата му мирише, ала при теб душата ти се е вмирисала! Стой далеч, ще си на подчинение на приятеля си. Научи от него благоприличие, човечност и как да се държиш и говориш! Вземи поука от неговите достойнства. Остави завистта, защото тя е като камък завързан за кръста ти, с нея не можеш нито да ходиш нито да плуваш.”

Както е видно поведението на човека е като огледало отразяващо неговия духовен мир и личност. Лошите постъпки, предизвикани от преследване на изгодата или завистта, очертават духовния мир подобно на кардиограма.

Хазрети Мевляна иска да вземем поука от този разказ като ни наставлява със следните думи:

„Истинската същност на човека е скрита под езика му. Той отразява вътрешния мир на човека.

Когато вятъра повдигне завесата вътрешността на дома се вижда. Когато някой непознат ни каже нещо, завесата покриваща духа му (рух) се повдига и се вижда неговата духовност, неговият вътрешен свят; показва се каква личност и характер притежава. Става ясно с какво е изпълнен неговия вътрешен свят – с перли или с пшеница; дали там е розова градина, даряваща сърцата със свежест или купчина развалини; дали е съкровищница или гнездо на змии и скорпиони.”

„О нехайни човече, ти който си попаднал в плен на земното и си погубил вътрешния си мир! Нима не знаеш, че в смъртния си миг няма да можеш да мислиш за нито едно от тези свои чувства. Дори в смъртния миг да изоставиш завистта няма да има полза. В гроба тези очи ще се запълнят с пръст. Ала ако ти притежаваш чисто сърце, то ще е твой спътник. Затова се погледни! Дали притежаваш сияние, вътрешен взор изпълнен с благодат, които да осветят мястото, в което ще бъдеш погребан? Положи усилия да придобиеш съкровищницата на поверената ти ценност, на безсмъртния дух (рух). Постарай се да стоиш далеч от страстите и завистта и стани достоен човек. Прави много добрини и праведни дела, за да се явиш при Всевишният Аллах с тяхната красота.”

„Знай, че престорeното и красиво лице няма никаква стойност ако е съчетано с лош нрав. Тоест лошата същност не може да се прикрие с престорени действия. Лошата същност изважда на показ това, че облика е само маска.

Не гледай облика, а същността, виж вътрешния мир на човека. Защото само добрината и хубавият нрав извисяват човека.

Знай, че материалната форма, тялото ще се изгуби в морето на преходността, красотата му ще изчезне. Ала духовността остава завинаги, тя е безсмъртна. Дори, когато телата на достойните, усъвършенствали духа си се превърнат в пръст, те продължават да живеят в сърцата чрез прекрасния спомен. Те никога не се превръщат в история.”

„О човече, качествата, които от завист приписваш на другите са всъщност отражение на твоя лош нрав. Това си ти, прехвърляш върху другите това, което виждаш в своето

огледало; ти описваш и нараняваш себе си; сам изплиташ въжето на проклятието си."

И действително завистта е духовна болест, която уврежда сериозно повече онзи, който завижда, отколкото човекът на когото се завижда. Тази вреда може да засегне дори вярата на човек и да доведе до ужасен край. Един от най-явните примери е Карун, който в началото бе един от праведните вярващи и след Муса алейхисселям четеше Тората (Теврат) най-добре, а в края на живота си от завист загуби дори вярата си. Възгордя се от огромното богатство и власт, завидя на позицията на пророка Муса и бе наказан с Божието отмъщение. Пропадна вдън земя заедно с дворците и богатствата, на които се уповаваше. Превърна се в злочестник във вечния свят.

По повод на злината на завистта Пророкът (салляллаху алейхи ве селлем) е казал следното:

„Една от болестите на предишните общности се предаде и на вас: Завистта и омразата. Това е изкореняващо. Когато казвам изкореняващо, нямам предвид изкореняване на коса. То изкоренява (премахва) вярата..." (Тирмизи, Съфату'л-Къяме, 57)

Хазрети Мевляна казва в продължение:

„Ти не виждаш злината в себе си. Ако я виждаше щеше да се опълчиш не на другите, а на своята душа нефс.

Нима щеше да укоряваш другите за злината, да виждаш техните грешки, нима щеше да изпаднеш в нехайство ако бе погледнал със сиянието на Всевишния Аллах?

О, ти опечален и натъжен човеко, доближи се лека полека, малко по малко до сиянието, доближи се, за да се превърне огненият ти взор в сияние; вместо да виждаш грешките и

слабостите на другите виж своя вътрешен мир. Съживи се, за да се пречисти сърцето ти от сметта."

Началото на завистта започва с началото на човешката история. Колко поучително е това, че най-достойните хора винаги са били обект на завист.

Първата завист и надменност са се проявили когато сатаната (шейтан) застава пред Адем алейхисселям обзет от самолюбие и отказва да се подчини на повелята на Аллах. Пламването на тези унищожителни чувства в сърцата е станало причина непокорният син на Адем алейхисселям – Кабил (Каин) да убие брат си – богобоязливия и праведен Хабил (Авел); за кървавите сълзи на Якуб – алейхисселям, когато Хазрети Юсуф е хвърлен от братята си в кладенеца и много подобни случки.

Погубването на семейства, общности и народи е изпълнено със сцени на завист. Завистта е бедствие, което започва от индивидите, но стъпка по стъпка обхваща цели общности и народи.

В следните хадиси се повелява:

„Не завиждайте! Защото завистта изяжда и унищожава добрите дела и наградите (севап) така както огънят изгаря дървата." (Ебу Давуд, Едеб, 44; Ибни Мадже, Зюхд, 22)

„Когато хората не си завиждат живеят в постоянна благодат."

„Не таете омраза и завист един към друг, не си обръщайте гръб и не прекъсвайте връзките си. О, раби на Аллах бъдете братя." (Бухари, Едеб, 57)

От друга страна онзи, който е пострадал от завистта не бива да отвръща на злото със зло, вместо да се ядосва и да страда трябва да изпитва съжаление към завистника. Своето

положение на пострадал трябва да посреща с търпение (сабър) и толерантност, за да се извиси и спечели награда (севап); тоест да извлече полза от това положение.

Хазрети Мевляна (куддисе сиррух) изразява много хубаво тази мъдрост:

„Розата спечели прекрасния си аромат, защото се разбираше добре с бодлите. Чуй това от самата нея. Виж какво казва:

Защо да се натъжавам и да страдам за това, че съм заедно с бодлите? Аз се сдобих с усмивка затова, защото понесох близостта с бодлите с лош нрав. Благодарение на тях имам възможност да дарявам красота и аромат край себе си…”

Нека Всевишният Аллах отреди на сърцата ни да получат дял от възвишения нрав на праведните раби, които проявяват удовлетвореност (канаат) към благата, които са им дарени и са доволни от положението си! Нека ни опази от печалния край на онези, които завидяха на благата, с които другите бяха дарени и се подмамиха по измамната позлата на земното и от злото на завистниците, когато завидят!

Амин!..

„МЕСНЕВИ“

ПРОРОКЪТ МУСА И ФАРАОНА -1-

Хазрети Мевляна представя по разбираем за хората начин дълбочината на интуицията на пророка Муса алейхисселям и изглупяването на Фараона в живот отдаден само на душата нефс:

„Хазрети Муса призова Фараона към правата вяра със скромност и благост. Защото Всевишният Аллах поиска Муса да призове Фараона с нежни и благи думи. Когато Фараонът го попита: „Кой си, какъв си, как е предишното ти име?'' Пророкът Муса отвърна:

„Аз съм пратеник на Аллах; спасявам хората от неверието! Същността ми е от глина. Тялото ми е създадено от пръст и там ще бъде върнато! Ала Аллах дари глината с душа и сърце! Истинското ми име е «Безсилният раб на Аллах – Муса ! Син съм на един от рабите на Аллах!»''

Този път Фараонът каза: „Ти си раб на Фараона, защото тялото ти се хранеше с благата на Фараона. Сега ти се превърна в неблагодарен раб, отрече ме и стана неверник.”

В отговор пророкът Муса каза:

„Никога! Аллах е Един! Той няма съдружници. Рабите принадлежат само Нему. Само онзи, който ще бъде погубен може да изпадне в съдружаване! Защото единобожието не позволява съдружие в сърцето!

О, Фараоне! Та ти нямаш силата да направиш дори една от моите вежди, не би могъл да създадеш крилото на муха; как можеш да твърдиш, че си ме създал? Ти си много жесток! Защото съдружаваш с Аллах!..”

Когато Фараонът каза: „Без съмнение аз имам права над теб. Това ли е благодарността ти ? Да ме унижаваш пред народа, да отричаш моята „божественост“, да почерняш живота ми?” Хазрети Муса отвърна:

„Ако не влезеш в правата вяра, ако не изоставиш злодеянията си и не започнеш да правиш добрини, ако не ме послушаш в Деня на възкресението твоята участ ще бъде много по-страшна от сега!

На вид аз нанасям удар по твоите дръзки твърдения за „божественост“, ала в действителност се опитвам да превърна трън на неверието като теб в розова градина.”

Фараонът отвърна: „Ти наистина си много умел магьосник. Успя да разделиш на две народа на Египет, който ми принадлежи!” Хазрети Муса отвърна:

„Магьосничеството се крепи на нехайство и неверие (кюфюр), а аз съм в Божието откровение (вахий). Духът ми (рух) е факел на вярата!

Ти само предполагаш! Нима това, че моят Господ ме изпрати при теб не е доказателство за съществуването на Всезнаещ, Който ме изпраща? А и моето чудо е най-доброто лекарство за раната на неверието!

Преди време ти видя някакви сънища. Ти знаеше, че аз ще взема тоягата, че от ръката ми ще се види сияние и че ще пречупя наглите ти рога! Звездобройците, на които разказа съня си разбраха истината, ала ти не можа да я осъзнаеш!

Онзи, който управлява народа трябва да се обгърне с нравствеността на Всевишния Аллах! А ти си превърнал душата си в обиталище на сатаната; и страстите си – в храм!"

„Вие и вашите поддръжници, които живеете в този свят само с телата си и се подчинявате на страстите на душата нефс непрекъснато нападате онези, които водят духовен живот и пазят вярата си! О ти злонравен Фараоне! Ако вярващите не са те нападнали досега то е само поради благия си нрав!

Погуби хиляди невинни. Превърна се в най-злочестният угнетител. Мислиш, че затвори преходите към отвъдното, ала ето, че се намери смелчага да те ослепи! Този смелчага съм аз; ще пречупя волята ти; ще унищожа името и славата ти!

О, неприятелю! Знай, че има Един, Който притежава сила и знае всичко. Той дава всекиму заслуженото!

Бедите ти се стоварват поради глупостта и безразсъдството ти. Ако сърцето ти потъмнее от злина, знай че това е началото на наказанието! Покай се и помоли за прошка за съдружаването с Аллах, за гнета и греховете, които си извършил! Ако досега не си бил засегнат от наказанието за

извършените грехове, то е само поради милостта и снизхождението на Аллах!"

В продължение Хазрети Муса каза на Фараона: „Чуй моите наставления и действай според тях, за да придобиеш в замяна четири блага!"

Фараонът попита: „О, Муса! Какви са тези наставления, и какво ще ми дадеш в замяна на тази вяра, кажи та да се разхлаби обръча на неверието ми пред твоите хубави обещания!"

Хазрети Муса отвърна: „Наставленията са следните: Приеми единобожието на Създателя открито с думите: «Аллах е Единственият Господ!» Той е Един, и няма равен Нему, Създателят на небесата, звездите на небето, хората по земята, сатаните, джиновете и птиците! Той е Създателят на моретата, долините, планините и пустинята; безгранична е властта Му и няма подобен Нему!

Четирите блага, които ще получиш в замяна на тази вяра са следните:

Първо: Тялото ти ще бъде в постоянно здраве и благоразположение, тоест в духовност и благодат!

Второ: Ще се сдобиеш с толкова дълъг живот, че дори смъртта ще се посвени да се доближи до теб! Ще останеш вечно жив. Животът ти ще продължи и след като тялото ти се превърне в пръст!

Трето: И в земния и в отвъдния свят ще живееш в сигурността на това, че си отдаден на Аллах!

В замяна на твоето неверие Притежателят на щедростта и милостта Аллах ти отреди това; ти прецени с какво ще те награди ако си верен!

Четвърто: Ще останеш не само духовно млад, а и косите ти ще останат черни, лицето ти ще остане свежо от сиянието. Сърцето ти ще бъде винаги спокойно от Неговото споменаване (зикир).”

След като чу с какво ще се сдобие ако повярва, Фараонът каза:

„О, Муса; позволи ми да се допитам до един добър приятел!”

Фараонът разкри думите на Хазрети Муса пред съпругата си Асия, а тя каза:

„О, ти, чието сърце е объркано; приеми от душа и сърце тези обещания! Щастливец си, слънцето става корона на главата ти!

Невероятно е това, че Аллах те призова към подобна милост?! Учудващо е как сърцето ти не се стопи от радост!”

„Със сигурност има мъдрост в тази твоя слепота причинена от нехайството! Ала докога ще продължи това? Не бива нехайството да е прекомерно, за да не се превърне в отрова за духа и ума и да не причини ужасяващо бедствие!

За едно зрънце ти се дават хиляди зърна и градини; за една жълтица – хиляди златни находища!

Като в хадиса «Който е с Аллах и Аллах е с него» (Аджлуни, Кешфу'л-Хафа, II, 272) зрънцето, което се дава е «Който е с Аллах» а това което се получава в замяна е «Аллах е с него!»!”

Защото, когато едно смъртно същество се отдаде на безсмъртно същество, и то става безсмъртно, вечно.

Капката се бои от вятъра и пръстта, защото те я погубват. Ала ако капката попадне в морето тя ще се спаси и от горещината на слънцето, и от вятъра и от пръстта... Видимо капчицата се загубва в морето, но същността ѝ остава завинаги като част от това море!

Тази замяна е като това, едно низше същество да се издигне на седмото ниво на небето; то е дар в дара! В този блажен дар дори и даровете се загубват!"

След насърченията на Асия, Фараонът каза: „Да го обсъдя и с Хаман, да чуя какво мисли. Защото владетелите трябва да взимат мнението на везирите!"

Хаман бе от рода и типа на Фараона. Фараона се срещна насаме с Хаман и му разказа дума по дума казаното от Хазрети Муса.

Лишеният от милостта на Всевишния Аллах, отдалеченият от истината Хаман, чувайки разказа на Фараона изкрещя, изрева, хвърли се на земята.

„О, велики владетелю, досега ти бе „идола" на всички. Нима от сега нататък ще бъдеш най-незначителният, най-нищожният от всички?

Да вземе един господар да се превърне в роб на своя роб. Земята ще се превърне в небе, небето ще стане земя; това е нещо невиждано досега; нека и от сега нататък да не се случва!"

Залъкът на щастието и владението бе стигнал до устата на Фараона, когато злите и безразсъдни слова на Хаман пресякоха пътя му към вярата и истината. Така той лиши Фараона от вярата. Нека никой владетел няма подобен противен везир.

Хазрети Муса каза: „Аз ти предложих дарове, бях щедър, ала Аллах не ти е отредил да ги получиш!"

Властта, която ти е дал народа, ще бъде отнета от теб, подобно на пари дадени в заем! О неразумни! Дай преходното царство на Притежателя на Владението, тоест на Аллах, за да те дари с истинско царство! Да те превърне в Свой приятел !

ПРОРОКЪТ МУСА И ФАРАОНА
-2-

„О, пътнико по пътя на Аллах! Ако искаш да узнаеш истината,

Муса и Фараона са живи,

те са скрити в теб и продължават да се съревноват в твоето сърце!”

ПРОРОКЪТ МУСА И ФАРАОНА
-2-

Чрез клетвите в Сура „Шамс“ Всевишният Аллах известява, че в човешката душа са заложени и **„нечестивост“** и **„богобоязливост“**; онези, които се пречистят от греховността и се обгърнат в богобоязливост ще бъдат спасени, а онези, които останат в плен на низките страсти и почернят душата си с грехове ще бъдат от загубилите.

Погледнато от този ъгъл се вижда, че човешката душа има две страни. Защото две противоположни склонности към добро и зло са постоянно в съревнование за надмощие. Това объркване в човешката душа Хазрети Мевляна описва по следния начин:

„Вътрешният мир на човек прилича на гора. В нея изобилства разнообразие от добро и зло от всякакъв вид. Щом знаеш за милостта на Аллах към теб, описана в знамението ***«...и му вдъхна от Своя дух*** *(мъдрост от Своята мощ)»* *(Сура ал-Хиджр, 15:29) и черпиш благодат от това Божие вдъхване, бъди бдителен срещу „човека”, срещу смесицата от странни чувства и усещания в него!..*

В емоционалния свят на човека присъстват същността и наклонностите на много видове животни, като хищността на вълка, хиляди приятни и отблъскващи, топли и студени черти.

Човекът се формира и направлява от чертата, която надделее в него. Именно тя властва в същността му. Ако в съдържанието на една сплав златото е по-вече от медта, тя се приема за златна.

Трябва да бъдеш възкресен в образа на животното характеризиращо се с чертата надделяваща в теб. Защото чувствата ти определят твоята прилика с творенията.

Понякога идва миг, когато в човек се проявява жестокост подобна на вълчата. В друг, подобно на луната той променя своя облик и придобива хубавия лик на пророка Юсуф.

По тайнствен и неразбираем начин и добрините и злините проникват от сърце в сърце.

Непокорният разярен кон се подчинява на емоционалното състояние на собственика си и преминава в спокоен ход. Мечката бива опитомена.

От хората се предава старание и желание на кучето и то започва да служи; да ловува, става пастир на стадо овце или пазач; и е на разположение на човека.

От «Младежите от пещерата ал-Кахф» се пренесе такава благодат върху кучето, че то остана с тях до края и така бе удостоено със споменаване в Корана.

Понякога в душата на човек взимат връх различни черти. Духовността го извисява до ангел и обратното страстите на душата нефс го доближават до сатаната (шейтан). Превръща се в тиранин.

„Лъвовете на мъдростта“, тоест приближените раби на Аллах (вели) добре познават тази гора на истината. През нея минава скрит път към капана на душите. Приближените раби на Аллах познават тези капани и ги преодоляват; спася-

вайки сърцата от злото и притесненията на душата нефс, ги отвеждат до Истинният Хак (Аллах).

О ти душа пропаднала в низините! Не се отчайвай от това, ако искаш да намериш духовна наслада в гората на истината, влез в духовния път и вземи своя дял от духовните корали, тоест от перлите на мъдростта на приближените раби на Аллах (вели).

Щом ти си безполезен, вземи своя дял от тези ценни перли, поне товарът, който ще носиш да е свят.”

Както става ясно и от тези строфи човекът е като умален „модел“ на Вселената. Всичко, което съществува във външния свят има проявление в духовността на човека. Както в семето са скрити всички особености на дърветата и гората, които ще израснат от него, така може да се каже, че и в човека е заложена същността на всички характеристики на Вселената. Свещеният Коран е най-прекрасният и точен превод на основните принципи и закони в човека и Вселената. Той е безценен и свят дар. А сърцата на вярващите, които живеят според Корана са център на проявленията на Създателя на Вселената.

В нашия вътрешен свят са събрани и се съревновават както качествата на много достойни и праведни хора така и на много лишени от истината нехаещи. Качествата, които надделеят определят човешкото поведение и същност.

Чрез примера с Муса и Фараона, Хазрети Мевляна символично представя тази истина:

„О, пътнико по пътя на Аллах! Ако искаш да узнаеш истината, Муса и Фараона са живи, те са скрити в теб и продължават да се съревновават в твоето сърце!”

По същият въпрос Хазрети Мухиддин ибн Араби казва следното:

„–Духът ми (рух) е Муса; умът ми е Харун. Душата ми (нефс) е Фараона, а страстите и желанията на душата ми са Хаман – везира на Фараона.”

❁

Щом в нас се крият и Хазрети Муса и Фараона, за да опознаем себе си би било полезно да си спомним тези исторически фигури превърнали се в символ на доброто и злото.

Както е известно Фараонът попаднал в плен на душа си (нефс) и под това въздействие престъпил, дръзнал да се обяви за „божество“ като установил владението си с гнет и тирания.

Гнет е съзнателно (знаейки) и волево (искайки) причиняване на телесно и духовно страдание. Гнета намира почва в сърцата на лишените от милост и съчувствие. Източник на гнета са най-низшите страсти като алчността, омразата, завистта и желанието за изгода. Човешката история е изпълнена с безброй примери за гнет и подтисничество.

Фараонът, в когото тиранията и коравосърдечността са изтрили съвестта и всички човешки чувства, след един сън от страх да не загуби престола си заповядва всички новородени момчета да бъдат убити. Последиците от тази заповед са жестоки. В творбата си озаглавена *„Фусусу'л-Хикем“* Мухиддин ибн Араби (куддисе сиррух) пише следното:

„За да унищожи Хазрети Муса, който се очакваше да се появи Фараонът изби 980 000 невинни...”

Докато Фараонът избиваше новородените синове на Исраил, тоест бе в „апогея“ на тиранията си, в неговия дво-

рец, пред очите му Всевишният Аллах отглеждаше пророка Муса!..

От детството си Хазрети Муса израсна в двореца на Фараона под покровителството на Всевишния Аллах. Когато порасна и стана млад мъж опитвайки се да спаси един човек от ръцете на пекаря на Фараона – жесток и тираничен човек, неволно стана причина за смъртта на един египтянин. След този случай се уплаши и напусна Египет. При бягството си Хазрети Муса достигна до Мадян където срещна пророка Хазрети Шуайб (алейхисселям). В замяна на това да работи при него в продължение на осем години Хазрети Муса се ожени за една от дъщерите на Хазрети Шуайб (а.с.). Когато по-късно се отправи на път обратно към Египет, Хазрети Муса получи пророчеството в Свещената долина Туа. Там му бе заповядано да призове Фараона към правата вяра.

В Свещения Коран, когато се говори за призоваването на Фараона към вярата, се посочва че Всевишният Аллах е научил Муса какъв подход да следва в този призив:

„И му говорете с благи слова, за да си припомни или да се побои!” (Сура Та Ха, 20:44)

Така се изразява, че дори призоваваният да е от най-жестоките неверници, призивът трябва да е с нежни и благи слова (**„кавл-и леййин“**). Освен това е обърнато внимание на това каква трябва да бъде подготовката за известяване на вярата:

„Идете ти и брат ти с Моите знамения, и не преставайте да Ме споменавате!” (Сура Та Ха, 20:42)

След като Всевишният Аллах повелява на Муса и Харун (алейхимесселям), които са били пророци да Го споменават (зикир); сами трябва да разберем колко важна за нас е Божията повеля за споменаване (зикир). Духовното усъвършенстване

е задължително за всеки вярващ. Сърцето е център както на вярата така и на споменаването на Аллах (зикир). Когато това споменаване се установи трайно в сърцето, тогава се достига до съвършеното спокойствие. В Свещеният айет се споменава:

„…онези, които вярват и сърцата им се успокояват при споменаването на Аллах. О, да, при споменаването на Аллах сърцата се успокояват.” (Сура Ар-Раад /Гърмът/, 13:28)

❁

О Аллах!.. Търсим убежище при Теб от това да попаднем дори само за миг в плен на душата нефс. Отреди ни да сме част от онези Твои раби, които намират успокоение като Те споменават (зикир), странят от греховността и поместват в сърцата си богобоязънта (таква)!.. О Аллах, чрез Твоето могъщество и милост премахни „Фараона“ вкоренил се в нас и пречисти духа ни от петната на греха.

Амин!..

РЕЧНИК

абдест – ритуално измиване с вода и почистване на определени части от тялото, придружено с изричане на молитви (дуа)

айет – знамение от Свещения Коран

алейхимесселям – (а.с.) мир на тях

алейхисселям – (а.с.) мир нему

ахирет – отвъдното, животът след смъртта

верá – в превод от арабски език означава избягване на греховете и забранените неща, странене дори от съмнителните неща. Причината за това поведение е силната богобоязливост (таква).

вуслат – приближаване (завръщане) към Аллах чрез пречистване на душата и сърцето и извършване на праведни дела

джезбе – духовно състояние в тасаввуфа (суфизма). Означава - привличане към нещо, духовен възторг.

/Всевишният Аллах привлича Своя раб към Себе Си. От това привличане в раба се поражда състояние на духовен възторг, в резултат той започва да усеща проявления на възвишените Божествени качества. Вярващ е всеки, който вярва в Аллах, но искрените вярващи вярват и в приближаването към Аллах преди смъртта. Дарявайки имен-

но тях със състоянието *„джезбе“* Всевишният Аллах им показва, че е заедно с тях. Състоянието *„джезбе“* се преживява най-вече по време на служене на Аллах (*ибадет*).

„Джезбе“ е състояние, в което рабът е изцяло отдаден на Всевишния Аллах. В Свещения Коран се повелява **„... Аллах избира за Себе Си когото пожелае...“** (Сура Аш-Шура /Съвещаването/, 42;13). *„Джезбе“* е благодат, с която Всевишния Аллах удостоява Своите раби. Човек не може сам да достигне до това духовно състояние, то е дар от Аллах. Чрез това духовно състояние Всевишният Аллах повдига „завесата“ от сърцето на Своя любим раб и го извисява в духовна степен. Подобно състояние (*джезбе*) насочва и поражда в човек желание за служене на Аллах (*ибадет*) и укрепва търпението му срещу бедите и изпитанията. Чрез духовното състояние *„джезбе“* рабът намира източника на истината. Забравя всичко освен Аллах и изживява духовен възторг./

евлияуллах (Хак досту, Вели) – Приближени раби на Аллах; хората, стараещи се да спазват повелите на Аллах, да спечелят Неговото велико задоволство; духовно извисени хора

енсар – общността от вярващи населяващи *Медина*, които помогнали на вярващите, които се преселили по пътя на Аллах от *Мекка*, мединските Сподвижници на Пророка Мухаммед (с.а.с.)

зекят – задължителна милостиня, която се събира от по-богати вярващи, съгласно определен имуществен ценз, за да се раздаде на бедните и нуждаещите се, по строго регламентирани правила

зикир – споменаване на Всевишния Аллах

зюхд – въздържане от земното

ибадет – служене на Всевишния Аллах

инфак – раздаване; всякакъв вид дарение в името на Аллах само и единствено заради Неговото доволство

исар – да предпочетеш нуждите на другия пред своите

истигна – да бъдеш доволен от това, което имаш

ихсан – искреност във вярата

куддисе сиррух – Аллах да се смили над него

Кябе – Свещеният Дом на Аллах в *Мекка*

Марифетуллах – познание за Всевишния Аллах; познанието за съществуването и единството на Аллах.

В тасаввуфа (суфизма) се използва и съкратената форма „*марифет*" със същото значение.

Месневи – произведение на Мевляна Джеляледдин Руми

михраб – ниша в стената на джамия, често украсена с 2 колони и арка, показваща посоката (*Къбле*), в която се намират Свещеният дом *Кябе* в град *Мекка*. В тази посока се обръщат вярващите по време на молитва намаз.

месджид – малък мюсюлмански храм

мюеззин – четец на езана, призовава мюсюлманите за молитва и подпомага дейността на имама

мухаджир – преселници по пътя на Аллах

намаз – молитва, която се извършва чрез определени действия и в определено време. Задължителните молитви в исляма са: петкратната молитва през деня (т. е. сутрешна, обедна, следобедна, вечерна и

нощна молитва); петъчната молитва, която се извършва веднъж в седмицата; и двете празнични молитви в първите дни на – Рамазан и Курбан Байрам, които се извършват веднъж годишно.

радияллаху анх (р.а.) – Аллах да е доволен от него

радияллаху анха (р.а.) – Аллах да е доволен от нея

радияллаху анхума (р.а.) – Аллах да е доволен от двамата или от двете

садака-и джарие – несекваща милостиня. Благодеяние, за което човек получава постоянна награда. / Когато настъпи смъртта на човек, неговата книга на делата се затваря. Той не е в състояние да извършва повече праведни дела освен, ако не е извършил благородно дело като построяване на джамия, училище, кухня за бедните, болница, чешма, път, засаждане на дървета, или е написал полезна книга, или е оставил след себе си добродетелно дете, което върши праведни дела. Когато хора и/или животни се възползват от това, което починалият е оставил след себе си, в книгата на делата му продължават да се записват добрини. Така човек получава награда (севап) и след смъртта си./

с.а.с. / с.а.в. (салляллаху алейхи ве селлем) – Аллах да го благослови и с мир да го дари! Използва се за благословен поздрав към Пророка Мухаммед (с.а.с.) след споменаване на името му

Сподвижници (сахабе) – Сподвижниците на Пророка Мухаммед (с.а.с.)

Сура – глава от Свещения Коран

Сунна – (**Сюннет-и Сение**) Традицията на Пророка

(с.а.с.) – думите, постъпките и препоръките му

таква – богобоязливост

тасаввуф (суфизъм) – път за пречистване и извисяване на вярващия

тевбе – покаяние

тевхид – вяра в единството на Аллах, единобожие

„фена филлях“ – духовно състояние, представляващо степен в духовното извисяване. В тази степен човек се освобождава от низшите страсти на егото си и приживе достига Всевишния Аллах чрез душата си като прелива в Неговото велико съществуване.

хадис – изказване на Пророка Мухаммед (с.а.с.) съобщение за неговите думи или

постъпки

хадис-и кудси (Свещен хадис) – предания изпълнени с напътствия и мъдрост, изказани от Пророка (с.а.в.) като послание от Аллах, те се различават от Корана, който е низпослан чрез Ангела

Джебраил (а.с.).

Хазрети – уважително обръщение

„Хакикат-ъ Мухаммеди” – понятие в тасаввуфа, използва се за изразяване на духовната личност на Хазрети Мухаммед (с.а.в.).

/Според учените в тасаввуфа, Пророка притежава и друга освен физическата си същност. Първото нещо, което Аллах (дж.дж.) е създал е *„Хакикат-ъ Мухаммеди”*, след което и заради което е било създадено и всичко останало./

уммет – общността на Пророка Мухаммед (с.а.с.), включва хората повярвали в Аллах и засвидетелствали неговото пророчество

Осман Нури Топбаш
КАПЧИЦИ ЖИВОТВОРНА ВОДА
ОТ ОКЕАНА НА МЕСНЕВИ

Първо издание
Превод от турски: Давуд Сюлейманов Алиев

Главно мюфтийство на мюсюлманите в Р. България
ул. „Братя Миладинови” № 27, гр. София 1000
тел: +359 2 981 60 01, факс: 980 30 58
www.genmuftibg.net